

Onderzoeksverslag

Afstudeerscriptie Pedagogiek 2013/2014

kind in vechtscheiding van oogappel naar twistappel

Onderzoek naar de deskundigheid van de jeugdbeschermer in een vechtscheiding

Organisatie:	Bureau Jeugdzorg Naaldwijk
Opdrachtgever:	X
Student:	Mariëlla Solleveld
Docent:	Hans de Lange
Periode:	Leerjaar 4: september 2013 – juli 2014
Klas:	VQR4E
Studentnummer:	0839853

Voorwoord

..(V)echtscheiding is een vorm van verlies die door ouders zelf in gang wordt gezet (Groenhuijsen, 2008).

Voor u ligt het onderzoeksrapport over de deskundigheid van de jeugdbeschermer binnen een vechtscheidingszaak. Dit onderzoek is uitgevoerd als afsluiting van mijn studie Pedagogiek en in het kader van mijn bachelor scriptie. Binnen dit onderzoek ligt de focus op de deskundigheid van de jeugdbeschermer. Welke deskundigheid is nodig om te kunnen werken binnen vechtscheidingszaken? Dit onderzoek heeft in de afgelopen maanden plaatsgevonden binnen Bureau Jeugdzorg Naaldwijk afdeling jeugdbescherming. Dit onderzoeksrapport neemt u mee in mijn persoonlijke zoektocht door deze problematiek.

Aan dit onderzoek hebben de volgende personen meegewerkt door het bieden van begeleiding en feedback: Hans de Lange, afstudeerbegeleider vanuit Hogeschool Rotterdam. Bedankt voor uw kritisch meedenken en vooral ook het samen nadenken over deze complexe problematiek. Het heeft mij veel inzicht gegeven hoe ik dit onderzoek uit kon voeren. X en X, beiden jeugdbeschermer in Naaldwijk. Bedankt voor het doorlezen van mijn stukken en de feedback hierop. Jullie zijn degenen met praktijkervaring en konden mij mooie beelden schetsen van de werkelijkheid. X als opdrachtgever, bedankt dat u mij deze plek hebt geboden en mij ook alle ruimte gaf om dit onderzoek vorm te geven. X, bedankt voor het doorlezen en het geven van je feedback. Daarnaast alle respondenten en overige betrokkenen bedankt voor het meewerken aan dit onderzoek middels een interview of op welke wijze dan ook. Jullie input en meedenken waren relevant voor het slagen van dit onderzoek.

Ik hoop dat dit onderzoeksrapport reden geeft tot discussie en tot inspiratie in het werk dat jullie mogen doen. Mijn aandeel heb ik gegeven in dit onderzoek en het zal iets weergeven van de complexiteit van deze problematiek. Steeds weer kwam ik er achter dat ik op sommige momenten bijna geen woorden had om aan te geven waar de complexiteit nu echt zit en waar het om draait. Aan het begin van dit onderzoek hoopte ik op duidelijke antwoorden. Door de complexiteit viel het voor mij als onderzoeker niet mee om die te vinden. Dit onderzoeksrapport laat een zoektocht zien die iets weergeeft van antwoorden en oplossingen. Mijn doel is voornamelijk: discussier met elkaar, praat over dit onderwerp, laat het leven en strijd voor het goede. Maak ouders bewust dat hun strijd niets oplevert maar dat men op zoek moet naar 'vrede'!

Mariëlla Solleveld
Bureau Jeugdzorg, jeugdbescherming
Naaldwijk, juni 2014

Samenvatting

Dit onderzoek gaat over de deskundigheid van een jeugdbeschermer in een vechtscheidingszaak. Het onderzoek is uitgevoerd binnen Bureau Jeugdzorg Naaldwijk, afdeling jeugdbescherming. Bureau Jeugdzorg is er om het kind te beschermen en een veilige omgeving te bieden. Aanleiding van het onderzoek is de handelingsverlegenheid van de jeugdbeschermers. Zij weten onvoldoende hoe zij een vechtscheidingszaak aan moeten pakken. Jeugdbeschermers voelen zich regelmatig klem zitten in het gevecht van ouders.

Doel van dit onderzoek is de jeugdbeschermer deskundig maken om binnen een vechtscheiding professioneel te kunnen functioneren en rekening te houden met zijn of haar eigen valkuilen. De onderzoeksvraag hierbij geformuleerd, luidt als volgt:

Welke kennis, vaardigheden en inzichten heeft een jeugdbeschermer nodig om een vechtscheidingszaak te kunnen hanteren en de schade bij het kind te kunnen beperken?

Met een vechtscheiding wordt bedoeld een echtscheiding waarin veel ruzies en conflicten spelen, die niet ophouden na de scheiding (wanneer het juridische deel is afgesloten).

Om dit onderzoek uit te voeren is gekozen voor een kwalitatieve benadering. Een onderzoek waarin er gekeken wordt naar subjectieve waarnemingen. De kwalitatieve benadering is gekozen omdat het belangrijk is om te weten hoe de geïnterviewde het probleem ervaart. Het onderzoek wil uiteindelijk ook een product tot stand brengen. Wat is er dan nodig aan kennis, inzichten en vaardigheden? Voor nu is het een eenmalig onderzoek geweest. Voor de gegevensverzameling is gebruik gemaakt van individuele personen, documenten, literatuur en één observatie. Door deze technieken heeft de onderzoeker een beeld gekregen van de werkelijkheid binnen Naaldwijk. Er is gebruik gemaakt van een open interview. De gegevens zijn talig in beeld gebracht, voor dit onderzoek is dat het juiste middel om de ervaringen goed in kaart te brengen.

Binnen de interviews is gevraagd naar kennis, vaardigheden en inzichten. Wat betreft kennis geven respondenten aan het belangrijk te vinden om kennis te hebben van de escalatieladder (de ernst van het conflict), juridische en financiële kant, mate van ingezogen worden en dit fenomeen kunnen herkennen. Transparant kunnen communiceren, een open en feitelijke rapportage schrijven, neutraal zijn ten opzichte van het conflict. Het afbakenen van emotionele ruimte in het gesprek, het kind moet centraal staan. Wat betreft vaardigheden geeft men de basale gespreksvaardigheden aan. Daarnaast het bieden van duidelijkheid en de-escalerend kunnen werken. Bij inzichten ging het vooral om het inzicht in jezelf als jeugdbeschermer. Belangrijk is inzicht in de positie die je hebt, verwachttingsmanagement kunnen bespreken met ouders. Goed weten hoe je in een vechtscheiding staat om alert te zijn op ingezogen worden in het conflict tussen ouders. Tot slot inzicht in de gevolgen voor kinderen. Hierbij is aangegeven dat het belangrijk is om te weten wat de ontwikkelingsbedreigingen zijn en om rekening te kunnen houden met de loyaliteit van het kind.

Naar aanleiding van dit onderzoek kan gezegd worden dat het belangrijk is om achtergrondinformatie te hebben over vechtscheidingen en de escalatie die zich voordoet en daarbij inzicht te hebben in de gevolgen voor de kinderen. Met zowel ouders als kinderen in gesprek gaan, kinderen actief betrekken en hen een eigen plek bieden binnen de hulpverlening. Beperkte ruimte geven voor de emoties van ouders. Daarnaast bepaalde vaardigheden bezitten zoals de-escalerend werken, jezelf positioneren en de wederzijdse verwachtingen bevragen en zorg dragen voor duidelijkheid en structuur. De eindconclusie is dat het kind binnen het hele hulpverleningsproces centraal moet staan en niet de problematiek van de ouders.

De aanbevelingen vanuit dit onderzoek richten zich op bovenstaande elementen en voornamelijk het centraal stellen van het kind. In praktische vorm worden deze punten uitgelegd en toepasbaar gemaakt voor de praktijk. Het inzetten van een kindgesprek, verwachttingsmanagement, het bieden van structuur en duidelijkheid door bijvoorbeeld een agenda. Tot slot de emotionele ruimte in een gesprek en hoe je daarin voor een afbakening zorgt.

Abstract

In this study, the expertise of a youth protector is described in a messy divorce case. The research was conducted within the Youth Care Agency in Naaldwijk, the department of child protection.

The target of Youth Care Agency is to protect children and to provide for them a safe environment. The reason of this study is the embarrassment of youth protection, due to insufficient knowledge to tackle a messy divorce case. Youth Guards frequently feel caught between the struggle of parents.

The aim of this study is to give the youth protector knowledge to operate professionally within a messy divorce, into account his or her own pitfalls. The research question is formulated as follows:

What knowledge, skills and insights, needs a youth protector to handle a messy divorce case and to minimize the damage of the child.

A divorce of fight, is a divorce with a lot of arguing and conflicts, which does not stop after the divorce (if the legal part is closed).

There is chosen for a qualitative approach, to carry out this study. A study that looked at subjective observations. The reason for this qualitative approach is the importance to know how the interviewee the problem will perceived. The study also intends to create a product. What is necessary to get knowledge, understanding and skills? For now it has been a single examination. To create data individuals are used, documents, literature and an observation. Using these techniques, the researcher receives a glimpse about the functioning of Youth Care Agency in Naaldwijk. The data are lingual mapped. Furthermore, an open interview has been used. For this study is that the right way, namely: to bring experiences in map.

Within the interviews there is asked to knowledge, skills and insights. Regarding knowledge respondents indicated the importance to have knowledge about the escalation ladder (the severity of the conflict), legal and financial aspects, level of knowledge to be imbibed and to recognize this phenomenon. Communicate transparency, to write an open and actual report and to be neutral with respect to the conflict. Delineating emotional space into the interview, the child must be central. Regarding skills they gave the basic conversation skills. In addition, providing clarity and able to work de-escalating. In understanding it was more an understanding of yourself as a youth protector. Insight into the position you have, expectation management to be discussed with parents. It is important to know how to get in a messy divorce and to be alert to be sucked into the conflict between parents. Finally, understanding the consequences for children. It is stated that it is important to know what the threats are and to take account on the loyalty of the child.

According to this study, it can be concluded that it is important to have background information about a divorce of fight and the escalation which occurs. Furthermore, to have insight into the consequences for children. Talk both with parents and children. Involve children actively in this process and give them their own place within the relief. Additionally possess certain skills, such as: de-escalating effect, the position about yourself, the query to mutual expectations and take care of clarity and structure.

The final conclusion is that the child must be have a central position into the aid of the process and not the problems of the parents.

The recommendations from this study is focused on the above mentioned factors, focus primarily on the position of the child. These points will be practical explained and will be available for practice. The use of a child interview, expectation management, providing structure and clarity using for instance a calendar. Finally, the emotional space in a conversation and how do you provide it for delimitation.

Inhoudsopgave

Voorwoord	Pagina 1
Samenvatting	Pagina 2
Abstract	Pagina 3
1. Inleiding	Pagina 6
2. Achtergrondinformatie	Pagina 8
2.1 Bureau Jeugdzorg	
2.2 Bureau Jeugdzorg afdeling Naaldwijk	
2.3 Werkwijze Naaldwijk	
2.4 Werkwijze en proces vechtscheidingen Naaldwijk	
3. Onderzoek	Pagina 10
3.1 Vraagstelling	
3.2 Uitleg begrippen	
3.3 Deelvragen	
3.4 Doelstelling	
3.5 Belang van het onderzoek	
4. Verantwoording methode	Pagina 11
4.1 Methoden verantwoording	
4.2 Dataverzamelingstechnieken	
4.3 Afnemen interviews	
4.4 Respons/non-respons	
4.5 Analyse van de resultaten	
4.6 Proces	
4.7 Validiteit/buikbaarheid	
4.8 Betrouwbaarheid	
5. Context vechtscheiding	Pagina 16
5.1 Inleiding	
5.2 Algemene informatie over het verloop van een echtscheiding	
5.2.1 Wat is een vechtscheiding?	
5.2.2 Wat is de oorzaak van een vechtscheiding?	
5.2.3 Welk effect heeft een vechtscheiding op de ontwikkeling van het kind?	
5.2.4 Wat maakt een vechtscheiding zo complex?	
5.2.5 Wat is effectieve hulpverlening binnen een vechtscheiding?	
6. Beantwoording deelvragen	Pagina 20
6.1 Inleiding	
6.1.1 Welke kennis heeft een jeugdbeschermer nodig over een vechtscheiding?	

6.1.2	Welke kennis hebben jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?	
6.1.3	A. Welke gespreksvaardigheden hebben jeugdbeschermers nodig? B. Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?	
6.1.4	Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in hun eigen positie in een vechtscheiding?	
6.1.5	Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?	
6.2	Werkwijze Katwijk	
7.	Conclusie	Pagina 27
7.1	Algemene conclusie	
7.2	De eindconclusie van de Pedagoog	
8.	Kritische discussie en evaluatie	Pagina 29
8.1	Belemmeringen en uitkomsten	
8.2	Vervolgonderzoek	
9.	Aanbevelingen / eindproduct	Pagina 31
9.1	Proces van de hulpverlening binnen vechtscheidingen	
9.2	Hulpmiddelen communicatie	
9.3	Technieken/hulpmiddelen vanuit het onderzoek	
9.4	Attitude	
9.5	Kindgesprekken	
9.6	Praktische vaardigheden/tips	
9.7	Extra oefeningen	
	Geraadpleegde bronnen	Pagina 36
	Bijlagen	Pagina 39
	<i>Bijlage 1: uitwerking interviews</i>	
	<i>Bijlage 2: tabellen</i>	
	<i>Bijlage 3: escalatieladder</i>	

1. Inleiding

Ruben en Julian, twee broertjes van 9 en 7 jaar oud. In mei 2013 zijn deze broertjes door hun eigen vader om het leven gebracht. De vader (Jeroen) heeft vervolgens zelfmoord gepleegd. Sinds vijf jaar waren Jeroen en Iris gescheiden. De eerste jaren was er co-ouderschap. Maar er waren veel strubbelingen, het co-ouderschap werd opgeheven en er kwam een omgangsregeling. Veel strijd, veel rechtszaken en ook veel uitspraken waren het gevolg. De beide jongens hadden last van de situatie en bevonden zich in een loyaliteitsconflict. Jeroen werd van veel dingen beschuldigd, verschillende aangiften zijn tegen hem gedaan. Jeroen was moegestreden, na een versobering van de omgangsregeling knapte er iets in hem. Vanaf toen heeft hij voorbereidingen getroffen om zijn kinderen inclusief zichzelf om het leven te brengen (ANP, 2013).

Een vechtscheiding is een echtscheiding waarin veel ruzie en conflicten zijn die niet ophouden na de scheiding (wanneer het juridische deel is afgesloten). Binnen een vechtscheiding is het conflict dusdanig geëscaleerd dat er daadwerkelijk acties worden ondernomen om de ander te beschadigen wat vaak ten koste gaat van de kinderen (Pronk, 2013).

Maatschappelijk gezien is er veel aandacht voor vechtscheidingen. In kranten wordt een vechtscheiding bijna dagelijks aangehaald. De maatschappelijke relevantie om te kijken naar de hulpverlening rond vechtscheidingen is groot. Hulp bij vechtscheiding faalt volgens Van Dijke van Jeugdzorg Noord-Holland vaak. Juist omdat de jeugdbeschermers klem komen te zitten in het conflict tussen ouders en vervolgens niet meer goed weten hoe zij het aan moeten pakken (Pronk, 2013). Sprokkereef (2013) geeft aan dat Bureau Jeugdzorg de instrumenten (kennis en vaardigheden) mist om op een goede wijze binnen deze gezinnen te werken en om de kinderen te kunnen helpen (NRC, 2013). Sinds de invoering van het ouderschapsplan in 2009 is het aantal vechtscheidingen met 15% toegenomen (Buwalda, 2014). Dit werd onderzocht door scheidingsdeskundige Ed Spruijt en Inge van der Valk. Toch kan het een vraag blijven waarom Bureau Jeugdzorg Naaldwijk nu pas deze vraag neerlegt. De opdrachtgever geeft aan dat in eerste instantie niet duidelijk was hoe complex de problematiek is. Dit werd gaandeweg de maanden/jaren duidelijker. De actualiteit kan hier mogelijk ook een rol inspeelen. Denk aan situaties zoals die van Ruben en Julian hierin wordt ook een appel gedaan op jeugdzorg.

Binnen Bureau Jeugdzorg Naaldwijk herkent men zich in bovenstaande uitspraken: het klem zitten in het conflict met ouders en het missen van kennis, vaardigheden en inzichten om de hulpverlening uit te kunnen voeren aldus de opdrachtgever aan. Dat maakt dat de opdrachtgever dit onderzoek relevant vindt. Hoe kunnen jeugdbeschermers ervoor zorgen dat ze uit het conflict met ouders blijven? Daarnaast geeft de afdeling Naaldwijk aan dat er met de komst van vechtscheidingszaken ook een verschuiving zichtbaar is in de doelgroep. Van een algemeen lage maatschappelijk positie naar ouders met een hogere maatschappelijke positie (Rethans, 2014). Ouders met een hogere maatschappelijke positie zijn over het algemeen goed op de hoogte van wet- en regelgeving en hebben vaak een kennisgeving die daarbinnen werkzaam is. Volgens de opdrachtgever maakt dit de hulpverlening lastiger.

Wanneer u het bovenstaande leest kan de vraag boven komen waarom Bureau Jeugdzorg Naaldwijk te maken krijgt met deze zaken? Bureau Jeugdzorg is immers geen relatie- of echtscheidingsbureau (Sprokkereef, 2013). Binnen een vechtscheiding is er vaak veel ruzie en spelen er veel conflicten. Martine Groen (2013) geeft aan dat kinderen die bij een vechtscheiding betrokken zijn onderdeel van mishandeling zijn. Kinderen worden volgens haar heel onhandelbaar of juist heel stil en teruggetrokken (Groen, 2013). Het kind zit als het ware klem tussen de ouders en dit tast de veiligheid van het kind aan. Kinderen komen in een loyaliteitsconflict terecht, het gevoel te moeten kiezen tussen één van beide ouders. Vanuit dat oogpunt kan toezicht nodig zijn. Er wordt door de kinderrechter een ondertoezichtstelling uitgesproken en op dat moment wordt er aan het gezin een jeugdbeschermer verbonden. De bemoeienis van jeugdzorg is er dan met name op gericht om de situatie rond het kind veilig te stellen en de ontwikkeling gezond te laten verlopen (Sprokkereef, 2013).

Doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te krijgen wat Bureau Jeugdzorg Naaldwijk nodig heeft om adequaat te kunnen handelen in dit soort situaties. De jeugdbeschermer kennis, vaardigheden en inzichten

aanreiken om binnen een vechtscheiding professioneel te kunnen handelen en hierbij rekening te houden met zijn of haar eigen valkuilen. De onderzoeksvraag hierbij geformuleerd, luidt als volgt:

Welke kennis, vaardigheden en inzichten heeft een jeugdbeschermer nodig om een vechtscheidingszaak te kunnen hanteren om de schade bij het kind te kunnen beperken? Deze vraagstelling hoopt de onderzoeker te beantwoorden door middel van interviews en literatuur.

Dit onderzoeksverslag bevat verschillende onderdelen. De inleiding heeft u zojuist gelezen met daarin de aanleiding en de maatschappelijke relevantie. Daarna volgt een hoofdstuk met achtergrondinformatie. Wat is de onderzoeksplek? Dit geeft de context van het onderzoek weer. Vervolgens komt de opzet van het onderzoek aan bod. Waar gaat dit onderzoek over, welke vragen worden er gesteld en wat is nu precies het doel van het onderzoek? In hoofdstuk vier volgt een verantwoording van de methode. Hoe heeft de onderzoeker het onderzoek aangepakt en is het onderzoek betrouwbaar, bruikbaar en valide? Vervolgens wordt in het volgende hoofdstuk de context van een vechtscheiding uitgelegd. Dit om de lezer te informeren. Daarna volgen de deelvragen die door middel van interviews en literatuur worden beantwoord. Hierin staan kennis, vaardigheden en inzicht centraal. Na het beantwoorden van deelvragen kan er een conclusie getrokken worden. Dit wordt in hoofdstuk zeven gedaan. Daarna volgt nog een kritische discussie met ideeën voor vervolgonderzoek. Vervolgens vindt u in hoofdstuk negen de aanbevelingen. In het adviesrapport worden de aanbevelingen nog uitgebreider weergegeven. In de bijlage kunt u alle interviews vinden en de escalatieladder van Glasl.

2. Achtergrond informatie

2.1 Bureau Jeugdzorg

Bureau Jeugdzorg is er voor ouders en kinderen die problemen ondervinden in de opvoeding. Bureau Jeugdzorg is er om het kind te beschermen en een veilige omgeving te bieden. De opdracht die Bureau Jeugdzorg heeft is vastgelegd in de Wet op de Jeugdzorg (2005). Binnen deze wet zijn er drie pijlers waar Bureau Jeugdzorg zich voornamelijk op richt. Deze pijlers zijn mede gebaseerd op het Internationaal Kinderrechtenverdrag:

- Het recht op te groeien in een gezin;
- Het recht op ondersteuning door de overheid bij de ontwikkeling naar volwassenheid;
- Het recht op ingrijpen door de overheid als de ontwikkeling van het kind ernstig in gevaar is (Bureau Jeugdzorg).

Er kan sprake zijn van gedwongen hulpverlening maar ook van vrijwillige hulpverlening. Van gedwongen hulpverlening is sprake als er een ondertoezichtstelling wordt uitgesproken door de kinderrechter of als men in het proces voor een ondertoezichtstelling zit en er grote zorgen zijn. Ouders moeten dan de hulpverlening accepteren.

Taken van de jeugdbeschermer:

- Het regelen van alle nodige hulpverlening in het gezin;
- Contacten onderhouden met de andere instanties die werkzaam zijn binnen het gezin;
- Rapporteren aan de kinderrechter en de Raad voor de Kinderbescherming over de ontwikkelingen binnen de gezinssituatie (Bureau Jeugdzorg).

2.2 Bureau Jeugdzorg afdeling Naaldwijk

Het onderzoek is uitgevoerd binnen het team van Naaldwijk, wat valt onder Bureau Jeugdzorg Haaglanden. Binnen de afdeling Naaldwijk is er een team jeugdbescherming en een team toegang. Het onderzoek is uitgevoerd voor het team jeugdbescherming. Er zijn acht jeugdbeschermers werkzaam en negen toegangmedewerkers. De afdeling Naaldwijk richt zich met name op het Westland en Midden Delfland. De jeugdbeschermers bieden door lange wachtlijsten ook ondersteuning aan de teams in Delft en Den Haag. De jeugdbeschermers en toegangmedewerkers zijn onderverdeeld in drie teams. Binnen deze teams wordt de casuïstiek besproken (per team drie toegangmedewerkers en twee of drie jeugdbeschermers). Deze teams hebben allemaal een eigen gedragswetenschapper (noodgedwongen aangezien gedragswetenschappers weinig uren tot hun beschikking hebben). Eindverantwoordelijk voor de inhoudelijke beslissingen is de teamleider. De teamleider neemt geen beslissingen op de inhoud. Dat houdt in dat de teamleider verantwoordelijk is voor het feit of bij het maken van een beslissing de juiste procedure doorlopen is. De teamleider zal geen beslissing terugdraaien als zij qua inhoud een andere beslissing zou hebben gemaakt. Het team is verantwoordelijk voor de inhoudelijke beslissing. De teamleider doet alleen een marginale check.

2.3 Werkwijze Naaldwijk

Naaldwijk werkt volgens de methode Veilig Thuis. Deze methode is gebaseerd op Signs of Safety, een oplossingsgerichte benadering. Het doel van deze methode is dat het kind (weer) veilig kan opgroeien binnen het gezin. Er wordt een veiligheidsplan opgesteld en de sterke kanten van het gezin worden extra benadrukt. Bij deze methode wordt het netwerk actief betrokken. De volgende fasen staan centraal binnen deze methode: aanmelding, kennismaking, planvorming, uitvoering, evaluatie en afsluiting worden systematisch doorlopen. Dit helpt de jeugdbeschermer en de cliënt in de goede richting te blijven gaan voor een aanvaardbare en veilige opvoedingssituatie van het kind of de jongere. Specifiek wordt er gesproken over positioneren en engageren. Enerzijds moeten jeugdbeschermers goed kunnen luisteren, sterke punten van het gezin belichten, samen kunnen werken: het engageren. Tegelijkertijd moeten ze in staat zijn grenzen aan te geven om de centrale positie van het kind en het belang en de veiligheid van het kind te waarborgen: het positioneren.

2.4 Werkwijze en proces vechtscheidingen Naaldwijk

Het kind centraal stellen is iets wat bij vechtscheidingen vaak totaal naar de achtergrond schuift. Ouders stellen de partnerrol/problematiek centraal en niet hun ouderrol. Ouders leggen vaak de centrale plek van het kind bij de jeugdbeschermer (of bij een andere hulpverlener) en nemen die verantwoordelijkheid niet zelf.

Bureau Jeugdzorg Naaldwijk merkt sinds 2009 een toename vechtscheidingen. Naar alle waarschijnlijkheid heeft dit te maken met het verplicht stellen van het ouderschapsplan. In de beginperiode heeft men binnen deze zaken gewerkt volgens de vaste methode. Vanaf 2011 werden er steeds meer signalen richting teamleider en gedragswetenschapper afgegeven dat de gebruikelijke methode niet werkt binnen deze problematiek. In 2012 is er vanuit het opleidingscentrum van Bureau Jeugdzorg een training vechtscheiding aangeboden. Dit is vervolgens weer gestopt omdat op dit moment Jeugdzorg Nederland bezig is met een landelijke methodiek rond vechtscheidingen. Vanuit deze methodiek zal dan ook een training ontwikkeld worden. Binnen Bureau Jeugdzorg Naaldwijk heeft men wat elementen overgenomen vanuit Noord-Holland. Zoals het inzetten van twee gezinsvoogden, gesprekken met beide ouders doen en mailcontact met daarin alle partijen cc-en.

Korte toelichting waarom het zo lang duurt voordat er actie ondernomen wordt om een aanpak te ontwikkelen voor deze problematiek. Verteld door een jeugdbeschermer van Naaldwijk.

De Hoge Raad heeft ooit uitgesproken dat een ondertoezichtstelling niet in scheidingszaken hoort. Er is echter steeds meer onderzoek gedaan naar de effecten van echtscheidingen en wat het voor een kind betekent ook neurologisch gezien en wat betreft zijn ontwikkeling. Het duurt vervolgens even voordat dergelijke onderzoeken in de publiciteit komen en Bureau Jeugdzorg daar op moet anticiperen. Lag eerst de focus vooral op mishandelingen en misbruik is de laatste jaren er steeds meer aandacht gekomen voor de effecten van huiselijk geweld en echtscheiding. Theorieën worden duidelijker en zo kwam de vechtscheiding steeds meer in beeld.

3. Onderzoek

3.1 Vraagstelling van het onderzoek

Welke kennis, vaardigheden en inzichten heeft een jeugdbeschermer nodig om een vechtscheidingszaak te kunnen hanteren en om de schade bij het kind te kunnen beperken?

3.2 Uitleg begrippen

Jeugdbeschermer

Een jeugdbeschermer komt in een gezin wanneer een kind onder toezicht is gesteld. De jeugdbeschermer neemt binnen het gezin niet het gezag over maar is wel verantwoordelijk voor de veiligheid van het kind.

Vechtscheiding

Van een vechtscheiding wordt gesproken wanneer de strijd tussen ouders na de juridische scheiding nog steeds doorgaat. Wanneer ouders zware beschuldigingen tegen elkaar uiten en er geen gewoon gesprek mogelijk is, we spreken dan van een geëscaleerd conflict. Martine Groen (2013) spreekt zelfs over kindermishandeling.

Ingezogen worden

Jeugdbeschermers kunnen ingezogen worden in het conflict tussen ouders. Wanneer een jeugdbeschermer ingezogen wordt is de helicopterview niet meer aanwezig. Ze zitten als het ware klem tussen beide ouders. Jeugdbeschermers worden op die momenten beschuldigd van partijdigheid (Pronk, 2013).

3.3 Deelvragen

Deelvragen
Welke kennis heeft een jeugdbeschermer nodig over een vechtscheiding?
Welke kennis hebben jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?
Welke gespreksvaardigheden hebben jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?
Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in hun eigen positie in een vechtscheiding?
Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?

3.4 Doelstelling

Doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te maken wat Bureau Jeugdzorg Naaldwijk nodig heeft om adequaat te kunnen handelen in een vechtscheiding. De jeugdbeschermer kennis, vaardigheden en inzichten aan te reiken om binnen een vechtscheiding professioneel te kunnen handelen, daarbij rekening te houden met zijn of haar eigen valkuilen.

3.5 Belang van het onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd omdat de jeugdbeschermer regelmatig klem zit tussen ouders en niet meer weet hoe te handelen. Het belang van dit onderzoek is om te kijken wat de jeugdbeschermers nodig heeft om adequaat te kunnen handelen in een vechtscheiding, zodat de jeugdbeschermer zich beter staande kan houden in een vechtscheiding en op een effectieve manier hulp kan verlenen. De opdrachtgever geeft aan dat er sinds 2009 een toename van vechtscheidingen is. De kennis van de jeugdbeschermers met betrekking tot deze problematiek is onvoldoende volgens de opdrachtgever. Een vechtscheiding is complex, ouders die elkaar niet kunnen verdragen maar wel samen ouders zijn. Het is voor de jeugdbeschermer een valkuil om ingezogen te worden in het conflict, de strijd van ouders. Dat is het doel wat ouders hebben, zij willen de jeugdbeschermer aan hun kant hebben en spelen daarin een slim spel.

4. Methoden en werkwijze

4.1 Methoden verantwoording

Om dit onderzoek uit te voeren is gekozen voor een kwalitatieve benadering. Dit houdt in dat het een open onderzoek is. Een onderzoek waarin gekeken is naar subjectieve waarnemingen. Ook wel een interpretatieve benadering genoemd. Alle respondenten hebben hun eigen subjectieve werkelijkheid (Donk & Lanen, 2012). Binnen dit onderzoek staan geen cijfers of harde feiten voorop maar het begrijpen, beschrijven en verklaren van het probleem en hoe daarmee om te gaan. De kwalitatieve benadering is gekozen omdat het belangrijk is om te weten hoe de geïnterviewde het probleem ervaart. Wat is de beleving en welke betekenis wordt er aan het probleem gegeven? De onderzoeksvorm is voornamelijk evaluerend, er wordt teruggekeken en op basis daarvan geven de respondenten aan wat nodig zou zijn binnen het werken met vechtscheidingen. Het onderzoek wil uiteindelijk een product tot stand brengen, wat is er dan nodig aan kennis, inzichten en vaardigheden? Voor nu is het een eenmalig onderzoek geweest, de onderzoeksplek hoopt door dit onderzoek wat handvatten aangereikt te krijgen waar zij de komende tijd mee kunnen werken (Donk & Lanen, 2012) (Migchelbrink, 2010). Voor de gegevensverzameling is gebruik gemaakt van open technieken. Meerdere interviews en één observatie. Door deze technieken heeft de onderzoeker een beeld gekregen van de werkelijkheid. De gegevens zijn talig in beeld gebracht, dat is namelijk voor dit onderzoek het juiste middel om de ervaringen goed in kaart te brengen (Migchelbrink, 2010).

De onderzoeker wilde meten en weten wat er nodig is aan kennis, inzichten en vaardigheden. Jeugdbeschermers hebben aangegeven klem te zitten in vechtscheidingszaken, er is sprake van handelingsverlegenheid bij de jeugdbeschermers aldus de opdrachtgever. Het onderzoek wil graag die handelingsverlegenheid proberen weg te nemen door te onderzoeken wat er nodig is en te kijken hoe de jeugdbeschermers dat in kunnen gaan zetten. De onderzoeker heeft ervoor gekozen om geen nulmeting uit te zetten. Omdat je daarin tegen de subjectieve werkelijkheid aanloopt. Stel dat de onderzoeker wel had gekeken naar welke kennis, vaardigheden en inzichten de jeugdbeschermer in huis zou hebben dan blijft nog de vraag staan of de jeugdbeschermers in staat zijn om naar hun eigen houding te kijken. Of geven zij op die momenten sociaal wenselijke antwoorden.

4.2 Dataverzamelingstechnieken

Binnen het onderzoek zijn verschillende technieken gebruikt. De technieken worden hieronder kort toegelicht.

Ondervraging

Binnen deze techniek staan kennis, houding, attitude, motieven en/of opvattingen centraal. Hiervoor is gekozen omdat het niet zozeer nodig is om veel respondenten of informanten te interviewen. Het gaat voornamelijk om het diep in kunnen gaan op motieven of redeneringen van de geïnterviewden (Migchelbrink, 2010). De interviewvragen zijn opgesteld naar aanleiding van de onderzoeksvraag en op basis van de literatuur. In de literatuur geeft de onderzoeker namelijk weer wat een vechtscheiding is, de oorzaken, de gevolgen voor kinderen, complexiteit en effectieve hulpverlening. Hier kun je de termen kennis, vaardigheden en inzichten aan koppelen. Wanneer er gekeken wordt naar wat is een vechtscheiding en de oorzaak van een vechtscheiding, dan gaat het om een stuk kennis en om een stuk inzicht. Wanneer het meer gaat om complexiteit en effectieve hulpverlening dan komen de vaardigheden aan de orde. Zo heeft de onderzoeker geprobeerd om interviews te koppelen aan de literatuur en aan de onderzoeksvraag. Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is er een stuk literatuur nodig maar is ook de informatie vanuit de respondenten van belang.

Er is gebruik gemaakt van een open ondervraging. Binnen het onderzoek is het van belang om zoveel mogelijk verschillende informatie te verzamelen. Er is voor iedere respondent een interview, afgestemd op de professionaliteit: jeugdbeschermer, teamleider, gedragswetenschapper, bijzonder curator, trainer of systeemtherapeut. Eén interview is per mail afgenomen, hierbij zijn een select aantal vragen gesteld. De vragen zijn de leidraad voor het gesprek, daarbij was er veel ruimte voor doorvragen.

Ongestructureerde en niet-participerende observatie

Bij observatie is er de mogelijkheid om informatie te verzamelen die moeilijk in woorden te vatten is. Het kan dan nodig zijn om een situatie gewoon te zien. Pas dan lukt het om daar woorden aan te verbinden (Migchelbrink, 2010). Voor dit onderzoek is één observatie gedaan. Dit is een gesprek tussen ouders/stiefouders en twee jeugdbeschermers. Tijdens dit gesprek heeft de onderzoeker gelet op communicatie en de onderwerpen van gesprek. De onderzoeker heeft zich niet in dit gesprek gemengd vandaar ook de niet-participerende vorm van observeren. Op deze manier heeft de onderzoeker een beeld gekregen van de inhoud van het gesprek en wat er nodig kan zijn voor de invulling van een gesprek vanuit de jeugdbeschermer gezien. Tijdens deze observatie draaide het om een onverhulde observatie. Er is richting ouders aangegeven dat de onderzoeker aanwezig zou zijn voor observatie. Deze observatie is voornamelijk gebruikt ter oriëntatie aan het begin van het onderzoek. Hier is verder in dit onderzoeksverslag niets over terug te vinden.

Inhoudsanalyse

Binnen dit onderzoek is veel gebruik gemaakt van kranten, tijdschriften en boeken, ook internationaal. Er is geen gebruik gemaakt van tv-uitzendingen. Vanuit kranten, tijdschriften en boeken zijn delen gebruikt om dit onderzoek goed te kunnen onderbouwen en een theoretisch kader te vormen.

4.3 Afnemen interviews

De interviews zijn afgenomen binnen Bureau Jeugdzorg Naaldwijk, Bureau Jeugdzorg Katwijk, advocatenkantoor in Rotterdam, trainer bij Bureau Jeugdzorg en een dramatherapeut/systeemtherapeut van het Lorentzhuis in Haarlem (therapeutisch centrum voor systeemtherapie en kinder- en jeugd psychodiagnostiek en psychotherapie). Het afnemen van de interviews heeft plaatsgevonden op de locatie van de desbetreffende persoon en één interview heeft per mail plaatsgevonden. Alle interviews zijn opgenomen en later schriftelijk uitgewerkt. Totaal zijn er negen interviews afgenomen. De onderzoeker is zich er van bewust dat negen interviews beperkt is. Toch denkt de onderzoeker dat dit voldoende kan zijn omdat er juist wel verschillende disciplines geïnterviewd zijn. Het voordeel daarvan kan zijn dat iedere discipline weer zijn eigen expertise heeft en dus ook een andere kijk op de situatie kan hebben. Een bijzonder curator zit op een andere manier in een zaak dan een jeugdbeschermer, omdat ze beide een andere functie hebben. Zo ook met een gedragswetenschapper die over het algemeen weinig met de ouders te maken heeft maar juist met de jeugdbeschermer meekijkt en denkt en adviezen geeft. Niet alle interviewvragen zijn bij elke respondent aan de orde geweest, er is voornamelijk ingezoomd op de vragen waar in dit onderzoek een antwoord op gegeven moet worden.

Naaldwijk

Binnen Naaldwijk zijn vijf interviews afgenomen. Twee jeugdbeschermers, één teamleider, één gedragswetenschapper en één trainer. Totaal heeft Naaldwijk acht jeugdbeschermers. Deze acht jeugdbeschermers vallen onder één teamleider en er zijn drie gedragswetenschappers. De trainer staat los van de afdeling Naaldwijk, zij is overkoepelend voor veel afdelingen van Bureau Jeugdzorg. De onderzoeker heeft deze trainer wel op de locatie Naaldwijk geïnterviewd.

Het team van Naaldwijk is klein, het aantal respondenten is beperkt. Van de jeugdbeschermers zijn er twee van de acht geïnterviewd, van de teamleider één van de één en van de gedragswetenschapper één van de drie en één overkoepelende trainer. De onderzoeker heeft er in overleg met de opdrachtgever voor gekozen om van deze afdeling niet meer werknemers te interviewen. Dit heeft te maken met het feit dat naar alle waarschijnlijkheid de uitkomsten niet veel van elkaar zouden verschillen. De onderzoeker denkt dat dit met de volgende componenten te maken kan hebben: de respondenten werken allemaal voor de afdeling Naaldwijk, men heeft als afdeling een training vechtscheiding gevolgd, binnen de kleine teams wordt er inhoudelijk over de zaken gesproken: door reflectie en intervisie, men verantwoordt binnen de teams hun manier van werken. Daarnaast stond de persoonlijke mening van de jeugdbeschermer binnen het interview niet zozeer centraal maar wat meer wat zij denken nodig te hebben. De twee jeugdbeschermers die zijn geïnterviewd komen beiden uit een ander 'klein' team. Dit kan nog van invloed zijn geweest op hun antwoorden. Maar de onderzoeker merkte vrij veel overeenkomsten in de

antwoorden. De onderzoeker heeft er daarentegen juist voor gekozen om nog een ander team te interviewen. Dat is het team uit Katwijk, om op die manier vergelijkingsmateriaal te hebben. Binnen Naaldwijk zijn de interviews op verschillende dagen afgenomen. De interviews duurden ongeveer 60 minuten. Het eerste interview met een jeugdbeschermer is afgenomen op maandag 10 februari van 12:00 tot 13:00. Het tweede interview met een jeugdbeschermer vond plaats op donderdag 13 februari van 10:00 tot 11:00. Op vrijdag 21 februari is er een interview afgenomen bij de teamleider van 10:00 tot 11:00. Het interview met de gedragswetenschapper is afgenomen op maandag 10 maart van 09:30 tot 10:30. Het interview met de trainer van Bureau Jeugdzorg is afgenomen op donderdag 27 maart van 14:30 tot 15:00.

Katwijk

Voor de afdeling Katwijk is gekozen omdat zij al geruime tijd bezig is met het experimenteren rondom hulpverlening in vechtscheidingen. Binnen Bureau Jeugdzorg Katwijk maakt men gebruik van de methode vanuit Noord-Holland en een gedeelte vanuit Friesland. Binnen Naaldwijk wordt er minder met deze methode gewerkt. Vandaar dat de onderzoeker het interessant vindt om deze Bureaus Jeugdzorg met elkaar te vergelijken.

Binnen Bureau Jeugdzorg Katwijk zijn twee werknemers geïnterviewd. Eén jeugdbeschermer en een teamleider. Het team in Katwijk bestaat uit tien jeugdbeschermers, één teamleider en één gedragswetenschapper. Het percentage is vrij klein. Hier geldt hetzelfde als bij Naaldwijk. De onderzoeker denkt dat er veel overeenkomsten aanwezig zouden zijn in de antwoorden. Dit werd bevestigd door de teamleider van Katwijk. Hij gaf aan dat de jeugdbeschermers op een zelfde manier werken dus dat interviews met nog meer jeugdbeschermers geen nieuwe informatie op zou leveren. De onderzoeker merkte dit al tijdens het interview met de jeugdbeschermer en de teamleider. De werkwijze is hetzelfde, de persoon achter de werkwijze is absoluut anders, maar daar gaat het binnen dit onderzoek ook niet zozeer om.

Beide interviews zijn afgenomen op woensdag 2 april van 11:00 tot 12:00 en van 12:00 tot 13:00. Beide interviews duurden een uur. Bij zowel de jeugdbeschermer als de teamleider heeft de onderzoeker vragen gesteld over welke kennis, inzichten en vaardigheden er nodig zijn. Bij de jeugdbeschermer meer gericht op zichzelf wat hij nodig heeft. Bij de teamleider gevraagd wat hij denkt dat de jeugdbeschermer nodig heeft.

Rotterdam

Dit is één interview, afgenomen bij een bijzonder curator werkzaam op een advocatenkantoor in Rotterdam X. Dit interview is afgenomen op woensdag 5 maart van 10:00 tot 11:15. De onderzoeker vindt het belangrijk om informatie van buiten jeugdzorg te krijgen. Deze bijzonder curator is veelzijdig, hij is namelijk advocaat en mediator. Dat maakt dat de onderzoeker erg geïnteresseerd is in zijn werkwijze. Aan deze curator heeft de onderzoeker gevraagd welke vaardigheden hij zelf inzet bij een vechtscheiding. Daarnaast is ook zijn mening gevraagd over jeugdbeschermers en hun manier van werken. Deze curator werkt veel samen met jeugdbeschermers, juist jeugdbeschermers vanuit Naaldwijk.

Haarlem, Lorentzhuis - per mail

Dit betreft één kort digitaal interview. De onderzoeker heeft aan deze respondent niet alle vragen gesteld en de vragen ook iets anders geformuleerd omdat deze systeemtherapeut geen contact met jeugdbeschermers heeft. Het daarom lastig vindt in te vullen hoe zij te werk moeten gaan. Deze systeemtherapeut spreekt liever vanuit zijn eigen ervaring. Binnen het Lorentzhuis wordt gewerkt met vechtscheidingen. Zij hebben een kinder- en een oudergroep en bieden hierin begeleiding. Dit maakt dat de onderzoeker deze systeemtherapeut erg interessant vindt. Hij werkt veel met vechtscheidingen maar wel vanuit een ander kader. Dit is namelijk therapie (de rechter kan ouders hiernaar doorverwijzen). Per jaar kunnen er maar een beperkt aantal ouders met kinderen deelnemen. Een vrij intensieve vorm van therapie. De vragen die de onderzoeker gesteld heeft luiden als volgt: Welke kennis is binnen hulpverlening nodig over een vechtscheiding? Welke kennis over communicatie en rapportage? Is het belangrijk om inzicht in de eigen persoon te hebben (met name voor het stuk ingezogen worden)? Hoe blijf je als hulpverlener uit het conflict met ouders (moet je dan wel of niet op emoties van ouders ingaan)? Is er een verschil tussen partnerconflicten en ouderconflicten? Moet je dit verschil binnen hulpverlening ook anders benaderen?

4.4 Respons/non-respons

In het onderzoeksplan is aangegeven dat er negen interviews afgenomen zouden worden (vier binnen Naaldwijk, vier binnen Katwijk en één curator). Er zijn negen interviews afgenomen, alleen wel iets anders dan in het plan van aanpak beschreven. Binnen Katwijk vielen er twee mensen af die op het moment van het onderzoek geen gelegenheid hadden om de onderzoeker te woord te staan. Er zijn daarentegen wel twee andere respondenten voor in de plaats gekomen. Namelijk een trainer van Bureau Jeugdzorg en een systeemtherapeut van het Lorentzhuis in Haarlem.

4.5 Analyse van de resultaten

De onderzoeker heeft eerst alle interviews verbatim uitgewerkt. Vervolgens heeft de onderzoeker in de uitgewerkte interviews stukken tekst en/of zinnen onderstreept met grijs die volgens de onderzoeker van belang zijn. Vervolgens heeft de onderzoeker de grijs gestreepte tekst in een tabel gezet. Geordend per discipline. Dus een tabel voor alle jeugdbeschermers, tabel voor de teamleiders, voor de gedragswetenschapper en één tabel voor de overige respondenten. Aan de hand van de verkorte versie zoals in de tabel is weergegeven heeft de onderzoeker de resultaten beschreven. De stukken tekst vanuit de tabel heeft de onderzoeker onder de deelvragen geplakt en is vervolgens de tekst gaan koppelen met wat andere respondenten hebben gezegd. Toen alle deelvragen uitgewerkt zijn is de onderzoeker begrippen gaan koppelen aan de deelvragen. Hierdoor hoopt de onderzoeker te bereiken dat de informatie geordend is. Vervolgens heeft de onderzoeker bij sommige begrippen nog een koppeling gemaakt met de literatuur. Het proces is dus van veel informatie naar steeds beknoptere informatie gegaan. In de bijlage zijn de uitgewerkte interviews terug te vinden en de tabellen met de beknopte informatie (zie bijlage 1 en 2).

4.6 Proces

Aan de start van het onderzoek is eerst een plan van aanpak geschreven (zie bijlage). In dit plan is de onderzoeksvraag opgesteld, de deelvragen en een theoretisch kader als basis voor het onderzoek. Na goedkeuring is vanaf januari 2014 het onderzoek officieel begonnen. Allereerst met het opstellen van de vragen voor de interviews en het regelen van respondenten. Daarna volgt het afnemen van de interviews. De interviews zijn opgenomen en daarna verbatim uitgewerkt (zie bijlage) één interview is niet opgenomen (digitaal interview per mail). Tijdens het proces van de interviews is er een start gemaakt met het theoretisch kader. De deelvragen zijn aan de hand van de interviews uitgewerkt en onderbouwd met literatuur. Na deze stappen kan de onderzoeksvraag beantwoord worden. Tijdens het onderzoek is de onderzoeker vragen tegengekomen of andere opvallende punten die verwerkt zijn in de kritische discussie. Hier worden ook aanbevelingen gegeven voor verder onderzoek. Tot slot zijn er nog een aantal producten tot stand gekomen voor Bureau Jeugdzorg Naaldwijk. Zoals een adviesrapport en een presentatie.

4.7 Validiteit/buikbaarheid

Om de validiteit van dit onderzoek te verhogen is er een aantal stappen genomen. Het onderzoek is vooraf goed doorgesproken met de onderzoeksplek. Dit heeft ervoor gezorgd dat het onderzoek aansluit bij de vraag van de opdrachtgever. Daarnaast is er binnen de onderzoeksplek behoefte aan verbetering en men wil graag bijleren. De onderzoeker heeft tijdens het onderzoek meerdere malen gesproken met de jeugdbeschermers die betrokken zijn bij dit onderzoek. Zodat zij dit proces kritisch kunnen volgen en zo nodig verbetering aan kunnen voeren. De geldigheid heeft de onderzoeker geprobeerd te bereiken door respondenten te interviewen die deskundig zijn binnen vechtscheidingszaken en daar werkervaring in hebben. De onderzoeker heeft tijdens het afnemen van de interviews concrete informatie gevraagd afgestemd op de praktijk. Dit is nodig omdat de informatie gebruikt wordt voor het beantwoorden van de deelvragen en de onderzoeksvraag. De informatie van de respondenten is de basis voor verdere aanbevelingen. Sociale wenselijkheid heeft de onderzoeker geprobeerd te voorkomen door bij het afnemen van de interviews goed door te vragen. Daarnaast is het een kwestie van vertrouwen, binnen een kwalitatief onderzoek is de geloofwaardigheid niet nauwkeurig te meten. Het onderzoek is een steekproef, aangezien er negen interviews afgenomen zijn. Er kan dus niet gezegd worden dat de resultaten en conclusies in zijn algemeenheid zo zijn. De conclusies moeten gezien worden binnen de onderzoekscontext dat is in dit geval een kleinschalige steekproef en alleen geldend binnen Bureau Jeugdzorg Naaldwijk (Donk & Lanen, 2012).

4.8 Betrouwbaarheid

Verstorende elementen die de betrouwbaarheid kunnen schaden zijn geprobeerd te beperken. Er is gebruik gemaakt van verschillende bronnen ook wel respondenten genoemd: jeugdbeschermers, teamleiders, curator, gedragswetenschapper, trainer en systeemtherapeut. Het aantal respondenten is gering, dit verlaagt wellicht de betrouwbaarheid. Toch heeft de onderzoeker door dit geringe aantal wel een beeld gekregen van wat belangrijk is. Daarnaast zijn voor dit onderzoek bronnen gebruikt uit zowel binnen- als buitenland; algemene literatuur maar ook vakliteratuur. De onderzoeker heeft geprobeerd transparantie te bieden door nauwkeurig te beschrijven welke stappen er genomen zijn en waarom daarvoor gekozen is. Daarnaast is in het plan van aanpak het probleem en de context van het onderzoek uitvoerig beschreven en geanalyseerd. Dit heeft tijdens het onderzoek ervoor gezorgd dat de onderzoeker duidelijk had wat nu precies het probleem is en waar dit probleem zich bevindt. De interviews zijn opgenomen en vervolgens beluisterd en uitgeschreven. Dit geeft meer betrouwbaarheid omdat op deze wijze de woorden van de respondent gebruikt worden en niet de aantekeningen van de onderzoeker (Donk & Lanen, 2012).

5. Context vechtscheiding

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de context van een vechtscheiding uiteengezet. De deelvragen zijn opgesteld naar aanleiding van de onderzoeksvraag en op basis van de literatuur. In de literatuur geeft de onderzoeker namelijk weer wat een vechtscheiding is, de oorzaken, de gevolgen voor kinderen, complexiteit en effectieve hulpverlening. Hier kun je de termen kennis, vaardigheden en inzichten aan koppelen. Wanneer er gekeken wordt naar wat is een vechtscheiding en de oorzaak van een vechtscheiding, dan gaat het om een stuk kennis en om een stuk inzicht. Wanneer het gaat om complexiteit en effectieve hulpverlening dan komen de vaardigheden aan de orde

5.2 Algemene informatie over het verloop van een echtscheiding.

Stadia van een echtscheiding

Een scheiding kan onderscheiden worden in drie stadia. Als eerste het crisisstadium, dit is de periode voorafgaand aan de scheiding. Dit kan twee tot vijf jaar duren. In deze periode zijn er vaak al veel conflicten en ruzies. Kinderen krijgen minder aandacht van hun ouders (Anthonijsz, et al., 2010). Singendonk en Meesters (2013) beschrijven dit ook in hun boek 'Kind en echtscheiding'. Zij geven aan dat kinderen voor, tijdens en na de scheiding worden geconfronteerd met conflicten, veranderingen en onzekerheden. Ouders hebben in deze periode nog de hoop dat de relatie zich herstelt. Het hoogtepunt van dit crisisstadium is dan de uiteindelijke scheiding. Het crisisstadium hoeft niet per definitie problematisch te verlopen voor de kinderen. Het heeft te maken met de duidelijkheid die ouders hun kind bieden en de conflicten. Vervolgens is er het overgangsstadium. Dit betekent een nieuwe manier van leven voor zowel het kind als de ouders. Voor kinderen is deze periode instabiel te noemen. De relatie met de ouders komt op scherp te staan. In veel gevallen heeft het kind nu een verzorgende ouder en een niet-verzorgende ouder. De verzorgende ouder kan in een dergelijk conflict verwickeld zitten met de niet-verzorgende ouder dat het niets wil horen en weten van de niet-verzorgende ouder. Op dat moment kan de verzorgende ouder niet in het belang van het kind denken. De ouders kunnen niet werken aan gezamenlijk ouderschap maar blijven nog vastzitten in het ex-partnerschap (Singendonk & Meesters, 2013). Het kind mag niet te zwaar belast worden maar moet ruimte hebben om te denken aan pleziertjes, hobby's of wat dan ook. Ouders hebben een belangrijke taak, zij moeten hun kind aanmoedigen om het gewone leven weer op te pakken. De scheiding mag bij kinderen niet het centrum van hun gedachten worden. In het derde stadium wordt er weer wat meer stabiliteit gezien. Hier kan een periode van twee tot drie jaar voor nodig zijn. Het gezin heeft zich geschikt in de nieuwe rollen. Het kind heeft met zowel vader als moeder een nieuwe relatie opgebouwd (Singendonk & Meesters, 2013).

5.2.1 Wat is een vechtscheiding?

Van een vechtscheiding wordt gesproken wanneer de strijd, het echtelijk conflict, na de scheiding escaleert. Wanneer ouders zware beschuldigingen tegen elkaar uiten en er geen gewoon gesprek mogelijk is. Binnen een vechtscheiding zijn er eindeloze procedures over van alles en nog wat, financiën, omgang of inboedel. Liesbeth Groenhuijsen (2008) beschrijft waarom de conflicten na een scheiding niet stoppen. Zij geeft aan dat dit komt doordat er direct na de scheiding veel complexe beslissingen genomen moeten worden. Deze beslissingen gaan over de kinderen maar kunnen ook gaan over inboedel of financiële zaken. Ouders hebben er volgens haar belang bij om de andere partner als negatief te gaan zien. Dit heeft tot gevolg dat er geen constructieve afspraken gemaakt kunnen worden (Groenhuijsen, 2008). Groen (2013) spreekt in het artikel: 'Rechter hak knoop door bij scheiding' zelfs over kindermishandeling. Zij geeft aan dat een vechtscheiding een slepend proces is voor een kind. Een kind krijgt veel mee wat betreft wraakgevoelens die ouders richting elkaar hebben en daarnaast alle achterdocht die er leeft. Binnen een vechtscheiding worden kinderen in het conflict van ouders betrokken en vechten de ouders over het hoofd van het kind heen. Ouders zien elkaar (de andere ouder) als het probleem en pleiten zichzelf over het algemeen vrij, zij vechten tenminste voor hun kind, deed de andere ouder dat ook maar eens (Gammeren, n.d.).

5.2.2 Wat is de oorzaak van een vechtscheiding?

Vanuit historische perspectief kan gezegd worden dat een relatie in deze maatschappij vraagt om hard werken, investeren en tijd vrij maken voor elkaar. Het huwelijk is niet meer heilig zoals dit het vroeger wel

was. Dat kan opluchting geven dat je niet meer voor de schijn bij elkaar hoeft te blijven maar het haalt ook de steun van een gemeenschappelijk gedragen gedachte weg. Er is minder afhankelijkheid, de meeste vrouwen hebben gestudeerd en werken. Men heeft hoge verwachtingen van een relatie. Bij hoge verwachtingen kan het bijna niet anders of er zijn ook teleurstellingen (Groenhuijsen, 2008). Groenhuijsen (2008) haalt de biopsychologe Martine Delfos aan. Martine Delfos geeft in een interview in Opzij (2002) aan hoe de verschillen tussen mannen en vrouwen aanleiding kunnen vormen tot een scheiding. De verschillen tussen mannen en vrouwen liggen volgens haar biologisch verankerd. Delfos legt hierin uit dat het geen zin heeft om tegen die biologische stroom in te gaan. Delfos argumenteert dat die verschillen tussen mannen en vrouwen er juist zijn om van elkaar te leren en dat mannen en vrouwen elkaar veel te bieden hebben. Een vechtscheiding begint vaak met heftige emoties, boosheid bij overspel, verdriet om verlating of boosheid over mishandeling (Schaik, 2013). Iedere scheiding kent een periode van boosheid en verdriet. Dit is psychologisch onvermijdelijk, het is de manier om los te komen van de ander. Het vechten en de ander de schuld geven wordt ingezet om het eigen gevoel van falen te verdringen. Bij een vechtscheiding blijft men vechten en het eigen aandeel verdringen, vechten voor zelfbehoud (Groenhuijsen, 2009). De andere ouder moet door het stof en moet inzien dat hij of zij een verschrikkelijke fout heeft begaan (Schaik, 2013).

5.2.3 Welk effect heeft een vechtscheiding op de ontwikkeling van het kind?

Martine Groen (2013) omschrijft in het artikel 'Rechter hak knoop door bij scheiding' heel treffend over de effecten bij het kind. Groen (2013) zegt: 'Een kind kan verkreukelen als zijn ouders na de scheiding blijven ruzien, therapie helpt nauwelijks'. Dit houdt onder andere in dat kinderen te kampen krijgen met gedragsproblemen. Ze worden onhandelbaar of juist heel stil en teruggetrokken (Groen, 2013). Daarnaast komen veel kinderen in een loyaliteitsconflict terecht. Kinderen hebben het idee dat ze partij moeten kiezen maar dit niet kunnen en niet willen. Ouders zitten soms zo verstrikt in eigen emoties en doen een beroep op het kind in de vorm van steun wat het voor kinderen tot een moeilijke situatie maakt. Kinderen hebben dan namelijk het idee dat ze de andere ouder ontrouw zijn. Dit heeft diepe wanhoop tot gevolg. Kinderen wikken en wegen hun woorden, bang om teveel positieve dingen over de ene ouder te zeggen waar de andere ouder weer boos of verdrietig over wordt. Kinderen zijn loyaal aan beide ouders en zijn vaak in een scheiding extra bezorgd om de ouders. Schuldgevoelens komen er vaak bij kijken, het kind heeft het idee dat de scheiding door hen ontstaan is. Een loyaliteitsconflict geeft bij kinderen grote verwarring (Leuven & Hendriks, 2012).

Spruijt (2005) en Johnston (1994) geven aan dat binnen een scheiding waar veel conflicten zijn, de problemen op zowel korte als lange termijn veel negatiever zijn voor kinderen. Meer depressieve klachten, teruggetrokken of onwillig gedrag, slechtere concentratie op school, verminderd zelfvertrouwen en vaak is er een tekort aan sociale vaardigheden te zien. Kinderen hebben voornamelijk last van conflicten die over henzelf gaan en conflicten die over hun hoofd heengaan. Het is voor kinderen belangrijk dat ouders conflicten oplossen, zodat kinderen zien dat hun ouders daartoe in staat zijn. Toch gebeurt dit vaak niet en blijven ouders ruzie maken. Dit maakt het voor de kinderen lastig om zelf met ruzies om te kunnen gaan en conflicten te kunnen hanteren. Verbittering tussen ouders is voor kinderen een risicofactor tot problemen. Als er verbittering optreedt tussen ouders merkt het kind dit. Het is voor het kind belangrijk dat ouders blijven investeren in die ouderrol die zij gezamenlijk hebben. Johnston geeft nog aan dat meisjes het beter doen als de verzorgende ouder de moeder is, bij jongens is het waarschijnlijk precies andersom (Johnston, 1994).

De persoon van het kind kan invloed hebben hoe het de scheiding ervaart. Dit kan te maken hebben met het temperament van het kind, het contact met de ouders, de leeftijd, intelligentie, egoveerkracht, neuropsychiatrische klachten en sekse. Egoveerkracht is één van de belangrijkste elementen. Dat zegt iets over het incasseringsvermogen van het kind (Singendonk & Meesters, 2013).

5.2.4 Wat maakt een vechtscheiding zo complex?

In de uitwerking wordt vooral gekeken naar de conflicten en de plek van het kind in een vechtscheiding. De positie die het kind door ouders krijgt, is volgens de opdrachtgever juist ook hetgeen wat het voor Bureau Jeugdzorg Naaldwijk zo complex maakt. Het lukt ouders niet om in het belang van hun kind te handelen ook al zeggen ouders dit wel te doen.

Spanningen en conflicten in de relatie

Partners hebben binnen hun relatie doelen, meningen, zorgen en problemen die kunnen leiden tot conflicten. Tijdens zulke conflicten kan zowel negatief als positief gedrag uitgewisseld worden. Dat is tegelijk ook de manier waarop partners met een conflictueuze situatie om kunnen gaan. Tijdens een conflict wordt positief en negatief gedrag uitgewisseld. Negatief gedrag tijdens een conflict kan zijn: in kritiek blijven hangen, meer vijandigheid tonen, de verantwoordelijkheid bij de ander neerleggen, eisen van verandering en kritisch/klagend opstellen. Als reactie daarop gaat de partner waar het van geëist wordt zich terugtrekken uit de interactie zowel fysiek als emotioneel. Wanneer er positief gedrag uitgewisseld wordt komt men op een gegeven moment in de verzoeningsfase. Waar partners in negatief gedrag blijven hangen, worden conflicten niet op een constructieve manier uitgesproken. Deze losse eindjes verdiepen de kloof tussen partners, de verzoening blijft uit (Verhofstadt, Mol de, & Buysse, 2008).

Binnen een vechtscheiding wordt er continue negatief gedrag uitgewisseld. Negatief gedrag van de partners wordt als stabiel gezien en als een eigenschap. Terwijl positief gedrag als incidenteel wordt gezien en van voorbijgaande aard is (Verhofstadt et. al., 2008). Reflectieve communicatie is niet meer mogelijk. De ander wordt als vijand gezien. De een wil de ander overtuigen van zijn of haar gelijk. Er wordt niet naar elkaar geluisterd, er is continue aanval en verdediging. Men gaat op een gegeven moment ook middelen inzetten om de ander te overtuigen. Dit kan stemverheffing zijn, manipuleren of andere personen erbij halen (Groen & Lawick, 2008).

Ouders

Vechten en de andere ouder de schuld geven is een werkzame manier om niet toe te geven aan eigen falen en verdriet. Deze gevoelens zijn zo intens, wat nog eventueel versterkt kan worden door psychische problematiek. Juist in die strijd staan de kinderen centraal. Kinderen worden: 'van oogappel een twistappel' (Groenhuijsen, 2009). Ouders geven aan het belang van hun kind te zien en daarom voeren ze deze strijd. Liesbeth Groenhuijsen (2009) maakt de treffende opmerking: 'Als u echt iets voor uw kind wilt doen, moet u niet voor haar vechten maar vrede voor haar stichten' (Groenhuijsen, pag. 20, 2009). Vechten voor hun kind is namelijk een gevecht voor zelfbehoud, behoud van de identiteit die je als ouder hebt. Ouders hebben al zoveel verloren, hun kind willen ze niet verliezen en daar vechten ze voor. Willen ouders het punt bereiken waarop het hen lukt om in het belang van hun kind te denken. Is het van belang dat zij eerst toegeven aan hun eigen verdriet. Ouders hebben namelijk pas gewonnen als het verdriet op de juiste wijze geïncasseerd is (Groenhuijsen, 2008).

Bureau Jeugdzorg

Voor Bureau Jeugdzorg is het complex aangezien ouders niet in staat zijn hun kind centraal te stellen (Eigenraam, 2013). Bureau Jeugdzorg komt op voor het kind en daarbij is het noodzakelijk dat het kind centraal staat. Binnen de hulpverlening is het daarom van belang om ouders uit de strijd te halen. Want zolang ouders in die strijd zitten en de ander als vijand zien lukt het hen niet om het kind centraal te zetten. Ouders moeten eerst leren om weer naar elkaar te luisteren en proberen begrip te tonen voor de ander. Dit vraagt behoorlijk inlevingsvermogen van ouders. Daarnaast beperkt het gesprek zich tot wat er nu aan de orde is. Andere personen of gebeurtenissen krijgen geen plek (Groen & Lawick, 2008). Voor de hulpverlening binnen Bureau Jeugdzorg speelt verwachtingsmanagement een belangrijke rol. Ouders kunnen namelijk denken dat hun conflict nu een probleem van jeugdzorg is en dat zij daar als ouder vanaf nu passief mee om kunnen gaan. Positioneren is daarom van groot belang. Aangeven dat niet de hulpverlening het conflict oplost maar dat ouders dit zelf moeten doen eventueel met ondersteuning. De rol van Bureau Jeugdzorg is voornamelijk ouders helpen om hun kind weer centraal te stellen (Gerritsen, 2013).

Externe factoren: financiën en omgang

Lawick (2012) noemt financiële problematiek een belastende factor na een scheiding. Ouders hebben vaak minder te besteden dan voor de scheiding of één van de twee krap komt te zitten omdat de alimentatie niet betaald wordt of mogelijk door alle juridische processen en peperdure advocatenrekeningen. Dit zijn factoren die het gevecht iedere keer kunnen aanwakkeren. Ouders hebben op dat moment geen frustratietolerantie en alles wat de andere partner doet wordt afgewezen, er is veel kritiek op elkaar. Rond

de omgangsbegeleiding kan dit ook het geval zijn. Daarin wordt vaak ook veel gestreden en passeren er heel wat juridische processen de revue (Lawick, 2012).

5.2.5 Wat is effectieve hulpverlening binnen een vechtscheiding?

Voor dit hoofdstuk is het goed om naar verschillende elementen te kijken. Wat zijn de effecten op kinderen? Het is namelijk van belang dat de effecten verminderd worden en wat is daarvoor de meest effectieve hulpverlening?

Effect op kinderen

Het levert schade bij een kind op als ouders voortdurend ruzie hebben en vechten. Het ouderlijk conflict is daar meer de oorzaak van dan de scheiding zelf (Randy Cale, 2014). De scheiding is ook pijnlijk maar zo zegt Cale (2014) door ouderlijke conflicten lijden kinderen. Liesbeth Groenhuijsen (2009) spreekt zelfs over psychische verwaarlozing. Verwaarlozing is: 'het verwijtbaar nalaten van de vervulling van elementaire behoeften van kinderen door hun ouders'. Dit is aan de orde daar waar de conflicten onophoudelijk doorgaan en kinderen als machtsmiddel ingezet worden.

Hulpverlening

De functie van Jeugdzorg is om de veiligheid van het kind te waarborgen en de ontwikkeling te stimuleren. Hiervoor is hulpverlening nodig. Ouders komen namelijk niet zelf uit de strijd. Bureau Jeugdzorg Brabant werkt volgens de volgende werkwijze: het kind centraal zetten, verplichte gezamenlijke gesprekken met ouders, duidelijke kaders stellen en het aanbieden van scheidingseducatie. De focus ligt niet op het oplossen van de strijd maar om vanuit de behoefte en emotionele veiligheid van het kind te handelen. Vormgeven van het gezamenlijke ouderschap (Dullaert, 2014).

Effectiviteit

Het effect van hulpverlening is slechts voor 15% te danken aan een methode. En 85% hangt af van andere specifieke factoren (www.krachtvanopvoeden.nl). Een aantal algemeen werkzame factoren zijn: aansluiten bij de cliënt; goede cliënt relatie; goede structurering van de interventie (doelstelling, planning en fasering) en professionaliteit. Specifiek werkzame factoren zijn: goede kennis hebben over de specifieke doelgroep; vaardig zijn in het toepassen van de aangewezen specifieke hulpvormen en weten welke valkuilen er bij die specifieke doelgroep spelen (van Yperen, 2010).

Om bovenstaande kenmerken van mogelijke hulpverlening te kunnen uitvoeren is het nodig om over kwaliteiten en vaardigheden te beschikken. De vaardigheden zullen samen met de resultaten vanuit de interviews verwerkt worden in het adviesrapport.

6. Beantwoording deelvragen

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt er door middel van de interviews een antwoord gegeven op vijf deelvragen. Voor deze deelvragen is gekozen omdat deze vragen een antwoord geven op de onderzoeksvraag. In de onderzoeksvraag staan kennis, vaardigheden en inzichten van de jeugdbeschermer centraal. De onderzoeker maakt in de uitwerking van de resultaten bewust gebruik van de deelvragen. De onderzoeker heeft het idee dat dit een duidelijke ordening geeft. Daarnaast zijn er aan de deelvragen begrippen gekoppeld. De literatuur zoals in hoofdstuk vijf beschreven wordt gebruikt om de interviewvragen vorm te geven en om vooraf kennis te hebben over het onderwerp. Dit heeft voor meer diepgang gezorgd tijdens de interviews. In 6.2 wordt kort weergegeven welke werkwijze er in Katwijk gebruikt wordt, dit kwam tijdens het interview met een respondent uit Katwijk naar voren.

Voor dit onderzoek zijn negen interviews afgenomen. Vijf respondenten uit Naaldwijk, twee uit Katwijk, één respondent uit Rotterdam en één respondent van het Lorentzhuis, Haarlem. De interviews zijn gehouden op vier verschillende plekken met verschillende disciplines. De interviews zijn afgenomen in de periode februari t/m april en de interviews duurden gemiddeld een uur. Aangezien er negen interviews afgenomen zijn is dit een steekproef. Er kan dus niet gezegd worden dat de uitkomsten in zijn algemeenheid zo zijn. Het moet gezien worden binnen de onderzoekscontext en alleen geldend binnen Bureau Jeugdzorg Naaldwijk (Donk & Lanen, 2012). Bij iedere deelvraag wordt een onderbouwing gegeven vanuit de literatuur, om de mening van de respondenten nog wat sterker neer te kunnen zetten. In de bijlage zijn de uitgewerkte interviews te vinden.

De respondenten of jeugdbeschermers geven vrij normatieve opvattingen, dat is hun mening over wat zij belangrijk vinden in deze zaken. Het is niet helemaal duidelijk of de jeugdbeschermers het daadwerkelijk zo inzetten maar ze pretenderen het in ieder geval en geven aan dat het belangrijk zou kunnen zijn. Het is een kwalitatief onderzoek wat inhoudt dat het gaat om subjectieve waarnemingen. Binnen de uitwerking wordt afwisselend gebruik gemaakt van respondenten, jeugdbeschermers, curator, gedragswetenschapper, trainer, teamleider of systeemtherapeut. Als die benaming wordt gebruikt slaat het op informatie vanuit het interview.

6.1.1 Welke kennis heeft een jeugdbeschermer nodig over een vechtscheiding?

Algemene kennis

Op deze vraag wordt door de respondenten het volgende aangegeven. Aan het begin van het traject is het goed om kennis te hebben van de voorgeschiedenis van ouders, dit vraagt om goed inlezen. Kennis van de volwassen hulpverlening, weten wat een scheiding met ouders doet. Daarnaast zo zeggen de respondenten weten wat de vechtscheiding met kinderen doet, de loyaliteit van het kind, dit moet ook met de ouders gedeeld worden door middel van psycho-educatie. Met voorbeelden de effecten uitleggen, dit kan gevolgen hebben op een kentering in het vechtscheidingsproces aldus één respondent. Verder geven respondenten aan dat voor een jeugdbeschermer belangrijk is om in te kunnen schatten in welke fase ouders zitten op de escalatieladder (van Glasl). Zodat een jeugdbeschermer weet wat er van ouders verwacht kan worden in een bepaalde fase. De systeemtherapeut geeft aan dat het van belang is om zicht te hebben op het trauma en traumatische reacties van ouders en kinderen. Daarnaast een visie hebben op het werken met een systeem en kunnen werken vanuit een systeem. Een andere respondent benoemt kennis hebben van het rouwproces, dat is namelijk waar ouders doorheen gaan.

Ingezogen worden

Alle respondenten geven aan dat de mate waarin ingezogen wordt in het conflict fataal kan zijn voor de hulpverlening. De respondenten geven aan dat ingezogen worden je positie als jeugdbeschermer dusdanig in gevaar kan brengen. Ingezogen worden in het gevecht van ouders is de grootste valkuil zo zeggen de respondenten. Om hieruit te blijven is het belangrijk om transparant te werken. Transparant werken is volgens de respondent zeggen wat je doet en waarom je iets doet. Geen informatie achterhouden. Daarbij moet je als jeugdbeschermer altijd de verantwoordelijkheid laten waar die hoort, bij de ouders. De teamleider vanuit Katwijk merkt hierover op dat het nodig kan zijn dat de jeugdbeschermer zijn normale

manier van werken (gericht op de veiligheid van het kind) laat varen en dat hij alleen maar bezig is om die ouders in die verantwoordelijkheid te krijgen. Dat is volgens deze teamleider de enige manier om uit een vechtscheiding te komen en te blijven, het iedere keer bij de ouder terugleggen wat zit in uw invloedssfeer? Wat kunt u concreet doen? Volgens de systeemtherapeut kun je ingezogen worden nooit helemaal voorkomen, dit gebeurt vanwege de heftigheid van de dynamiek. Het is belangrijk om ouders te blijven zien als mensen die zich in het nauw gedreven voelen en die gewond zijn geraakt door een jarenlange strijd. Door in het oog te houden dat deze mensen zo hoog in hun stress systeem zitten dat ze naar elkaar gaan uithalen zo geeft deze respondent aan. Het is dan juist nodig om te de-escaleren en niet om als hulpverlener terug te gaan slaan. Door de kinderen centraal te houden weet je ook dat mee escaleren voor de kinderen averechts werkt. Het team heeft volgens deze respondent een belangrijke functie om niet in conflict getrokken te worden, elkaar scherp houden en elkaar hier weer uit te helpen.

Koppeling literatuur

Lawick heeft binnen het Lorentzhuis het uitgangspunt als je samen wilt ouderen, zul je moeten samenwerken (Lawick, 2012). Ingezogen worden in het conflict met ouders kun je voorkomen door een meer zakelijke aanpak, door het niet te hebben over de inhoud van specifieke conflicten. Daarnaast door je ook niet te bemoeien met het mailcontact tussen ouders waarin bijvoorbeeld bepaalde omgangsproblemen worden geschetst. Dat moeten ouders onderling oplossen (Brenninkmeijer & Dullaert, 2012).

Doelen en overige kennis

De respondenten geven verder nog aan dat het goed is om duidelijk te hebben welke doelen ouders nastreven. Doelen van ouders kunnen zijn: altijd de andere ouder te willen diskwalificeren; de oplossing bij de andere ouder te zoeken en jou als hulpverlener te betrekken in zijn of haar standpunt. Een paar elementen die volgens twee respondenten nog van belang zijn als het gaat om kennis is de juridische- en financiële kant van scheiden.

6.1.2 Welke kennis hebben jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?

Op deze vraag geven alle respondenten aan dat transparant communiceren ontzettend belangrijk is. Transparant communiceren betekent dat de jeugdbeschermer geen dingen achterhoudt richting ouders. Dat de communicatie zowel in het mondelinge als ook in het schriftelijke contact open en duidelijk is aldus een respondent.

Mondelinge communicatie

De respondenten geven aan dat het van groot belang om een gesprek goed voor te bereiden. Wat zeg je wel en wat zeg je niet. Dit betekent af kunnen bakenen en duidelijk zijn waar je het in het gesprek over wil hebben. De respondenten vanuit Katwijk werken met communicatieregels, deze worden tijdens het eerste gesprek met ouders doorgesproken. Deze kunnen als volgt zijn: er worden geen verwijten gemaakt; je behandelt elkaar met respect; je diskwalificeert elkaar niet; praten in de ik-vorm en je praat niet verwijtend. Daarnaast werken de respondenten in Katwijk bij ieder gesprek met een agenda. Het gesprek heeft dus een duidelijke lijn. Het gesprek zo zeggen deze twee respondenten is qua inhoud geen verrassing voor ouders. Voorspelbaarheid is belangrijk, geen onverwachte situaties aldus de respondenten vanuit Katwijk. Ouders hebben soms de neiging om tegen de hulpverleners te praten. Hier wordt direct een opmerking over gemaakt, ouders moeten met elkaar in gesprek. Wat dit betreft reageren de respondenten in Naaldwijk anders, zij geven namelijk aan dat wanneer het voor ouders niet lukt om tegen elkaar te praten, de jeugdbeschermer de boodschap doorgeeft aan de andere ouder (tijdens het gesprek).

Non-verbale en verbale communicatie

Communicatie bestaat volgens de respondenten uit twee dingen, wat zeg ik en wat laat ik zien. Non-verbale communicatie is ontzettend belangrijk. Een jeugdbeschermer moet volgens de respondenten inzicht hebben in zijn houding en dit kunnen benoemen. Daarnaast is het van belang dat een jeugdbeschermer bepaalde overtuigingskracht uitstraalt, waardoor ze sturing geven aan het proces. De respondenten vinden het belangrijk dat zij feitelijk zijn in zowel de mondelinge als de schriftelijke communicatie. Dat geeft namelijk de minste kans op ruis. Op het moment dat je wat vager wordt biedt je veel gelegenheid voor

interpretatie. Ruis kun je ook voorkomen door de juridische strijd helder te hebben zo geeft een jeugdbeschermer aan. Zodat je weet welke acties ouders eventueel gaan ondernemen, welke ruis zij daarmee willen creëren.

Schriftelijke communicatie – verslagen/mailcontact

Volgens de respondenten moet de rapportage naar beide ouders gestuurd kunnen worden, vereiste is dan dat het open en feitelijk is. Beide kanten moeten goed worden belicht en in evenwicht zijn. Binnen Bureau Jeugdzorg Katwijk wordt er van ieder gesprek een gespreksverslag geschreven. In dit verslag wordt niet het hele proces beschreven maar wordt weergegeven wat er besproken is, de visies die naar voren zijn gekomen en wat men overeengekomen is aldus een respondent uit Katwijk. Interpretaties komen er niet in. Binnen Bureau Jeugdzorg Katwijk wordt met een gezinsvoogd voor de ouders en een gezinsvoogd voor het kind gewerkt aldus een respondent uit Katwijk. De kindgezinvoogd maakt verslagen van de begeleide omgang of van de gesprekken met kinderen. Dit wordt heel feitelijk weergegeven. Ouders weten precies waarop geobserveerd wordt. Een respondent vanuit Katwijk geeft aan dat duidelijkheid erg belangrijk is.

Binnen Naaldwijk geeft de teamleider aan dat de nadruk wordt gelegd op het zoveel mogelijk scheiden van informatie. Feitelikheden: dit is gebeurd. Verhalen: die persoon heeft dit verteld en dit is gebeurd. Daarnaast de eigen interpretatie van de jeugdbeschermer: mijn mening is dit. Eigen interpretatie is iets wat erbij hoort volgens de teamleider van Naaldwijk. Hier zijn niet alle respondenten het mee eens. Interpretaties in schriftelijke communicatie leiden er toe dat ouders daarmee op de loop gaan volgens een respondent uit Katwijk. Men is het erover eens dat het goed is dat rapportage door een derde wordt gecheckt. In sommige zaken zo vertelt een respondent vanuit Katwijk wordt ook een e-mail gecheckt voordat het verstuurd wordt.

Wat betreft het mailcontact; in Katwijk heeft men alleen contact via de mail of via gesprekken waarin beide ouders aanwezig zijn. Respondenten vanuit Naaldwijk geven aan telefonisch contact met ouders te hebben. Vanuit Naaldwijk wordt aangegeven dat ouders één keer per week hun vragen mogen mailen en ook één keer per week een reactie krijgen. De mailtjes moeten altijd naar alle partijen worden gestuurd. Dit om ruis te voorkomen. Mailcontact zo geeft een respondent aan heeft als voordeel dat er altijd nagedacht kan worden over het verwoorden van een mail. Mailcontact kan een keerzijde hebben, het staat zwart op wit en wordt niet ondersteund door de toon of de non-verbale communicatie wat nog wel eens verzachtend kan werken. Onderlinge mailwisseling staat binnen Bureau Jeugdzorg Katwijk altijd op de agenda. De werkwijze is ook bij het secretariaat en de telefoniste bekend, dit draagvlak is onmisbaar.

(Emotionele) ruimte binnen de communicatie

Over de ruimte die ouders moeten krijgen om hun verhaal te doen wordt verschillend gedacht. Vanuit de respondenten in Naaldwijk wordt aangegeven dat beide ouders ruimte krijgen voor hun verhaal en hun emoties. Zeker aan het begin van het traject. Op een gegeven moment is het van belang om dit in te gaan dammen omdat ouders in dat verhaal jou als jeugdbeschermer willen overtuigen van hun gelijk zo zeggen de respondenten. Dat indammen is nodig om daarna verder te kijken naar het kind en het kind centraal te zetten. De trainer vanuit Bureau Jeugdzorg geeft aan dat een jeugdbeschermer niet in moet gaan op de inhoud van het conflict, de inhoud zo zegt deze trainer is niet interessant het is van belang om in het gesprek te benadrukken wat het belang van het kind is binnen dit conflict. Katwijk heeft een zelfde soort visie als deze trainer zij geven aan dat er binnen hun hulpverlening geen ruimte wordt gegeven voor het verhaal van ouders en voor hun emoties. De respondenten geven aan dat er duidelijk gekaderd moet worden: daar gaan we het nu niet over hebben want dat is iets wat binnen een andere vorm van hulpverlening besproken kan worden.

De systeemtherapeut merkt op dat het van belang is ouder- en ex-partner conflicten uit elkaar te trekken. Binnen de hulpverlening in het Lorentzhuis worden ouders als ouders aangesproken en niet als ex-partners, daarbij wordt het kind iedere keer centraal gezet. De systeemtherapeut vertelt dat ex-partnerkwesties niet in het project behandeld worden. De respondent geeft aan dat er met ouders altijd twee intake gesprekken worden gehouden, met twee therapeuten. Bij het tweede intakegesprek gaan de ouders, samen met een therapeut voor een tijdje uiteen. Daar wordt gesproken over trauma en gevoelens. Dat kan een relationeel

trauma zijn maar ook een trauma van daarvoor aldus de respondent. Door er in de intake ruimte voor te maken en de mensen te erkennen in hun pijn, kan je gedurende het project beter uit de voeten met het ouderschap. De systeemtherapeut geeft aan dat hun ervaring is dat het praten over oude issues bij deze hardnekkige echtscheidende ouders niet werkt. De kinderen en het ouderschap staan centraal.

Jeugdbeschermers zijn degenen die de structuur bepalen in de gesprekken volgens de respondenten uit Katwijk. Het heeft geen nut om te horen hoe slecht die andere ouder is. Dat draagt niet bij aan het doel waarvoor ouders bij elkaar zitten namelijk hoe wordt er invulling gegeven aan het ouderschap. Binnen Katwijk wordt aangegeven dat men aan ouders mediation of therapie aanbiedt en hier een indicatie voor schrijft.

Tot slot durft één van de respondenten voorzichtig een oorzaak aan te stippen als het gaat om gevecht tussen ouders. Ouders hebben de partnerrelatie niet goed verwerkt en komen niet toe aan de gezamenlijke ouderrol. Het is volgens deze respondent goed om te kijken waar ouders in dit afscheid nemen zitten. Voor nu blijven ouders vaak hangen in het vechten en het ruzie maken.

Koppeling literatuur

Het kaderen van partnerproblematiek en de bijbehorende emoties worden in de literatuur ook genoemd. Lieve Cottyn (2009) merkt op dat het goed is om even begrip te tonen maar vervolgens direct af te bakenen. Cottyn geeft aan dat het over ouder-kind kwesties moet gaan en niet over wat ouders van elkaar vinden (Cottyn, 2009). Therapie zou zich niet zozeer moeten richten op wat ouders elkaar als partners hebben aangedaan maar meer wat ouders elkaar als medeouder hebben aangedaan (Lawick, 2012). De pijn als partners moeten zij zelf dragen met hulp van hun netwerk. Lawick (2012) zegt dit omdat zij vindt dat ouders zich niet als partners hoeven te verzoenen maar dat zij zich als ouders moeten verzoenen.

6.1.3 A. Welke gespreksvaardigheden hebben jeugdbeschermers nodig? B. Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?

Gespreksvaardigheden

Op deze vraag hebben de respondenten de volgende vaardigheden genoemd: samenvatten, vertalen, parafraseren, relativeringsvermogen, weergeven van gevoelens, helikopterview, meerzijdige partijdigheid, engageren, empathie en de-escalerend kunnen werken.

Structuur/methode

Respondenten geven aan dat het kunnen bieden van structuur belangrijk is. Dat beide ouders aan bod komen en dat er echt naar elkaar geluisterd wordt. Binnen Naaldwijk legt men de focus in het oplossingsgericht werken. Met Signs of Safety en de Deltamethodiek. Uitgaan van de eigen kracht van ouders zo zeggen de respondenten vanuit Naaldwijk. Men weet niet in hoeverre dit direct effectief is.

Koppeling literatuur

Het Nederlands Jeugdinstituut pleit voor kwetsbaar ouderschap. Dit vraagt voor jeugdbeschermers mogelijk een cultuuromslag. Niet het overnemen van verantwoordelijkheden maar juist het versterken van de eigen kracht van ouders (Brenninkmeijer & Dullaert, 2012).

Tips bijzonder curator

De bijzonder curator vanuit Rotterdam wil nog een paar kritische punten richting jeugdzorg aangeven. Voor jeugdbeschermers zou het van belang zijn om meer in trainingen; na- en bijscholing te investeren. Een gespreks training hoe praat ik met kinderen en een training hoe blijf ik neutraal/onpartijdig. Het is belangrijk dat jeugdbeschermers de zaken meer durven benoemen aldus de bijzonder curator. Daarbij geeft hij aan dat het niet zo slecht zou zijn als jeugdbeschermers ook een stuk mediator in hun opleiding mee krijgen of daar in ieder geval in getraind worden. Nog een paar laatste tips van de bijzonder curator: voldoende intervisie binnen de teams. Dit helpt om de focus vast te kunnen houden. Een ronde tafel is handig om de gesprekken met deze ouders te voeren. Dit voorkomt dat ouders in een vervelende positie zitten ten opzichte van elkaar of de hulpverlener. Voor aanvang van een gesprek even ontspanning zoeken, het hoofd leeg maken, dat komt de gesprekken ten goede.

6.1.4 Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in hun eigen positie in een vechtscheiding?

Neutraliteit

Neutraliteit wordt door allen genoemd, wel op een verschillende manier. Een deel van de respondenten geeft aan dat neutraal zijn belangrijk is, dit komt met name tot uiting in de feitelijkheden van je communicatie. Neutraal zijn kan niet, want zo zegt een respondent we gaan met beide ouders een relatie aan, meerzijdige partijdigheid is hierin een beter woord. Een andere respondent verwoordt het zo: wij zijn niet neutraal, wij zijn neutraal als je kijkt naar het conflict tussen ouders maar we zijn niet neutraal ten opzichte van het kind, want dat is onze partij. De beschikking is ons uitgangspunt en de beschikking is gericht op het kind, Katwijk werkt heel concreet vanuit de beschikking.

De bijzonder curator geeft aan dat jeugdbeschermers soms een strijd te voeren hebben met hun gevoel in een zaak maar met die gevoelens heb ik niets te maken aldus de bijzonder curator. Als jeugdbeschermers worstelen met die gevoelens en heel erg zoekende zijn in hoe ik mijn neutrale positie behoud, dan moeten ze misschien een cursus volgen zo geeft de bijzonder curator aan. Een jeugdbeschermers dient goed te weten dat hij er is voor het kind en niet voor de ouders aldus de bijzonder curator.

Koppeling literatuur

Vanuit de literatuur zegt Cottyn (2009) dat een neutrale positie niet bestaat. Als een jeugdbeschermers namelijk over een bepaalde vraag van een ouder geen uitspraak wil doen dan kan dat juist door ouders gezien worden als partijdig. Cottyn geeft aan dat veelzijdige partijdigheid niet mogelijk is. Maar veelzijdige inleving en veelzijdige betrokkenheid wel, breed inlevingsvermogen voor beide partners zorgt ervoor dat de jeugdbeschermers niet meegezogen wordt in één waarheid (Cottyn, 2009).

Verwachtingsmanagement

Over je positie als jeugdbeschermers in een vechtscheiding wordt door respondenten het volgende gezegd. Wanneer ouders met de jeugdbeschermers een coalitie willen vormen moet dit direct aangepakt worden en heel discreet bij de ouder terug worden gelegd aldus een respondent. Die helicopterview is noodzakelijk als jeugdbeschermers. Dit bereik je zo geeft een respondent aan door van tevoren duidelijk je rol aan te geven, dan kom je weer uit op positioneren. Positioneren op een manier waarin je begrip laat zien zo geeft een respondent aan. Duidelijke afspraken maken, waar hebben we het over en hoe gaan we dat bespreken. Vaak zijn ouders erop uit om dingen niet te doen. Daarin is duidelijkheid nodig, ouders hebben volgens de respondenten geen keus het moet gewoon gebeuren. Het kind staat centraal. Verwachtingsmanagement is volgens een respondent erg van belang, de verwachtingen van ouders stroken niet altijd met die van Bureau Jeugdzorg. Ouders komen volgens deze respondent uit een juridisch kader en moeten nu over naar een hulpverleningskader, dat kan botsen. Duidelijk neerzetten wat verwacht u als ouder en wat kunnen wij als Bureau Jeugdzorg bieden aldus een respondent.

Koppeling literatuur

Verwachtingsmanagement is erg van belang. Ouders hebben namelijk bij de start vaak verkeerde verwachtingen. Jeugdzorg moet zich duidelijk positioneren. Het moet duidelijk zijn richting ouders dat jeugdzorg niet alles op kan lossen en dat ouders ook zelf aan het werk moeten (Gerritsen, 2013).

Eigen persoonlijkheid en het team

Daarnaast vertelt een respondent is inzicht in je eigen persoon belangrijk, wie ben ik als persoon, wie ben ik als jeugdbeschermers? Wat doet een situatie met mij? Waar ben ik gevoelig voor? Reflecteren op gedrag en een zaak met elkaar doorspreken op reflectieniveau is van belang zo geeft een respondent aan. Goed om regelmatig met de gedragswetenschapper of teamleider zaken door te spreken. Vervolgens weten wat je standpunten zijn ten opzichte van een (v)echtscheiding zo zegt een respondent. Een stevige persoonlijkheid vindt de systeemtherapeut van groot belang, daarnaast ook het hebben van een sterk team. Dat men op elkaar terug kan vallen en elkaar kan helpen uit het conflict met ouders te blijven.

Koppeling literatuur

Vanuit de literatuur wordt er ook gesproken over het innemen van een positie. Transparant positioneren noemt Lieve Cottyn (2009) dit. Reflectie over je eigen houding, wie wil je zijn en wie kun je zijn voor de

ouder? Door ons spreken en onze gebaren nemen we altijd een positie in. Als de jeugdbeschermer een duidelijke en open positie inneemt dan zal de ouder daarin volgen. Als de jeugdbeschermer een duidelijk standpunt inneemt wordt daarmee de hulpverlening gekaderd. Positioneren helpt om uit het conflict te blijven en de betrokkenen zelf aan het werk te zetten (Cottyn, 2009).

6.1.5 Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?

Ontwikkeling en loyaliteit

Over het inzicht in de gevolgen bij kinderen geven de respondenten de volgende kenmerken aan: kennis van wetgeving, wat zijn de rechten en plichten van ouders en kinderen? Hoe is het zelfbeeld van het kind aangezien het tussen ruzies verkeert zo vraagt een respondent zich af? Wat kunnen ontwikkelingsbedreigingen zijn, wat heeft dit voor gevolgen op langere termijn? Een respondent geeft aan dat het goed is om met ouders in gesprek te gaan over welke signalen geef je af als je bepaalde stappen juist wel of niet zet. Een deel van de respondenten geeft aan het belangrijk te vinden om met kinderen in gesprek te gaan. Zeker omdat er volgens de respondenten bijna altijd wel sprake is van een loyaliteitsconflict.

Koppeling literatuur

Vanuit de literatuur wordt door Singendonk (2013) gezegd dat een loyaliteitsconflict door ouders voorkomen kan worden door met hun kind over de scheiding te spreken en tegen hun kind te vertellen dat zij geen schuld aan de scheiding hebben.

Belang kind/strijd ouders

Daarnaast ouders leren om met elkaar te communiceren en het belang van hun kind weer te gaan zien aldus een respondent. Het gaat vaak niet om de achterliggende strijd maar om wat nu speelt in het heden. Anderzijds wil een respondent niet over de ouders heenlopen, zij hebben een strijd te voeren en voor de hulpverlening is het goed om te beseffen dat ouders niet zomaar even, niet volwassen kunnen zijn, maar dat daar veel pijn en verdriet onder schuil gaat aldus een respondent.

Koppeling literatuur

Volgens Marc Dullaert (2014) zeggen alle betrokkenen binnen een vechtscheiding het belang van het kind belangrijk te vinden, in de praktijk is dit nog veel te vrijblijvend. Iedere partij is verplicht het kind centraal te stellen (Dullaert, 2014).

Kindgesprek

Binnen Bureau Jeugdzorg Naaldwijk geeft men aan dat het per jeugdbeschermer verschilt welke kwaliteit een kindgesprek heeft. Het zit in de kennis en in een deel van de persoonlijkheid, daarnaast ook hoe goed voorbereid ga je het gesprek met het kind aan aldus de gedragswetenschapper van Naaldwijk. Gaat het je in een kindgesprek alleen om de informatie die je binnen wilt halen of zie je ook echt het kind staan zo vraagt een andere respondent zich af. Binnen kindgesprekken valt nog veel te halen. Dit wordt door meerderen bevestigd. Jeugdbeschermers kunnen zich hierin bekwaam maken. De respondent vanuit het Lorentzhuis vindt dat een hulpverlener moet kunnen praten met kinderen en hen in het vizier moet houden, van essentieel belang binnen vechtscheidingen aldus de systeemtherapeut.

Koppeling literatuur

Annelies Hendriks beschrijft in haar boek 'Kind in bemiddeling', dat het belangrijk is om met kinderen in gesprek te gaan. Kinderen voelen zich op deze wijze gehoord (Leuven & Hendriks, 2012).

Signaleren

De taak van jeugdbeschermers is om te signaleren en de zorgen mee te nemen en daarbij de juiste hulpverlening te zoeken volgens een respondent. Beseffen dat het kind in verschillende systemen leeft, omdat het vaak verschillende verblijfplaatsen heeft zo vertelt een respondent. Die verschillende systemen kunnen voor verwarring bij het kind zorgen. Een respondent geeft aan dat het voor een jeugdbeschermer

goed is om helder te hebben wat je wel en niet kan zeggen tegen kinderen aangezien kinderen altijd loyaal zijn.

Parental Alienation Syndrome

De teamleider vanuit Naaldwijk vindt kennis over het Parental Alienation Syndrome belangrijk, het syndroom in ieder geval kunnen signaleren bij kinderen.

Koppeling literatuur

De literatuur ondersteunt dit, Liesbeth Groenhuijsen (2008) spreekt ook over het Parental Alienation Syndrome, dit syndroom staat voor ouderverstoting. Kinderen met het Parental Alienation Syndrome worden onder druk gezet door de verzorgende ouder om de niet-verzorgende af te wijzen (Groenhuijsen, 2008).

Advies bijzonder curator

Vanuit de bijzonder curator wordt er nog een advies gegeven dat het goed zou zijn als een bijzonder curator vaker ingezet zou worden. Want zo zegt deze bijzonder curator de jeugdbeschermers zijn er wel voor het kind maar in een heel andere rol. Ze zijn er volgens de bijzonder curator voor het systeem. Een bijzonder curator is er echt alleen voor het kind.

Koppeling literatuur

Dit wordt bevestigd door de Kinderombudsman die het als volgt verwoordt in zijn rapport 'De bijzonder curator, een lot uit de loterij' dat de bijzonder curator de stem van het kind kan horen en kan vertolken richting de rechter (Dullaert, 2012).

6.2 Werkwijze Katwijk

Binnen verschillende Bureaus Jeugdzorg is men aan het experimenteren met vechtscheidingen. Binnen Noord-Holland is er een werkwijze geformuleerd en binnen Friesland. Tijdens de twee interviews die de onderzoeker in Katwijk afgenomen heeft komen de twee werkwijzen naar voren. Katwijk werkt volgens deze twee werkwijzen en heeft er soms nog wat eigen elementen aan toegevoegd. De uitwerking van het interview met de twee respondenten vanuit Katwijk over deze werkwijze is hieronder weergegeven en wordt ondersteund door een verslag van Bureau Jeugdzorg Amsterdam (Louwersheimer, 2013).

In Katwijk wordt er in de gezinnen met twee gezinsvoogden gewerkt. Eén voor de kinderen en één voor de ouders. Beide gezinsvoogden houden elkaar op de hoogte zo vertelt de respondent. Er is vanuit deze methode nauwe samenwerking met de ketenpartners aldus de respondent. De raad voor de kinderscherming maar ook de rechtbank. Zij vermelden in hun beschikking de werkwijze van BJZ en geven richting ouders aan dat zij hier aan mee moeten werken. Tijdens de zitting waarin de ondertoezichtstelling wordt uitgesproken is volgens de respondent altijd de oudergezinsvoogd aanwezig. De teamleider vanuit Bureau Jeugdzorg nodigt ouders vervolgens uit voor het eerste gesprek. In deze brief wordt direct een aantal regels gegeven. Zoals: de gesprekken zijn altijd met beide ouders, tijdens de gesprekken wordt niet geschreeuwd of gescholden, informatie wordt zo vertelt de respondent altijd met beide ouders gedeeld en beide ouders zijn verantwoordelijk voor het welzijn van het kind. Daarnaast geeft de respondent aan dat de afspraak is dat de ondertoezichtstelling geen lang werkproces mag worden waarin geen vooruitgang zichtbaar is. Als de hulpverlening niet verloopt zoals gehoopt moet dit teruggekoppeld worden naar de rechter.

Vanuit Friesland heeft Katwijk ook een elementen overgenomen. Namelijk het werken met de escalatieladder. Via deze ladder wordt het conflict tussen ouders in kaart gebracht. De respondent vertelt dat wordt nagegaan in welke fase de strijd verkeert (zie bijlage). Bij iedere fase hoort bepaald gedrag van zowel de ouders als het kind. Daarnaast worden alle juridische gegevens in kaart gebracht. Welke factoren houden het conflict in stand en zorgen voor de verschillende escalaties?

7. Conclusie onderzoeksvraag

In dit hoofdstuk wordt een antwoord gegeven op de hoofdvraag. De onderzoeksvraag is opgesplitst in: kennis, vaardigheden en inzichten.

Voor Bureau Jeugdzorg Naaldwijk is er onderzoek gedaan naar kennis, vaardigheden en inzichten die de jeugdbeschermer nodig heeft om te kunnen werken binnen een vechtscheiding. Het uiteindelijke doel is: de jeugdbeschermer deskundig maken om binnen een vechtscheiding professioneel te kunnen functioneren en rekening te houden met zijn of haar eigen valkuilen. Om deze leidraad vast te houden is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

Welke kennis, vaardigheden en inzichten heeft een jeugdbeschermer nodig om een vechtscheidingszaak te kunnen hanteren en om de schade bij het kind te kunnen beperken?

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zijn er deelvragen geformuleerd:

1. Welke kennis heeft een jeugdbeschermer nodig over een vechtscheiding?
2. Welke kennis hebben jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?
3. Welke gespreksvaardigheden hebben jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?
4. Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in hun eigen positie in een vechtscheiding?
5. Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?

Uit het onderzoek blijkt dat jeugdbeschermers het werken binnen een vechtscheiding als intensief ervaren. Vanuit de interviews geeft men aan dat het ingezogen worden de hulpverlening moeilijk maakt. Ouders proberen de jeugdbeschermer onderdeel van hun conflict te laten worden.

7.1 Algemene conclusie

Wanneer het gaat om de kennis die nodig kan zijn voor het werken in een vechtscheiding kan daarover het volgende gezegd worden. Jeugdbeschermers vinden het belangrijk om achtergrondinformatie te hebben over de ouders, over de kinderen en over de gevolgen die een vechtscheiding met zich meebrengt voor de kinderen. Daarnaast ook kunnen focussen op het kind. Hoe zit het kind in deze situatie, hoe is het met de loyaliteit van het kind? Het kind een duidelijke plek geven binnen de hulpverlening, de stem van het kind een rol geven (Leuven & Hendriks, 2012). Daarnaast kan het nog belangrijk zijn om goed naar het conflict te kijken. Hiervoor kan de escalatieladder van Glasl een handig hulpmiddel zijn (Louwersheimer, 2013). Juridische kennis en financiële kennis is handig voor de achtergrond van de vechtscheiding.

Wanneer het gaat over de communicatie vinden jeugdbeschermers het vooral van belang om duidelijk en feitelijk te zijn richting ouders. De ouderproblematiek is belangrijker om met elkaar over te spreken dan de partnerproblematiek. De conflicten binnen de ouderrelatie zijn van belang om te bespreken omdat dat gevolgen heeft voor de kinderen, de conflicten binnen de partnerrelatie zijn niet van belang daarvoor moeten ouders andere hulpverlening zoeken (Cottyn, 2009).

Over de 'emotionele' ruimte binnen de communicatie wordt verschillend gedacht. Enerzijds ruimte geven want anders komen ouders iedere keer weer terug op hun gevoelens en gedachten. Om beter uit de voeten te kunnen met het ouderschap kan het voor ouders nuttig zijn om in één gesprek ruimte en erkenning te krijgen voor hun pijn. Anderzijds afbakenen het gaat niet om wat de ouder voor emoties voelt (Cottyn, 2009). Het gaat binnen vechtscheidingen om wat het kind voelt en ervaart. Als namelijk de emoties van de ouder centraal staan dan kan op dat moment het kind niet centraal staan. De centrale positie van het kind is juist binnen een vechtscheiding van zeer groot belang (Dullaert, 2014).

Neutraliteit is een veel terugkerend begrip binnen het onderzoek. Neutraliteit kan terug te zien zijn in de communicatie, het feitelijk weergeven van informatie en geen ruimte bieden voor eigen interpretatie van

de jeugdbeschermer. In het conflict van ouders is het van belang om neutraal te zijn. Anderzijds wordt aangegeven dat een jeugdbeschermer nooit neutraal is, het kind is hun partij.

De basisgespreksvaardigheden zoals samenvatten, vertalen, parafraseren en het weergeven van gevoelens van de ouders worden als belangrijke gezien. Daarnaast wordt de helikopterview, meerzijdige partijdigheid, het engageren en empathie veel aangehaald. Voor jeugdbeschermers is het van belang om de-escalerend te kunnen werken.

Ingezogen worden in het conflict van ouders ligt op de loer, dit vraagt bewustwording van de jeugdbeschermer. Voor de jeugdbeschermer is het van groot belang om duidelijk te zijn in de wederzijdse verwachtingen. Het is van belang om de rol van Bureau Jeugdzorg duidelijk uit te leggen en te benoemen welke grenzen er binnen deze hulpverlening zijn (Brenninkmeijer & Dullaert, 2012). Reflecteren/intervisie op eigen gedrag, wat heb ik gedaan en wat moet ik een volgende keer anders doen kunnen hierbij helpen.

7.2 De eindconclusie van de Pedagoog

Door dit onderzoek is het voor de onderzoeker duidelijk geworden dat het binnen de hulpverlening van zeer groot belang is om vanuit het kind te denken en te handelen (Eigenraam, 2013). Als pedagoog zou ik willen benadrukken dat het kind binnen deze hulpverlening centraal moet staan. Een vechtscheiding wordt gezien als kindermishandeling, verschillende ontwikkelingsbedreigingen liggen op de loer. Dan is het naar mijn idee zo belangrijk om het kind die centrale plek te bieden binnen de hulpverlening. Dit heeft tegelijk het effect dat een jeugdbeschermer makkelijker uit het conflict met ouders blijft (Lawick, 2012). Binnen de hulpverlening wordt dan alleen gefocust op de problemen binnen de ouderrelatie en hoe zij als ouders dingen kunnen aanpassen in het belang van hun kind.

Als jeugdbeschermers de schade bij het kind willen beperken is het van groot belang om de vaardigheden in te zetten die hierboven bij de algemene conclusie zijn beschreven. Maar daarnaast beperk je naar mijn idee vooral de schade door het kind centraal te zetten. Want daardoor gaan de ouders - hoop je - minder naar zichzelf en de andere partner kijken en wordt hun blik meer gericht op het kind. Dat is het grootste succes binnen deze hulpverlening dat de ouders het kind weer echt ziet staan.

8. Kritische discussie en evaluatie

8.1 Belemmeringen en uitkomsten

Dit onderzoek is gebaseerd op een steekproef. De opzet is klein, wat voor dit onderzoek inhoudt dat er negen interviews afgenomen zijn. Zeven binnen jeugdzorg (vijf vanuit Naaldwijk en twee vanuit Katwijk), één interview met een bijzonder curator en één interview met een systeemtherapeut. Het onderzoek geeft een klein stukje weer van de werkelijkheid. Binnen Naaldwijk werken acht jeugdbeschermers, één teamleider en drie gedragswetenschappers. De resultaten en de conclusies zijn geldend voor Bureau Jeugdzorg Naaldwijk.

Om het onderzoek meer valide te maken, had het wenselijk geweest wanneer er meer interviews afgenomen zouden worden, om meer vergelijkingsmateriaal te hebben. Enquêtes hadden daarbij een bijdrage kunnen leveren om de interviews te versterken. Bij het afnemen van de interviews is geen rekening gehouden met leeftijd, geslacht, etniciteit en de jaren van werkervaring. Er kan niet gezegd worden of bepaalde kenmerken nog van invloed zijn geweest op de uitkomsten.

De interviews zijn alleen met hulpverleners gehouden, zij kunnen aangeven wat helpend en effectief is. Dit is aangegeven op basis van ervaring en kennis. Binnen dit onderzoek is niet gekeken naar de ouders en kinderen binnen de hulpverlening en wat hun ervaringen zijn. De onderzoeker kreeg van jeugdbeschermers te horen dat ouders nooit tevreden zijn over de hulpverlening. Natuurlijk is dit een interessant gegeven, alleen zou dat stukje al een onderzoek op zich zijn.

De uitkomsten hebben de onderzoeker deels verrast en deels niet. De uitkomsten betreffende het onderdeel kennis had de onderzoeker verwacht. De uitkomsten rond vaardigheden en inzichten waren meer verrassend. In eerste instantie was de onderzoeker heel erg gericht op gespreksvaardigheden, het systeemgericht werken. Dit werd door de respondenten niet als belangrijk gezien. Men kwam meer terug op het bieden van structuur, duidelijkheid, positioneren en verwachtingsmanagement. Dit heeft voor de onderzoeker nieuwe inzichten gebracht. De hulpverlening vraagt geen ingewikkelde vaardigheden maar het is vooral van belang om de volgende elementen te bieden: consequentheid, duidelijkheid, verwachtingsmanagement, grenzen stellen, het scheiden van ex-partner- en ouder problematiek en ervoor zorgen dat de jeugdbeschermer uit het conflict met ouders blijft. Dit kan bereikt worden door continue het kind centraal te zetten en beperkte emotionele ruimte te bieden. Over de emotionele ruimte wordt verschillend gedacht door de respondenten. Het gaf de onderzoeker een nieuw inzicht en de onderzoeker denkt dat het juist goed zou zijn om minder emotionele ruimte te bieden.

Het thema vechtscheiding is breed, de onderzoeker heeft noodgedwongen moeten kaderen. Er valt nog zoveel meer over te zeggen.

Een belemmering bij de uitvoering van de aanbevelingen kan zijn dat er tijdens de hulpverlening rechtszaken lopen. Een rechtszaak kan er voor zorgen dat het conflict opnieuw escaleert. Daar is binnen dit onderzoek verder niet naar gekeken. De onderzoeker stipt dit aan omdat de mogelijkheid er is dat hulpverlening lastig blijft als ouders continue geconfronteerd worden met rechtszaken. Binnen het Lorentzhuis moeten ouders verplicht de rechtszaken stopzetten als zij bij hun in behandeling komen. Vooral vanwege het wantrouwen, want alles wat je zegt kan weer tegen je gebruikt worden in de rechtszaak (Rethans, 2014).

8.2 Vervolgonderzoek

Ondertoezichtstelling en vechtscheiding

Als het gaat om complexiteit binnen een vechtscheiding, hoort daar de ondertoezichtstelling dan ook niet bij? Zijn er binnen het rechtssysteem geen andere wegen te bewandelen? Van jeugdbeschermers kreeg de onderzoeker terug dat jeugdzorg een partij is die de conflicten ook kan verergeren. Dit heeft te maken met verkeerde verwachtingen, aangezien ouders denken dat met de tussenkomst van jeugdzorg alles opgelost gaat worden en de jeugdbeschermer hun kant kiest. Met het feit dat ouders weer met elkaar in gesprek moeten, al is dat bij alle hulpverlening die je biedt niet te vermijden.

Ontstaan van vechtscheidingen

Is bij echtscheidingen die later 'ontaarden' in vechtscheidingen de procedure altijd via de rechter gegaan of door mediation of een mix ervan? Is een vechtscheiding al direct een vechtscheiding te noemen of wordt dit voornamelijk na een jaar of twee duidelijk. Het is zo dat het eerste jaar er door heel wat ouders gevochten wordt. Dit kan nodig zijn voor de verwerking, een psychologisch proces. Loskomen van je ex-partner (Groenhuijsen, 2009). Het zou misschien aan te bevelen zijn om direct al met mediation te starten. Zodat ouders het eerste jaar na scheiding begeleid worden in het proces waarin zij los moeten komen van de ex-partner.

Deskundigheid jeugdbeschermer

Is de problematiek te complex of zijn de jeugdbeschermers te ondeskundig. Wat nog een eventueel vervolgonderzoek of een vraag zou kunnen zijn. Of er binnen de opleiding maatschappelijk werk of een soort gerelateerde opleiding meer oog moet zijn voor deze complexe problematiek. Dat studenten ook meer meekrijgen van mediation, de-escalerend werken en het werken binnen zulke grote en diepe conflicten.

9. Aanbevelingen / eindproducten

Hieronder volgen kort de aanbevelingen. Voor de uitgebreide versie zie het adviesrapport.

9.1 Proces van de hulpverlening binnen vechtscheidingen

Stap 1	Stap 2	Stap 3	Stap 4	Stap 5	Stap 6
<u>Verwachtingsmanagement</u> * Wat is de reden dat u hier bent? * Wat verwacht u van Bureau Jeugdzorg/of van mij als jeugdbeschermer? * Uitspreken wat de verwachtingen van jou als jeugdbeschermer zijn ten opzichte van de ouders.	<u>Positioneren</u> * Uitleg geven over je positie als jeugdbeschermer. * Concreet je taken uitleggen. * Grenzen aangeven. Waar gaan we het in de gesprekken over hebben? <i>Door stap 1 en 2 is duidelijk aangegeven wat de kaders en grenzen van de hulpverlening zijn. Duidelijkheid creëren is voor het begin erg belangrijk. Ouders weten nu waar ze aan toe zijn. Kom op deze afspraken ook regelmatig terug.</i>	<u>Communicatie</u> * Bespreek ten aanzien van de communicatie ook je verwachtingen met ouders. Bied hier duidelijkheid in en geeft direct aan wat je wel of niet verwacht. * In de bijlage zijn communicatie regels opgenomen. Leg tijdens de gesprekken deze regels op tafel (bijlage 1).	<u>Structuur</u> * In het eerste gesprek alle afspraken plannen voor zolang de OTS is uitgesproken. Zodat ouders goed weten waar ze aan toe zijn. En de kans verkleind wordt dat afspraken afgezegd worden. * Voor ieder gesprek een agenda opstellen. Dit naar aanleiding van het vorige gesprek en de tussentijdse veranderingen of vragen. Tijdens het gesprek mag hier niet van afgeweken worden.	<u>Bel/mail contact</u> * Maak hierover duidelijke afspraken. * Mailcontact is aan te raden aangezien de jeugdbeschermer hier over na kan denken. Telefonisch contact geeft daar minder ruimte voor en vraagt in veel gevallen om direct te reageren. * Een afspraak kan zijn dat ouders één maal per week mogen mailen. * In het mailcontact moeten alle betrokken partijen ge-cc'd worden. Beide partners en de jeugdbeschermer.	<u>Neutraal ten opzichte van het conflict</u> * Het conflict tussen <i>partners</i> geen onderwerp van gesprek laten zijn. * Conflict wat er zich tussen <i>ouders</i> afspeelt moet wel bekeken worden, want dat is in het belang van het kind. * Niet mengen in het conflict en in de daarbij behorende verwijten voorkomen ingezogen worden. * Weinig ruimte bieden voor de emoties van ouders rond de conflicten. Eventueel tijdens het eerste gesprek ruimte geven en de ouders erkennen in hun pijn.

9.2 Hulpmiddelen communicatie

Er zijn middelen om de communicatie tussen ouders te verbeteren. Aldus het onderzoek van Dr. Kluwer vanuit de Raad voor de Rechtspraak. Kluwer (2013) benoemd hierbij de coachmatrix en de transactieanalyse (Kluwer, 2013).

Coachmatrix

Binnen de hulpverlening kan het erg verleidelijk zijn om met een advies te komen. De coachmatrix van Kouwenhoven helpt om deze valkuil te voorkomen. De volgende stappen komen in de coachmatrix naar voren (Ruigrok, 2010).

1. Feiten verzamelen en loskoppelen van oordelen;
2. Problemen benoemen;
3. Doelen formuleren (het probleem omdraaien zodat het een doel wordt), waardoor oplossingen in beeld komen;
4. Acties uitvoeren (een plan maken).

Voor meer informatie zie het boek van Maarten Kouwenhoven: *Het handboek Strategisch Coachen*, ISBN: 978 90 244 1800 8

Transactieanalyse

Ieder mens heeft drie posities in zich. Ouder, volwassene en kind. Ieder mens kan op die drie manieren reageren richting een ander. Het kind en de ouder positie wordt in de jeugd ontwikkeld, de volwassene volgt later. Bij de ouder heb je een onderverdeling in voedende en kritische ouders. En bij het kind in vrij en aangepast kind (Leuven & Hendriks, 2012). Binnen hulpverlening kan het voor de ouders helpend zijn om inzicht te krijgen in de manier waarop zij reageren. De jeugdbeschermer kan de ouder leren om als volwassenen te communiceren. Waarbij het ook nodig kan zijn om naar het verleden te kijken met betrekking tot interactiepatronen (Kluwer, 2013).

9.3 Technieken/hulpmiddelen vanuit het onderzoek

Tijdens de interviews zijn er door de respondenten heel wat elementen benoemd die werkzaam kunnen zijn. Hieronder worden deze genoemd en zo mogelijk is onderbouwd vanuit de literatuur.

Gesprekstechnieken

Voor ieder hulpverleningsgesprek zijn algemene gesprekstechnieken van belang. Onder andere: vragen stellen, samenvatten, doorvragen, vertalen, parafraseren en weergeven van gevoelens.

Bemiddelingstechnieken

Heretiketteren, samenvatten en weglaten zijn technieken die gebruikt worden binnen bemiddeling. Onder weglaten wordt verstaan dat bepaalde informatie die de moeder of de vader vertelt weggelaten wordt omdat het niet zoveel gewicht in de schaal legt. Met heretiketteren wordt hetzelfde benoemd alleen op een meer constructieve wijze. De moeder kan zeggen: 'ik deed het nooit goed, wat ik ook zei'. De hulpverlener heretiketteert deze informatie en zegt: 'u voelde zich niet begrepen? Kan het ook zijn dat de vader ziet dat u uw best doet maar dat hij niet zo goed is in complimenten geven? Onder samenvatten wordt binnen bemiddeling verstaan om de gemeenschappelijkheden te zoeken en de tegenstellingen te verzachten en niet zo scherp neer te zetten (Leuven & Hendriks, 2012).

Transparant communiceren

Zowel in schriftelijke als mondeling communicatie is het belangrijk om zo open mogelijk te zijn. Alle respondenten gaven dit in de interviews aan. Ook open en transparant zijn in wat je plannen zijn en wat je daadwerkelijk doet. Geen informatie voor ouders achterhouden. Bewust zijn van de redders driehoek. Een jeugdbeschermer kan er voor kiezen om dit aan het begin van het traject aan ouders uit te leggen. In het kader van de transparantie (Brenninkmeijer & Dullaert, 2012).

De-escaleren

De-escaleren is een belangrijk middel binnen vechtscheidingen, want juist het mee escaleren met de ouders werkt voor de kinderen averechts (Elst, 2014). Stress en frustraties veroorzaken escalaties. Het is voor de hulpverlening van belang om de stressfactoren te verminderen. Er kan op verschillende manieren gewerkt worden aan de-escalerende communicatie. Het is van belang dat ouders naar elkaar luisteren en de ander proberen te begrijpen. Op situaties door te vragen, de andere ouder voelt zich daardoor serieus genomen. Daarnaast worden er alleen zaken besproken die voor nu belangrijk zijn. Een praktisch hulpmiddel kan nog zijn om met de ouders verschillende conflicten te verzamelen die zijn gebeurd. Schrijf bij die conflicten op wat er escalerend heeft gewerkt en benoem direct wat er gezegd of gedaan had kunnen worden om die escalaties te voorkomen (Groen & Lawick, 2008).

9.4 Attitude

Volgens Brenninkmeijer & Dullaert (2012) is het noodzakelijk dat jeugdbeschermers heel goed moeten communiceren en vooral duidelijk en standvastig zijn.

Onpartijdig zijn <> partij is het kind

Ouders willen graag de jeugdbeschermer aan hun kant hebben. Het is daarom van belang om dit bij de start van de hulpverlening al te bedenken. Ouders kunnen namelijk de eerste vorm van contactlegging al zien als partijdigheid. Voor de onpartijdigheid is het goed om beide ouders uit te nodigen voor het eerste gesprek. Dit is ook de werkwijze zoals Noord-Holland het opgezet heeft (Brenninkmeijer & Dullaert, 2012).

Positioneren/verwachtingsmanagement

De jeugdbeschermer moet duidelijk verwoorden wat zijn positie is. Welke bevoegdheden en plichten hij heeft en wat de grens van zijn mogelijkheden is. Het is belangrijk om dit duidelijk richting ouders te communiceren. Omdat de verwachtingen van ouders wel eens anders kunnen zijn. Ouders denken dat Bureau Jeugdzorg nu alle problemen op gaat lossen. Dit zal niet gebeuren en daarom moet de jeugdbeschermer dit duidelijk uitleggen. Daarnaast betekent positioneren ook dat de jeugdbeschermer het belang van het kind in het oog houdt (Brenninkmeijer & Dullaert, 2012).

Structuur bieden/grenzen stellen

Binnen de gesprekken met ouders is structuur belangrijk. Binnen Bureau Jeugdzorg Katwijk werkt men in ieder gesprek met een agenda. Zo is voor ouders duidelijk wat er besproken gaat worden.

Engageren

De ouders en het kind motiveren tot actief meewerken. De jeugdbeschermer kan dit doen door te luisteren naar de wensen van ouders en het kind en om daarnaast de sterke kanten van het gezin te benadrukken (Brenninkmeijer & Dullaert, 2012).

Empathie

Empathie wil niet zeggen dat de jeugdbeschermer het altijd met de ouder eens moet zijn. Empathie betekent wel dat de jeugdbeschermer begripvol is en de mening of het verhaal van de ouder probeert te begrijpen zonder hier direct een oordeel aan te verbinden. Juist deze houding van de jeugdbeschermer kan ervoor zorgen dat de ouder zich vrij genoeg voelt om open te staan voor verandering. Dit ondersteunt namelijk de eigenwaarde van de ouder (Miller & Rollnick, 2005). Bureau Jeugdzorg heeft over het algemeen veel aandacht voor het kind en de veiligheid. Maar het is voor ouders zo ontzettend belangrijk om erkend te worden in hun ouderschap. De persoon achter de opvoeder ontdekken is volgens de Kinderombudsman iets wat veel jeugdbeschermer meer moeten doen. Dit vraagt misschien wel om een cultuuromslag. Niet als jeugdbeschermer zelf veel verantwoordelijkheid nemen maar juist op zoek gaan naar de eigen kracht van de ouder en dat verder uitbouwen (Brenninkmeijer & Dullaert, 2012).

Geen ruimte voor het conflict van ouders

Binnen deze werkwijze wordt direct duidelijk gemaakt dat er alleen over het kind gesproken wordt. Het kaderen van partnerproblematiek en de bijbehorende emoties worden in de literatuur ook genoemd. Lieve Cottyn (2009) merkt op dat het goed is om even begrip te tonen maar vervolgens direct af te bakenen. Cottyn geeft aan dat het over ouderkind kwesties moet gaan en niet over wat ouders van elkaar vinden (Cottyn, 2009). Als een ouder een klacht heeft over de partner dan wordt dat een agendapunt en gaat er in het belang van het kind gehandeld worden (Elfring, 2014).

Het spuien moet afgebakend worden, alles wat aandacht krijgt groeit. Tijdens een interview gaf een respondent aan dat ouders binnen een vechtscheiding 'rupsjes nooit genoeg' zijn. In een artikel van van Vembde (2012) wordt aangegeven dat zodra we over iets nadenken ons bewustzijn daarin groeit. We gaan steeds meer voorbeelden en argumenten bedenken. We worden daarin creatief (Vembde, 2012).

Destructieve patronen

Ouders moeten stoppen met de demonisering van de ander. Ouders gaan vechten, vluchten of verlammen. Als zij daarin belanden lukt het niet om rationeel te denken. Het is daarom van belang om ouders uitleg te geven over wat er gebeurt. Dat je door de drie V's niet meer in staat bent om je in te leven in de ander. Magreet Visser van het Kinder- en Jeugdtraumacentrum in Haarlem geeft aan dat als ouders deze patronen herkennen zij eerder een stap terug kunnen doen als er een boos mailtje binnenkomt of een sms'je met een verwijt erin en zij de woede voelen opvlammen. Op dat moment moeten ouders even weglopen, pak een foto van je kind en ervaar waar het om draait. Als dat lukt bij ouders, dan gebeuren er aldus Visser wonderen (Rethans, 2014).

Erkennen van het ouderschap van vader en moeder

De partners moeten zich als ouders met elkaar verzoenen. Het is van belang om te spreken over de pijn die zij elkaar als ouders aangedaan hebben. Laat ouders dit opschrijven en tegen elkaar vertellen om de andere te erkennen in de pijn. De pijn die zij elkaar als partners aangedaan hebben zullen ze zelf moeten dragen met hulp van hun netwerk of een andere vorm van hulp (Lawick, 2012).

9.5 Kindgesprekken

Binnen een vechtscheiding streeft de hulpverlener er naar om het belang van het kind in het oog te houden. Om in de gesprekken met ouders het kind centraal te zetten. Leuven & Hendriks (2012) geven aan dat het net zo belangrijk is om het kind te betrekken bij de bemiddeling en de hulpverlening. Het kind een

stem geven, een kind dat zich mag uiten binnen de hulpverlening is van groot belang. Het gevoel gehoord en gezien te worden. Voor het praten met kinderen is een goede voorbereiding onmisbaar. De ervaringswereld van kinderen in een scheiding is belangrijk om te weten. Aspecten zoals: gezinsstructuur, ontwikkelingsfase, reacties van het kind op de scheiding en de bijzondere taken waar het kind binnen de scheiding mee geconfronteerd wordt. Hoe beter de voorbereiding hoe vrijer het gesprek kan verlopen, met weinig voorbereiding is er weinig informatie beschikbaar over het kind en is de bewegingsvrijheid voor de jeugdbeschermer beperkt. Het gesprek moet in een ontspannen sfeer verlopen, ruimte speelt hierin een rol maar ook de werkwijze van de jeugdbeschermer. Voor een jonger kind kan het prettig zijn om aan een wat lager tafeltje het gesprek te voeren en ondertussen te kunnen spelen, een half uur voor het gesprek is voldoende. Kinderen van de basisschool vinden tekenen vaak prettig, met iets bezig kunnen zijn. Voor deze leeftijd is een gesprek van een uur genoeg. Pubers hebben liever een direct en open gesprek dit mag oplopen tot anderhalf uur (Leuven & Hendriks, 2012).

9.6 Praktische vaardigheden/tips

Vanuit het onderzoek kwamen nog wat praktische tips naar boven die werkzaam kunnen zijn. Hieronder worden deze genoemd en zo mogelijk onderbouwd vanuit de literatuur.

Vorbereiding/dossieronderzoek

Goed inlezen in het dossier van de ouders. Op deze manier is de jeugdbeschermer zich goed bewust van de situatie. Op deze wijze is het voor de jeugdbeschermer makkelijker om een helicopterview te houden tijdens het gesprek. Want dingen overvallen hem niet meer. Jeugdbeschermers hebben binnen een onderzoek van de kinderombudsman aangegeven dat een goede voorbereiding voorkomt dat je meegezogen wordt in het conflict. Daarnaast kan door een goede voorbereiding duidelijk worden waar de ouders zitten op de escalatieladder (Brenninkmeijer & Dullaert, 2012).

Twee gezinsvoogden – oudergezinsvoogd en een kindgezinsvoogd

Het werken met twee gezinsvoogden zorgt ervoor dat de hulpverlening heel afgebakend geboden kan worden. De oudergezinsvoogd voert alleen gesprekken met ouders en de kindgezinsvoogd alleen met het kind. De twee gezinsvoogden hebben regelmatig contact over de stand van zaken en spreken opvallendheden met elkaar door (Elfring, 2014).

Goed organiseren

Passend hulpverleningsaanbod beschikbaar hebben. Vanuit Bureau Jeugdzorg Katwijk werd aangegeven dat zij ouders aan het begin altijd mediaton aanbieden en dat er een indicatie wordt geschreven voor psychologische hulp.

Een ronde tafel tijdens gesprekken

De bijzonder curator gaf tijdens het interview aan dat dit binnen mediation een belangrijk middel is. Een ronde tafel voorkomt namelijk discussie over waar iemand moet gaan zitten. En voorkomt een deel partijdigheid. Aan een vierkante tafel is het gevaar groot om een bepaald persoon meer aan te kijken en te benaderen (Pols, 2014).

9.7 Extra oefeningen

De onderstaande oefeningen zijn afkomstige uit een boek van Marsha Pinedo, 'aan alle gescheiden ouders' (Pinedo & Vollinga, 2013).

- * Laat ouders zeven positieve eigenschappen over elkaar opschrijven. En vraag aan ouders om af en toe een eigenschap tegen hun kind te noemen over de andere ouder.
- * Laat ouders bedenken wat hun allergie is bij de ander. Vraag of ze dat op willen schrijven wat hun irriteert aan de ander. Laat ouders dan achter die allergieën zetten of dit mede-ouder of ex-partner zaken zijn. Laat ze dan de ex-partner zaken wegstrepen, dan blijven alleen de mede-ouder zaken over. Vraag welke punten nu echt gaan om het welzijn van hun kind. Zo worden er prioriteiten gesteld en worden onnodige conflicten voorkomen. Vraag ouders om te kijken waar zij zelf nog een invloed op hebben.

- * Help ouders om te investeren in hun mede-ouder relatie. Vraag aan ouders om na ieder bezoek met hun kind positieve feedback te geven aan de andere ouder. Over de activiteit, of over nieuwe schoenen of kleding.
- * Tips om aan ouders mee te geven over het samen communiceren:
 - Schrijf op wat u wil bespreken met uw ex-partner, in het begin niet meer dan twee dingen. Dit kan later meer worden.
 - Leg tijdens het telefoneren of mailen een foto van uw kind neer.
 - Zinnen als: dat kan ik begrijpen of vragen als: wat denk jij dat goed is voor onze kinderen? werken verzachtend.
 - Lukt het bellen of mailen niet zonder veel spanning of boosheid. Dan kan het helpen om in de mail een cc te sturen naar een familielid of een goede vriend. Voor het bellen kunt u vragen of er iemand bij wil komen zitten.

Geraadpleegde bronnen

Boeken

- Donk, C. v., & Lanen, B. v. (2012). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussem: Coutinho.
- Groen, M., & Lawick, J. v. (2008). *Intieme oorlog*. Amsterdam: Uitgeverij Van Gennep.
- Groenhuijsen, L. (2008). *En ze leefden nog lang en gelukkig*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Leuven, C. v., & Hendriks, A. (2012). *Kind in bemiddeling*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Migchelbrink, F. (2010). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Miller, W. R., & Rollnick, S. (2005). *Motiverende gespreksvoering*. Ouderkerk aan den IJssel: Ekklesia.
- Pinedo, M., & Vollinga, P. (2013). *Aan alle gescheiden ouders*. Utrecht: A.W. Bruna Uitgevers B.V.
- Schaik, R. v. (2013). *Echtscheiden; (Vecht)scheiden doet lijden*. Brave New Books.
- Schuur, D. G. (2009). *Omgaan met agressie*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Singendonk, K., & Meesters, G. (2013). *Kind en echtscheiding*. Amsterdam: Pearson.
- Ven, J.-P. v. (2009). *Omgaan met een scheiding*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Neuman, M. G., & Romanowski, P. (2003). *En de kinderen scheiden mee*. Amsterdam: SWP.

Artikelen

- ANP. (2013, juni 6). Vader knapte na versobering van omgangsregeling. *Volkskrant*, p. 1.
- Buwalda, M. (2014, februari 26). Verplicht ouderschapsplan levert alleen maar meer ruzie op. *Trouw*, p. 1.
- Cale, R. (2014, april 6). Damage to children from high-conflict divorce. *The Saratogian (Saratoga, NY)*.
- Eigenraam, A. (2013, augustus 31). Belang kind voorop bij vechtscheiding. *NRC*, p. 1.
- Geurts, E., Che^nevert, C., & Anthonijsz, I. (2009). Te weinig gespecialiseerde hulp bij moeizame scheiding. *Jeugd en Co Kennis (03)*, p. 30-43.
- Groen, M. (2013, september 13). Rechter, hak knoop door bij echtscheiding. *NRC*, p. 1.
- Groenhuijsen, L. (2009, september 13). Vechtscheiding is een vorm van kinderverwaarlozing. *Ouders online*, p. 1.
- Hartog, T. d. (2013, november 9). Vaders delven vaak het onderspit bij scheiding. *Algemeen Dagblad*, p. 1.
- Johnston, J. R. (1994). High conflict divorce. *The Future of Children*, p. 165-182.
- Lambert, M. J., & Barley, D. E. (2001). Research summary on the therapeutic relationship and psychotherapy outcome. *Psychotherapy*, p. 357-361.
- Lawick, J. v. (2012). Vechtscheidende ouders en hun kinderen. *Systeemtherapie (3)*, p. 129-150.

- Pronk, I. (2013, mei 23). Hulp aan kinderen bij vechtscheiding kan beter. *Trouw*.
- Pronk, I. (2011, September 27). Kind uit huis niet altijd beter af. *Trouw*, pp. 1-4.
- Rethans, S. (2014, februari 1). Groepstherapie helpt echt. *trouw*, pp. 11-12.
- Sprokkereef, J. D. (2013, oktober 8). Jeugdzorg is geen echtscheidingsbureau. *Volkskrant*, p. 1.
- Sprokkereef, J. D. (2013, mei 24). Jeugdzorg: laat ouders in probleemgezin verplicht testen. *NRC Handelsblad*, p. 1.
- Spruijt, A. (2005). Ouderlijke scheiding en de gevolgen voor de kinderen. *Tijdschrift van de Vereniging voor Kinder- en Jeugdpsychotherapie* (32), 37-52.
- Vembde, A. v. (2012, augustus). Waarderend onderzoeken. *Adviesgroep Amsterdam*, pp. 1-7.
- Verhofstadt, L. L., Mol de, J., & Buysse, A. (2008). Ups en downs van partnerrelaties: een overzicht van psychologische theorievorming en empirisch onderzoek. *Klinische Psychologie*, p. 247-258.

Documenten/publicaties

- Anthonijsz, I., Dries, H., Clercq, T. B.-I., & Chênevert, C. (2010). *Verkennde studie Relatieondersteunend aanbod Centra Jeugd en Gezin*. Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.
- Brenninkmeijer, D. A., & Dullaert, M. (2012). *De ondertoezichtstelling bij omgangsproblemen*. De Kinderombudsman.
- Cottyn, L. (2009). Conflicten tussen ouders na scheiding. *Systeemtheoretische Bulletin*, 131-161.
- Dullaert, M. (2012). *De bijzondere curator, een lot uit de loterij?* De Kinderombudsman.
- Dullaert, M. (2014). *Vechtende ouders, het kind in de knel*. De Kinderombudsman.
- Gammeren, J. v. (n.d.). *Van vechtscheiding naar gezamenlijk ouderschap*. Rotterdam: Bureau Jeugdzorg.
- Hermanns, J. (2013). *Pedagogische Lente* (pp. 1-17). Amsterdam: Vereniging ter Bevordering van de Studie der Pedagogiek.
- Kluwer, D. E. (2013). *Het ouderschapsonderzoek: een aanpak bij vechtscheidingen*. Utrecht: de Rechtspraak.
- Yperen van, T., Steege van der, M., Addink, A., & Boendermaker, L. (2010). *Algemeen en specifiek werkzame factoren in de jeugdzorg*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Yperen, T. v. (2010). *55 vragen over effectiviteit. Antwoorden voor de jeugdzorg*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Internet

- (sd). Opgeroepen op oktober 14, 2013, van www.oprechtscheiden.nl:
<http://www.oprechtscheiden.nl/Scheidingsvorm/wat-is-een-vechtscheiding.html>
- Bureau Jeugdzorg, H. (sd). *Bureau Jeugdzorg*. Opgeroepen op oktober 14, 2013, van www.bjzhaaglanden.nl:
<http://www.bjzhaaglanden.nl/over-bureau-jeugdzorg/bureau-jeugdzorg>
- Bureau Jeugdzorg, H. (sd). *Ons werk*. Opgeroepen op oktober 16, 2013, van [bjzhaaglanden.nl](http://www.bjzhaaglanden.nl):
<http://www.bjzhaaglanden.nl/werken-bij-bureau-jeugdzorg/ons-werk>

Bureau Jeugdzorg, H. (sd). *Organisatie*. Opgeroepen op oktober 14, 2013, van www.bjzhaaglanden.nl: <http://bjzhaaglanden.nl/over-bureau-jeugdzorg/organisatie>

Dullaert, M. (2014, maart 30). *Verplicht hulp bij vechtscheiding*. Opgeroepen op april 24, 2014, van www.nos.nl: <http://nos.nl/artikel/630029-verplicht-hulp-bij-vechtscheiding.html>

Elfring, J. (2014, april 28). *Hulp bij vechtscheiding: 'Aan het kind kwamen we amper toe'*. Opgeroepen op mei 12, 2014, van www.jeugdzorgnoordholland.nl: <http://www.jeugdzorgnoordholland.nl/nieuws-en-achtergrond/artikelen/hulp-bij-vechtscheiding-aan-het-kind-kwamen-we-amper-toe>

Gerritsen, E. (2013, november 25). *Van vechtscheiding naar verliesscheiding?* Opgeroepen op mei 1, 2014, van www.binnenlandsbestuur.nl: <http://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/opinie/columns/van-vechtscheiding-naar-verliesscheiding.9169054.lynkx>

Louwersheimer, F. (2013, november 21). *Verslag vechtscheidingen BJAA Academie*. Opgeroepen op mei 21, 2014, van www.bjaa.nl: <http://www.bjaa.nl/verslag-vechtscheiding-bjaa-academie>

Ruigrok, J. (2010, februari). *Matrix voorkomt aangeleerde hulpeloosheid*. Opgeroepen op mei 12, 2014, van www.rigardus.nl: <http://www.rigardus.nl/pdf/2010.02-matrix-voorkomt-aangeleerde-hulpeloosheid.pdf>

www.krachtvanopvoeden.nl. (sd). Opgeroepen op april 1, 2013, van Congres de kracht van opvoeden: <http://www.krachtvanopvoeden.nl/>

Interviews

Elst, E. v. (2014, mei 31). Hulpverlening binnen vechtscheiding. (M. Solleveld, Interviewer)

Lawick, J. v. (2013, oktober 10). Vechtscheidingen. (Z.H. Nietsch, Interviewer)

Pols, E. v. (2014, maart 5). Deskundigheid van de jeugdbeschermer binnen een vechtscheiding. (M. Solleveld, Interviewer)

Bijlagen

Bijlage 1 | alle uitgewerkte interviews

Uitwerking interview jeugdbeschermer | X | BJZ

Maandag 10 februari 2013

1. Hoe ervaart u een vechtscheiding?

Respondent: als hulpverlener of als mens?

Interviewer: ehm als hulpverlener

Respondent: ehm als hulpverlener ik ervaar het als voor ouders als ehh een proces waar zij zelf niet uitkomen en wat.. waar zij de kinderen dusdanig mee belasten, waar zij dus hulpverlening voor nodig hebben zodat de kinderen niet bedreigd worden in hun ontwikkeling. En waarbij zij eigenlijk allebei proberen de hulpverlener aan hun kant te krijgen. Om zo hun gelijk te halen. En dat is voor mijzelf als mens zijnde vind ik dat heel erg belastend omdat het veel energie vergt. Als hulpverlener eigenlijk ook moeilijk om dat in te zetten wat helpt.

2. Welke functie heeft u als jeugdbeschermers binnen een vechtscheidingszaak?

I: oke, jullie werken natuurlijk heel veel binnen vechtscheidingszaken. Wat is daarin precies je functie?

Respondent: ja de functie van de jeugdbeschermer is eigenlijk altijd een beetje hetzelfde ehm de veiligheid nadat de ondertoezichtstelling is uitgesproken of het kind onder voogdij is geplaatst de veiligheid van het kind proberen te waarborgen. Ehh te werken aan de ontwikkelingsdoelen te voorkomen dat er eh ontwikkelingsbedreigingen zijn. Dat is eigenlijk hetzelfde bij vechtscheidingen, als in welke zaak dan ook.

I: ja er is dus niet echt een verschil tussen je functie binnen een gewone zaak, om het maar even zo te zeggen, en een vechtscheidingszaak.

R: nee voor mijn gevoel niet.

I: het is echt de ehh veiligheid van het kind eh..

R: zorgen dat het kind niet in zijn ontwikkeling bedreigd wordt.

I: dat het dus lastiger is of een andere manier van werken vraagt binnen een vechtscheiding..

R: ja omdat er geen ehh er zijn eigenlijk geen richtlijnen binnen, wat doe je binnen een vechtscheiding? Hé als je hoe werkt dat eh wat kan je inzetten wat is er voor, wat zijn methodes voor, niet echt.

I: dus het vraagt wel een andere manier van werken dan binnen een andere zaak? Dat heeft dan geen gevolgen voor je functie?

R: haha, het vraagt een manier van werken waarbij je heel erg alert ben op dat je zo transparant mogelijk werkt. Zodat ouders niet het idee krijgen hé hij is voor haar of zij is voor haar of zij is voor hem. Dat vraagt het met name, echt een hele hoge alertheid in zo'n zaak.

I: dat is dus meer dan bij andere zaken.

R: ja, ja

3. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over een vechtscheiding?

R: wat je sowieso nodig heb is natuurlijk van ehh wat je ehh wat een vechtscheiding met de ontwikkeling van kinderen doet. Daar moet je veel van weten. Dat moet je ook met ouders kunnen delen, van als jullie dit doen dan gebeurt er dat met het kind. Over wat het allemaal voor de kinderen betekent, je moet algemene informatie hebben over een vechtscheiding en over het proces waar ouders doorheen zijn gegaan. Maar ook wel ehh voldoende vaardigheden om daar niet in te blijven hangen. Dat proberen ouders vaak ehh, nou jij bent aanwezig geweest bij één van de zaken daar was helaas de moeder niet bij. In die zaak probeert moeder heel erg te blijven hangen in wat vader haar in het verleden heeft aangedaan. Nou kennis van de voorgeschiedenis is natuurlijk in elke zaak inherent aan de hulpverlening. Maar je moet veel weten van van ja wat betekent dit voor het kind. Dat moet je ook over kunnen brengen op de ouders, je moet echt heel transparant kunnen werken en dat ook terug kunnen blijven koppelen aan ouders keer op keer op keer. Echt gewoon eh, ja dagelijks, eigenlijk als je ze spreekt. Eh denk dat het heel erg belangrijk is dat je grenzen kan stellen aan eeh ouders. Sommige ouders hebben de neiging om je elke dag tientallen vragen te mailen moet je ook echt duidelijk kunnen zeggen je mag me op maandag mailen uiterlijk vrijdag heb ik geantwoord.

I: en daarin zit ook een stuk methodiek denk ik.

R: ja

I: dus in die zin moet je daar ook weer kennis van hebben.

R: ja maar er is dus nog niet echt een omschreven methodiek, het is echt een beetje uitproberen wat werkt en eh van wat er al is en dat is natuurlijk nog niet zo heel veel. Het is echt van wat kan ik inzetten. Je moet je niet in het kamp van ouders laten trekken. Dat soort dingen want dat proberen ze sowieso allemaal.

I: ja oke, dat was het ongeveer qua kennis?

4. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over de ouders in een vechtscheiding?

R: Ja dat is echt zo wisselend omdat ouders soms ook zo hun eigen problematiek hebben. Ik heb een aantal vaders met narcisme in een vechtscheiding dan moet je ook weten wat dat betekent en inhoud. Moeders met borderline moet je ook weten wat dat betekent en inhoud, wat voor kenmerken dat heeft. Eh ja, dat eigenlijk. Je moet gewoon weten wat de eigen problematiek is van ouders. En of ze eigen problematiek hebben, want dat is niet altijd het geval.

5. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over de kinderen in een vechtscheiding?

Nou je moet sowieso kennis hebben van wat betekent dit voor kinderen en natuurlijk sowieso wat is een loyaliteitsconflict. Wat heeft dit ehh voor gevolgen voor de verdere ontwikkeling van de kinderen. En dat kan natuurlijk echt heel veel zijn. Voor hun eigen manier van leren omgaan met relaties met contacten nu en in de toekomst. Ehh, nou noem is op, kinderen kunnen agressief zijn. Ik heb bijvoorbeeld nu één jongetje die is opgenomen op de Jutters omdat hij nogal agressief gedrag vertoonde en gediagnosticeerd was met CD. Dus eigenlijk ehh een psychopaat in de dop. En nu blijkt na opname dat zijn gedrag echt puur komt van de strijd van zijn ouders dat hij zich daar zo klem in voelt zitten. Hij heeft wel wat eigen gedragsproblematiek maar het grootste deel komt door de strijd waar hij tussen zit. Heeft dat jongetje zo geleerd dan kan ik beter om me heen slaan, schoppen en schreeuwen eh dan word ik misschien wel gehoord.

I: ook wel heftig dat kinderen dan gediagnosticeerd worden met iets terwijl dan de hele vechtscheiding de oorzaak is. Dat ze dan als een halve crimineel het leven ehhh, terwijl dat dan toch helemaal niet zo is. Dus daar dan kennis over hebben, komt iets nou door die vechtscheiding of is het echt interne problematiek van het kind.

R: ja en wat voor hulpverlening kan ik dan inzetten.

I: ja want je hoeft het natuurlijk zelf niet te diagnosticeren.

R: nee gelukkig niet

I: maar opzich is het wel goed om te kunnen zien waar zou dit gedrag nu vandaan komen.

R: je moet wel de zorgen inventariseren, van wat zien anderen bij het kind en wat moet daar voor hulpverlening ingezet worden. Want een kind heeft wel hulpverlening nodig als hij in zo'n situatie zit. Dat hij niet anders meer weet dan de orde in de klas verstoren, vriendjes in elkaar slaan, leraren bedreigen en noem maar op en dan hebben we het in dit geval over een kind van tien. Dus ja.

I: poe, dat is nog heel jong

R: dat is heel erg jong

I: oke dus over de kinderen dan gaat het voornamelijk over wat zijn de gevolgen van een vechtscheiding voor het kind. En kennis over de ontwikkeling wat is normaal en wat is zorgelijk.

6. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?

R: je moet sowieso heel transparant kunnen communiceren.

I: ja dus, laten we even het stukje communicatie idd ehh wat het zijn wel twee verschillende dingen.

R: ja het zijn wel twee verschillende dingen, maar transparant rapporteren komt daar natuurlijk ook weer bij en dat moet ook naar de ouders duidelijk zijn. Dus je moet gewoon algeheel in je communicatie heel transparant zijn ehm je moet duidelijk zijn, het moet voor jou als hulpverlener echt duidelijk zijn. Omdat ouders je te allen tijde proberen in hun kamp te trekken en.. hoe zeg je dat? Niks menselijks is ons vreemd weet je wel als ik hoor van de moeder die jarenlang in elkaar is geslagen dan denk ik ah wat zielig. Maar dat is het verhaal van moeder en het verhaal van vader is waarschijnlijk heel anders. Je moet echt opletten dat

je niet in dat kamp getrokken wordt en je moet ook aangeven dat je dat niet wilt. Dat dat je taak niet is en je rol. Dus ja, die communicatie moet dus zo open zijn.

I: ook meerzijdige partijdigheid zeg maar?

R: ja, we gaan niet.. ehh ik vertel altijd ik ben geen onderdeel van de scheiding. Dus ik ben ook niet voor jou en voor jou, ik ben hier voor het kind. Ik ben de partij voor het kind zeg maar als hulpverlener. We zetten ook altijd twee gezinsvoogden in dat hebben we eigenlijk gedaan naar aanleiding van ehh de methodiek van vechtscheiding naar gezamenlijk ouderschap. En ehmm in die methodiek staat benoemd één gezinsvoogd voor het kind en één voor de ouder. Zo doen wij het niet, wij doen het zoals het het beste uitkomt. Ook al betekent het dat wij soms de kinderen verdelen, jij twee en ik één ofzo. En ehmm dat doen we ook om elkaar te steunen eh en dat vertellen we ook gewoon tegen ouders. In gesprek met collega-voogden kunnen gaan van joh hoe doe ik het of wat zie jij nog.

I: dus overlegmomenten in dat stukje communicatie is ook belangrijk zeg maar in deze zaken?

R: ja zeker weten, ja heel erg belangrijk.

I: dus dat is qua communicatie, transparant zijn, meerzijdige partijdigheid ehm nog meer? Nouja gespreksvaardigheden komen zo nog wel aan bod. Qua rapportage zijn daar nog?

R: ja we rapporteren eigenlijk niet anders dan dat we gewoon doen volgens de DELTA methodiek. Ehm wat we wel aan het doen zijn maar dat zijn we wel in meer systemen aan het invoeren. Dat is eh één gezin één plan. Dus dat we niet meer voor elk kind een plan van aanpak maken maar gewoon één plan van aanpak met alle betrokken hulpverleners erbij en ehh dat is ook weer een stukje transparantie naar ouders toe natuurlijk, dan weten ze ook dat bijvoorbeeld als je met de Jutters samenwerkt dat ook zij betrokken zijn bij die hulpverlening en bij dat plan. En dat maakt het voor ouders ook al wel weer duidelijker en voorkomt ook dat ze gaan shoppen dat komt natuurlijk ook nog wel eens voor.

I: jullie gaven pas ook wel aan dat ouders in een vechtscheiding juist wel heel erg op de rapportage kunnen zitten. Vraagt dat nog een andere manier van werken?

R: nee want ik heb in mijn caseload wel meer gezinnen gehad en nu ook nog waar mensen op punt en komma's zitten omdat ze zich gewoon niet kunnen ehh conformeren aan de hulpverlening. En niet akkoord zijn met de ondertoezichtstelling. Dat is natuurlijk voor veel ouders moeilijk. Want het is toch zo van, in je eentje doe je het niet zoals wij het graag zouden willen zien. Dus ze zetten er een gezinsvoogd op. Dus daar is ook die rapportage heel belangrijk en ehh de manier waarop.

I: en het niveau waarop? Van het schrijven, heeft dat nog of zijn daarin nog dingen anders?

R: ehh nee je probeert natuurlijk altijd wel in gewone menselijke taal te schrijven, bedoel je dat?

I: ja

R: eh wat ik al eerder aangegeven heb wat mij opvalt is dat vechtscheiding juist vaak hele intelligente mensen.

I: ja dat bedoel ik inderdaad, vraagt dat dan..

R: maar dat houdt, dat betekent niet dat mijn rapportage daarin verandert, nee nee

I: je houdt wel echt dezelfde manier van schrijven?

R: ja, eerder dat ik bij mensen van heel laag niveau me daar wat meer bij aanpas.

I: ja door moeilijke woorden een beetje te vermijden

R: ja of door te vertalen

I: want heb je wel het idee dat je daarin genoeg bagage zeg maar hebt om zo'n rapportage binnen vechtscheidingszaken goed te schrijven?

R: ja dat denk ik wel, ik denk dat daarin niet zo heel veel anders in is, eh ehmm dat, het valt helemaal hoe je normaal met die mensen communiceert en dat als je rapportage ook gewoon zo is, wat ik in ieder geval al jaren doe binnen de hulpverlening.

I: oke dus dat maakt dan opzich niet heel veel uit

R: nee dat maakt niet heel veel uit

7. Welke gespreksvaardigheden heeft u als jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?

R: poe ja dat vind ik wel een goeie vraag hoor want ik denk nooit zo na over de vaardigheden die ik heb in gesprekken of niet heb. Als ik het niet heb dan hoor ik het misschien is van een collega joh je moet dat is proberen. Maar ik denk dat de vaardigheid die je sowieso nodig heb is eh, ja hoe zeg ik dat? Escalaties kunnen, eerst proberen te voorkomen als dat niet lukt, zoals dan iemand die uit een gesprek weg loopt dat

je wel daarna toe kan voordat iemand echt het gebouw uit is echt begrip tonen. En proberen iemand duidelijk te maken wat het belang is van het gesprek en weer terug proberen te krijgen in het gesprek. Eh ehm dat je iemand ook duidelijk maakt dat jij wil dat hij of zij zich veilig voelt in het gesprek. En dus van tevoren aan gaat wat heb je daar dan voor nodig? Ja, valt dat onder gespreksvaardigheden? Ja.. ik denk meer algemene vaardigheden. Maar je moet natuurlijk de-escalerend het gesprek in kunnen gaan. Dus goed van tevoren duidelijk maken van; dit gesprek gaat over jullie kind of jullie kinderen. Eh daar gaan we het ook over hebben. Gaat het niet tegen elkaar praten, praat dan tegen mij als de hulpverlener. Dan praat ik het weer door.

I: en we hebben natuurlijk een beetje de basis communicatie vaardigheden, die zijn denk ik altijd goed om in te zetten. Maar zijn dat in deze zaken nog extra dingen? Het laten vallen van stiltes, samenvatten, parafraseren, gevoelsreflectie.

R: het samenvatten is wel heel belangrijk. Samenvatten en vertalen. Van ja, parafraseren ehm duidelijk maken eh dit wordt bedoeld; nee jij vat het nu zo op maar als ik het goed begrijp dan.. bedoelt ze dat. Dat is allemaal wel heel belangrijk omdat er vaak zoiets is als van zie je wel, nou zegt tie weer dat ehh.

I: daar moet je eigenlijk iedere keer een soort van tussenkomen. En het iets verduidelijken? En wel weer checken van klopt dat? Want dat is denk ik ook wel weer erg belangrijk, want anders wordt het weer jou..

R: ja mijn opmerking en dan heb ik het weer gedaan. Eh dat is voor ouders wel belangrijk maar daarvan geef ik ook aan dat ik dat niet de hele hulpverlening door ga doen, ouders moeten wel in staat zijn om ook zelf dingen op te kunnen pakken. Enne te kunnen begrijpen..

I: maar maakt het denk je, zit je nog op een andere manier in een gesprek binnen een vechtscheiding of een gewone zaak zeg maar, dat je daar nog extra op gefocust ben, hoe zeg ik dingen, hoe vraag ik dingen?

R: ja vechtscheidingen, wat ik zeg, we doen het over het algemeen met z'n tweeën en die worden wel goed voorbesproken van wat ga ik doen wat ga ik zeggen. Waar gaan we het over hebben? Hoe houden we het gesprek duidelijk, helder, kort? Zorgen dat we niet afdwalen, niet in de strijd, niet meegezogen worden in de strijd van ouders. Ja ik heb soms heel eerlijk als gezinsvoogd ook wel eens zoiets, doe is even gewoon het gaat om je kind, zo'n gevoel van..

8. Welk inzicht heeft u als jeugdbeschermers nodig over hun eigen positie in een vechtscheiding?

R: ja ik denk dat je goed inzicht moet hebben, je moet in ieder geval goed beseffen dat echt niks menselijks ons vreemd is. Dus dat het echt niet erg is dat als je je een beetje mee laat hé, als je dat maar niet doet waar ouders dat merken. Ik denk dat je uh daardoor door dat inzicht ook wel, ja hoe leg ik dat uit? Vind ik ook wel moeilijk uit te leggen hoor, maar dat je ook wel beseft dat het niet erg is dat je, dat je een mens bent en dat je ook, natuurlijk doet het me wat dat je jarenlang verkracht is door der man en daarom hé, natuurlijk denk je ik trek naar die moeder toe. Maar dan moet ik toch het zicht, het welzijn van het kind in de gaten houden. En het kind is niet daarbij betrokken geweest. Snap je? Dat is dus heel belangrijk dat je inzicht houdt in van oke je mag ook je eigen gevoelens en ideeën erbij hebben. Alleen je mag het niet mee laten spelen met hoe je je werk uitvoert.

I: dus binnen het gesprek met ouders moet je dat dus heel erg uit kunnen zetten?

R: ja dat moet, daarom is voorbespreken vaak wel goed of wat mij ook helpt is eerst even de punten op papier voor mijzelf. Voordat we in gesprek gaan eh dat is sowieso belangrijk want je moet natuurlijk niet stel dat daar een man zit en jij ben moeder dan moet ik niet gaan zeggen ja maar, hallo dat doe je toch niet? Of dat ik zeg maar 1,2tjes met jou via oogcontact heb. Dat werkt niet, dan kun je die hele hulpverlening wel stop zetten.

I: dus daar moet je bepaald inzicht in hebben, van hoe zit ik in deze zaak?

R: ja en hoe reageer ik op bepaalde verhalen bepaalde voorgeschiedenis eh.. en ik denk dat het daarbij heel belangrijk is dat je ondersteuning krijgt van je gedragswetenschapper, je leidinggevende. Dat je ook aan kan geven, dit zit mij, dit vind ik niet leuk.

I: is het dan ook nog handig dat je er met z'n tweeën in zit? Dat je ook op elkaar feedback kan geven?

R: ja dat vind ik heel erg handig, in de zaak waar jij ook bij bent geweest, dat we even voor- en na kunnen bespreken. En ook van, als ik bijvoorbeeld aan mezelf twijfel hoe ik iets heb gebracht in een gesprek. Recent hebben we dus gezegd van dat jongetje bij de Jutters, luister de problematiek komt niet van het jongetje maar komt van jullie vechtscheiding. Als jullie daar niet aan gaan werken, kan het jongetje niet terug naar huis en naar één van z'n ouders. Nou dat zijn heftige boodschappen, dan moet je daar wel goed stevig inzitten. Je moet een goede houding hebben. Je moet duidelijk overkomen maar je wilt niet dat die ouders

helemaal van slag raken. Je wil dat die ouders mee gaan werken. En dan bespreek ik dat wel na van hoe vond je dat ik daar in zat? En heb je mogelijke tips voor de volgende keer?

I: want moeten binnen deze zaken jou positie neutraler zijn dan binnen andere zaken?

R: ja ik denk dat je altijd wel als gezinsvoogd neutraal moet zijn, je bent er natuurlijk voor het kind. Naar ouders toe wel altijd zo neutraal als mogelijk. Maar in zo'n zaak omdat ouders altijd het idee hebben dat je voor de ander bent, moet je zo neutraal mogelijk overkomen. Ook al denk je misschien zodra je de kamer uit bent wat een.. weet ik veel. Het moet wel zo neutraal mogelijk overkomen.

I: want die gevoelens heb je binnen vechtscheidingszaken misschien wel sterker dan in andere zaken omdat ouders natuurlijk altijd tegenover elkaar staan.

R: tuurlijk, tuurlijk

I: partij trekken ligt denk ik best wel heel dichtbij

R: dat ligt heel dichtbij, zeker als je weet van eeh andere partijen dat moeder of vader heel veel liegt. Als moeder bijvoorbeeld een aangifte heeft gedaan wegens mishandeling bij de politie en dat kon helemaal niet vastgesteld worden en er zijn bij de politie twijfels of die mishandeling is gebeurd en bij de familie twijfels. Weetje dan ga ja algauw denken van nou, wat doe jij nou moeder? En dan denk je snel vader heeft wel een punt, maar dat ga je niet zo laten blijken.

I: want hoe kom je aan dat inzicht in je eigen positie?

R: als het goed is ken je jezelf wel een beetje. Maar dat is ook wat uit feedback naar voren komt. Van hoe mensen zien hoe jij in zaken staat. Maar ik denk dat je ook wel heel goed bij jezelf te rade moet gaan van wat vind ik scheiden wat vind ik van vechtscheiden? Wat vind ik sowieso van bepaalde zaken.

I: dus je eigen mening over dingen zeg maar helder hebben? En qua non-verbale communicatie?

R: ja ik schijn heel snel, je schijnt bij mij heel snel te kunnen zien wat ik vind of denk. Dus daar moet ik dan ook op letten. Dat ik niet ff snel m'n mond zo omhoog trek. Of even zo doe.. dat kan niet even mijn wenkbrauwen optrekken. Heb ik wel één keer gehad, met toevallig mijn leidinggevende dat één moeder mij beschuldigde van partijdigheid omdat ze dacht dat ik ook discrimineerde. Nu ben ik zelf voor de helft buitenlands, je ziet het alleen niet aan me. Ik keek naar mijn leidinggevende, die dat natuurlijk wel weet. Terwijl ik naar haar keek, het was echt zo'n blik van nouuu.. nouja zeg. En moeder zag dat, nou op dat soort dingen moet je heel erg letten want dat kan gewoon echt niet. Dat kan je gewoon echt niet doen. Daar kan je naderhand over praten maar dat kan je echt niet doen.

I: maar weet je dat ook op het moment dat je dat doet? Of moet iemand anders dat?

R: ik weet op het moment dat ik dat doe, oh X niet slim joh. Nee niet doen. Niet nog een keer doen in ieder geval.

I: dus inzicht in je non-verbale communicatie dat is, enne moet je dat ontwikkelen bij jezelf? Hoe, wat heb je daar dan voor nodig?

R: jaaa dat doet iedereen zich ontwikkelen, dat hoop ik tenminste. Zich ontwikkelen in, zeker in dit werk wat je wel en wat je niet moet doen. Wat je reactie is ergens op of die passend is of niet. En hoe je hem dan aanpast of verandert.

I: en feedback van collega's is daar wel belangrijk..

R: helpend ja, ja zeker helpend

9. Welk inzicht heeft u als jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?

R: Zeker wat de gevolgen voor kinderen nu maar ook op langer termijn zijn. Hierin kan de gedragswetenschapper ook veel verduidelijken maar je hebt zeker dat inzicht nodig zodat je dat ook over kan brengen op de ouders. Je hebt gesprekstechnieken voor met kinderen nodig want of ze nou vier zijn of twaalf dat is wel een verschil, die gesprekstechnieken heb je nodig. Ja en dat inzicht, gewoon wat het voor de kinderen betekent dat is heel belangrijk want dat.. dat je daar op in kan spelen ook.

I: weten wat het met de kinderen doet is ook wel weer heel verschillend per zaak?

R: ja, maar je hebt wel algemeen, kinderen hebben bijna altijd een loyaliteitsconflict. En dan is het nog een verschil een kind wat zijn ene ouder nooit ziet dan kan hij ook geen autonomie ontwikkelen ten opzichte van die ene ouder. En ook ehhh voor zijn gevoel waar kom ik eigenlijk vandaan? Is dat niet goed. Dus dat zijn wel algemene dingen. Verder kun je aan de kinderen zelf zien wat voor gevolgen het heeft en daar op inspelen. Door passende hulpverlening in te zetten maar ook door zelf met zo'n kind te praten.

I: jullie taak daarin is juist ook de zorgen meenemen, het signaleren.

R: de regiefunctie het uitzetten van de hulpverlening.

10. Hoe kunnen ouders worden gestimuleerd om het kind weer voorop te plaatsen in plaats van de eigen problematiek?

R: dat vind ik echt een hele moeilijk vraag. Omdat het zo moeilijk is om ouders te stimuleren. Eh over het algemeen blijven benoemen het gaat om je kind, kind, kind. Daar hoop je wat mee te bereiken. Der zijn van die momenten, van geef maar een foto van je kind, heel wreed maar dat dan door midden scheuren, jij een stuk kind en jij een stuk. Want dit doe je eigenlijk met je kind. Ehh der zijn vanuit Vila Pinedo brieven van kinderen, je kan ouders doorverwijzen er zijn filmpjes over. Maar of het daarmee lukt om ouders te stimuleren. Om mee te werken in het belang van het kind dat is, is heel moeilijk.

I: want als ouders naar zulke filmpjes kijken of zulke verhalen lezen, leeft dan bij hun niet heel erg idee maar zo doe ik het niet! Ik vecht echt voor mijn kind.

R: ja dat is wat alle ouders zeggen, ja maar dat doe ik niet. Wij hebben ouders een tijdje geleden geconfronteerd met het feit dat alle drie de kinderen zeggen dat zowel moeder negatief over vader praat als vader over moeder. Jaaa.. maar nee dat doen wij niet. Nou nee dat kan ik me echt niet herinneren. En meldde de huisarts dat moeder met één van de kinderen bij de huisarts van alles over vader zat te vertellen. Die jongen was toen 12, 13. Van alles negatief over vader, maar dat beschouwt moeder niet als haar aandeel want dan zegt ze dat de huisarts haar dan terug had moeten fluiten. Die heeft toch geleerd. Ouders zien zelden in dat zij zelf een aandeel hebben het is of de andere ouder of als dat op een gegeven moment uitgewerkt is dan is het Bureau Jeugdzorg. Want dan ligt het daaraan, ouders zien zelden hun eigen aandeel en dat is echt heel vervelend. Is echt heel vervelend want voor zo'n kind gaat het echt nergens heen.

I: en zolang dat natuurlijk maar blijft dat ouders zichzelf voorop gaan plaatsen, wordt een vechtscheiding toch nooit opgelost?

R: nee ik denk dat ehh we een mediationbureau op gaan starten we er goed in kunnen verdienen. Een vechtscheiding wordt niet opgelost zolang ouders niet inzien dat zij een aandeel hebben en dat zij moeten stoppen met ehh het gaat over mij en ik doe dit in het belang van het kind. Als ouders dat niet zien dat het niet klopt wat ze doen dat het kind er geen belang bij heeft als zij elkaar de hersens in slaan zowel verbaal als fysiek dan ehh dan zal er geen oplossing zijn.

I: wat is er dan dus nodig om dat wel, als je het heel theoretisch houdt wat zou er dan nodig zijn om ouders daarin een verandering te laten doormaken?

R: shocktherapie, haha. Ik zou het niet weten ik denk dat ouders, ik hoop dat ouders als zij geconfronteerd worden met het feit dat wij eventueel hun kind uit huis moeten halen als een kind zo belast blijft worden met deze problematiek dat de ontwikkeling op dusdanige manier wordt bedreigd dat het niet meer goed kan komen met het kind dat dat helpt maar tot nu toe.. ik heb toevallig nog een vechtscheidingszaak waar ik al meerdere keren in de rechtbank heb gezegd als dit niet ophoudt dan moeten we het kind uit huis halen. Dat heeft tot op heden niks opgelost. Dat heeft niks duidelijk gemaakt, moeder zegt het ligt niet aan mij het ligt aan vader en vader zegt het ligt niet aan mij het ligt aan moeder. En ze zeggen ook het kind heeft er geen last van, we willen alleen maar het beste voor het kind.

I: ze houden dan ook zelf een beetje de hand boven het hoofd, zo van, als er een uithuisplaatsing komt ligt het echt niet aan mij.

R: dan heeft het niet aan mij gelegen zeggen ouders

I: dan heeft dat, dan komt dat toch ook niet echt binnen bij ouders.

R: maar dan, nee, maar dan is het natuurlijk wel dan het gevolg van wat je doet. Ehh ik hoop en weetje ik ben er helemaal niet zo voor uithuisplaatsing en zeker niet in dit soort gevallen. Want over het algemeen is de zorg voor het kind, de fysiek zorg en het kind gaat naar school en krijgt eten. Dat is vaak wel goed. Dus ehh een uithuisplaatsing zal net zo dan wel niet meer traumatisch zijn als die hele vechtscheiding.

I: omdat die vechtscheiding blijft doorgaan.

R: is een manier van leven geworden.

I: daar wordt het kind toch ook al woont het dan niet meer thuis en ergens anders. Dan lijkt me het contrast nog groter. Tussen misschien wel het hele gezellige pleeggezin waarin de ouders het goed met elkaar hebben als jouw ouders die in een vechtscheiding liggen.

R: ja dat wel maar een kind kan dan wel zien als het goed is hoe bijvoorbeeld een relatie ook anders kan. En dat is natuurlijk wel wat je een kind mee wil geven eigenlijk wil hij in de toekomst zelf in staat zijn om relaties op te bouwen.

I: maar zou dat toch ergens niet heel lastig blijven omdat het zijn dan pleegouders die staan dan toch verder van je af en je eigen ouders zie je nog steeds doorvechten. Wat neem je dan het meeste nog mee.

R: het is ook niet wenselijk, het is geen van allen wenselijk het is echt moeilijk om te beslissen wat is goed in dit gezin. Maar ouders te stimuleren te handelen in het belang van hun kinderen dat is vaak zo moeilijk.

Want ze zien gewoon niet in dat zij hier zelf een aandeel in hebben.

I: wat zien ze het echt niet? Of willen ze het niet zien? Zit daar nog een verschil?

R: poe dat zou ik niet kunnen zeggen. Ik denk dat het allebei wel is, ze zien het echt niet want zij handelen toch in het belang van het kind? Ze willen het ook niet zien want dan moeten ze natuurlijk naar zichzelf kijken van hé heb ik misschien iets gedaan wat niet zo heel slim is. Ehm ik weet dat er een instelling is waar ze dat natuurlijk doen door de kinderen hun ouders zelf te laten vertellen. Ik denk dat dat nog wel effect kan hebben alleen ik vraag me wel af of bijvoorbeeld drie jaar later wat dan het effect daarvan is. Zijn ouders dan nog steeds in staat om te handelen in het belang van de kinderen of was die ene shock zo heftig dat ze dat een paar maanden vol gehouden en is dat later, verzanden ze weer in een gevecht.

I: want ook al vertelt een kind natuurlijk dingen dan kan natuurlijk nog weer de moeder denken dat is waar maar dat komt echt door de vader. Dat je toch die sfeer, zeg maar..

R: ik heb een jongen van 13 een keer aan zijn vader laten vertellen, die jongen zat er heel erg mee. Hij voelde zich heel onprettig en had ook het gevoel dat hij zijn moeder niet lief mocht vinden waardoor hij ook zijn moeder daadwerkelijk ging slaan en uitschelden en dreigen, was ook een flinke jongen en een wat kleinere en zieke moeder. Fysiek zieke moeder. Ehh daar hebben we het een keer met die vader over gehad, meerdere keren met die vader over gehad. En die vader zat alleen maar een beetje te lachen enne dat ging gewoon net zo hard door naderhand. Dat had echt niks, nee dat had niks opgelost.

I: wel een interessant stukje hé aan de ene kant dat ze dat, ze zien dingen voor hun ogen gebeuren en toch vol blijven houden dat het echt niet met jou te maken heeft. Maar dat het altijd met een ander te maken heeft.

R: daarom gaf ik ook vorige week aan waar je docent bij zat van dat lijkt me toch ook wel interessant om zo te kijken van wat zit er dan bij die ouders zelf dat zij hier niet mee kunnen stoppen? Dat lijkt me echt heel erg interessant maar dat is een volgend onderzoek. Maar dat lijkt me wel echt een interessante zaak van wat is er met die ouders.

I: ja dan zou je natuurlijk met heel veel ouders in gesprek moeten.

R: ja het zou wel echt een heel groot onderzoek worden maar wel heel erg interessant. Maar ook wel heel zwaar en beladen als je dat gaat onderzoeken, heel stevig moet staan.

I: ja en krijg je de eerlijkheid dat is natuurlijk ook nog best wel lastig, gaan ouders daar echt eerlijk of het moet allemaal heel anoniem zijn dan zou je misschien nog wat meer, margoed als ik zo tegenover iemand zou zitten zou hij mij dan vertellen en weten ze het zelf ook hé, het is natuurlijk ook een proces wat aan de ene kant al jaren aan de gang is, de strijd onderling. Wat dan nog we oke lijkt maar wat na een scheiding ineens losbarst.

R: ja het is echt stom maar het gaat echt over z'n teennagel is ingegroeid wat ben jij nou voor moeder. En dan naar BJZ heeft u al gehoord dat zijn teennagel ingegroeid is, wat is zij nou, zie je ze kan het niet. Maar echt over dat soort dingen, waar jij en ik misschien zouden denken nou joh recht afknippen en opletten dat het niet gaat ontsteken en anders ff naar de dokter, klaar.

I: precies, maar ze zoeken toch dingen waar ze gewoon over kunnen discussiëren en elkaar kunnen beschuldigen.

R: ja maar echt de meest rare dingen, je kan het stom niet bedenken. Echt, een jas die te groot is nou denk ik nou lekker toch kan die hem volgend jaar ook nog aan of groeit hij nog in. Komt goed een jongen in de puberteit kan zo de lucht in. Nou, ja de meeste stomme dingen, tennissokken. Noem maar op.

11. Hoe kom je nu aan al deze kennis, inzichten en vaardigheden?

R: ik denk dat het zou hebben van een methodiek die je al dan niet, die je in kan zetten maar al dan niet ook je eigen stukje bij toe kan voegen. Maar in ieder geval de richtlijnen, dat dat echt heel fijn zou zijn. Eh kennis over vaardigheden, inzichten die je als hulpverlener nodig hebt. Eh de valkuilen dat dat allemaal duidelijk is. En ik denk echt dat als er één methodiek komt, die gewoon landelijk zou kunnen worden

ingezet, en in ieder geval een methodiek met daarin de richtlijnen die je moet gaan of kan gaan gebruiken bij een vechtscheiding dat dat heel goed zou zijn. Ik denk dat het heel goed zou zijn als we allemaal tegen ouders zouden zeggen oke meneer, mevrouw u komt hier vanwege u kind. U verkeert in een vechtscheiding, wij eh werken standaard met twee gezinsvoogden of u het leuk vindt of niet. U moet bij de gesprekken zijn of u het leuk vindt of niet dat we dat gewoon zo zouden inzetten dat zou al schelen.

I: dat je zelf wat steviger zeg maar staat

R: ja

I: en als je kijkt naar een cursus of een opleiding? Zouden daar nog dingen bij zitten?

R: er is een cursus geweest en die start als het goed is binnenkort weer. Ehm dat is sowieso cursussen, trainingen en ook terug laten komen, niet van we geven je nu een cursus veel plezier ermee. Over twee jaar weer, opfriscursus. Duidelijkheid blijven creëren, van hoe werkt dit wat doe jij? En goede ondersteuning, je gedragswetenschapper, leidinggevende,.

I: die moeten ook voldoende kennis over vechtscheidingszaken in huis hebben?

R: zeker weten, die moeten ook die kennis in huis hebben. En die moeten jou kunnen ondersteunen.

1. Hoe ervaart u als hulpverlener een vechtscheiding?

Respondent: Als ingewikkeld, lastig en ehh als complex vooral. Moeilijk. Ik denk dat dat de meest concrete antwoorden zijn, dus moeilijk, lastig en ingewikkeld vooral.

Interviewer: we komen er zo nog wel op uit wat het dan complex maakt.

2. Welke functie heeft u als jeugdbeschermers binnen een vechtscheidingszaak?

R: Binnen een vechtscheiding is de, de met name de veiligheid van een kind heel belangrijk en de positie van het kind. En wat een vechtscheiding met name voor kinderen betekent. En de gevaren die daar aan vast zitten. Eh voor mij is dat als jeugdbeschermer het meeste belangrijke om ervoor te zorgen dat een kind zijn ontwikkeling door kan gaan en dat het kind er zo weinig mogelijk last ervan heeft. Omdat je ziet dat op langere duur hele ernstige gevolgen kan hebben voor het kind.

I: en maakt het dan nog uit of je we van een vechtscheidingszaak spreken of van een gewone zaak, wat je functie is?

R: nee de functie op zich eh blijft hetzelfde. Want als jeugdbeschermer staat de veiligheid van een kind voorop. En eh of een kind zich goed kan ontwikkelen binnen de situatie waarin hij eh verkeert.

I: ja dus die functie blijft wel hetzelfde

R: ja de functie blijft hetzelfde

3. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over een vechtscheiding?

R: je hebt denk ik nodig dat je goed je positie als jeugdbeschermer eh weet en dat je als jeugdbeschermer ook goed weet wat de risico's zijn binnen een vechtscheiding. Omdat eh wanneer je binnen het proces van een vechtscheiding begint eh kun je het eh weer heel moeilijk terug draaien. Dat is ook het gevaar wat er aan vechtscheidingen zit, je vliegt een vechtscheiding aan en je denkt van zo moet dat gebeuren. Maar als je dat niet goed doet kun je het, wordt je zo meegezogen en wordt je zo in een proces meegegaan dat dat bijna omkeerbaar is. En waarin je positie als eh jeugdbeschermer in gevaar komt. Dus die kennis heb je heel hard nodig. Goede kennis van wat zijn de risico's, wat zijn de gevaren binnen een vechtscheiding wat er als jeugdbeschermer mis kan gaan, zodat je je positie verliest.

I: ja, ja dus ehm inderdaad kennis over een vechtscheiding, de start, het proces en het verdere verloop daarvan.

R: ja ja

I: goed in kaart brengen, is dat de kennis wat betreft een vechtscheiding?

R: ja ik denk het wel, de gevolgen die eh een proces van een vechtscheiding teweeg kan brengen.

4. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over de ouders in een vechtscheiding?

Ehm ik denk een stuk achtergrondinformatie die je nodig hebt, maar dat komt vaak uit het raadsrapport.

I: en achtergrond? Stuk achtergrond van de ouders?

R: ja van de ouders, hoe hun positie is en hoe de voorgeschiedenis eh gelopen is. Ehm maar ook eh hoe ze eh met elkaar communiceren, hoe dat verlopen is, hoe het proces van scheiding gelopen is. Hoe de communicatie is verlopen, ik denk dat dat een heel belangrijk is omdat als kennis te hebben.

I: ja, en als het om voorgeschiedenis gaat, gaat het dan ook om problematiek van ouders?

R: ook, problematiek van ouders, maar vooral ook hoe is het daarvoor gegaan wat is de aanleiding geweest? Hoe hebben ouders altijd gecommuniceerd? Ik denk ook dat heel belangrijk is, het netwerk wat erom heen zit. Omdat je dat uiteindelijk ook eh kunt gaan gebruiken.

5. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over de kinderen in een vechtscheiding?

Ehm dan heb je eh nodig hoe functioneert een kind op school, hoe functioneert het kind op dit moment in zijn ontwikkeling? Ehm om wat voor kind gaat het? Gaat het om een jong kind, gaat het om een ouder kind? Ouder kind, dat weet je natuurlijk al. Ehm hoe is het verloop daarvoor geweest? Ehm welke signalen zie je bij het kind, welke zorgen, welke ontwikkelingsbedreigingen zie je op dit moment of bij het kind. Die kennis is denk ik heel hard nodig.

I: ja dus ook de problematiek van een kind goed weten. En eh problematiek kan ontstaan vanuit hé intern van het kind. Maar problematiek kan denk ik ook ontstaan door een vechtscheiding?

R: ja je zal moeten inventariseren van eh in hoeverre heeft een kind last van de scheiding van ouders. En wat laat het kind vooral zien? Is het een teruggetrokken kind of is het juist een kind wat open is en kan aangeven waar die last van heeft. Nou daar zijn verschillende methodieken voor maar ik denk dat die later aan bod komen.

6. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?

R: ik denk dat je als uitgangspunt moet hebben dat je ehh goed moet weten hoe de communicatie verloopt eh hoe je zelf eh je positie binnen die communicatie eh kan bepalen. En daar zijn natuurlijk wel methodieken voor maar ik denk dat je vooral de kennis nodig hebt dat je open kan communiceren, maar dat je in de communicatie ook niet eh teveel ruimte laat.

I: oke en wat bedoel je precies met open communiceren?

R: dat het transparant moet zijn, op het moment dat je in de communicatie dus merkt dat je niet transparant, of onvoldoende transparant bent dan kun je daar behoorlijk door in de problemen raken. Die communicatie moet je goed voor ogen houden. En dat geldt ook voor de rapportage dat je dus echt zorgt dat de rapportage open is, feitelijk is en de rapportage ook naar beide ouders kan gaan. Daar dus openheid over is. Dus niet in je rapportage dingen achterlaat waarin een andere ouder wat kan suggereren dat er met twee meetstokken wordt gemeten of dat er in ieder geval rapportage achterblijft.

I: en is die feitelijke rapportage en communicatie ook niet misschien wel één van de belangrijkste dingen omdat je dat zeg maar echt een soort van kan bewijzen richting ouders?

R: ja dat is het allerbelangrijkste, ik denk bronvermelding eh wie zegt wat? En van wie komt het? Zodat je daar open in bent.

I: ja, en vraagt de manier van communiceren binnen een vechtscheiding nog een andere handelswijze dan binnen een andere zaak? Een meer gewone zaak? Om het maar even zo te noemen.

R: nee, ik denk het niet, ik denk dat de communicatie altijd open moet zijn. En eh helder en duidelijk en bij vechtscheidingen met name wel heel belangrijk is. Omdat dat juist denk ik één van de triggers is om in de problemen te raken.

I: ja ja, en communicatie is denk ik best wel een lastig punt om daar ook voor jezelf altijd goed inzicht in te hebben. Hoe gaat zo'n proces bij jezelf? Zeg maar, hoe leer je dat transparant communiceren?

R: dat is, ja, ik denk dat dat ook wel te maken heeft met een stuk ervaring maar het heeft ook te maken met dat je van tevoren een gesprek goed moet voorbereiden dat je moet, je bewust moet zijn van de valkuilen die er in zitten. En dat je ook eh, dat je daarin ook een methodiek moet hebben voor jezelf. Dat je continue bewust bent dat je in de communicatie binnen een vechtscheiding aan deze punten, als uitgangspunt neemt, maar ook als leidraad neemt. Dat heeft denk ik ook te maken met een stukje voorbereiding.

I: ja precies, goed weten wat je wil gaan zeggen

R: ja en ook vooral wat je niet wil zeggen en ook binnen je communicatie moet voorkomen dat je meegezogen wordt in de strijd, in dat soort communicatie. Dus dat betekent af kunnen bakenen, kunnen aangeven van daar wil ik het niet over hebben of dat is niet hetgeen waar we het nu over hebben. Dat je heel helder blijft en dat je je lijn, het pad blijft volgen.

I: dus ook heel duidelijk zelf grenzen binnen een gesprek aangeven

R: ja en die, ja soms kun je die van tevoren ook duidelijk naar ouders communiceren. Dus aangeven het gesprek gaat hier over daar wil ik het met u over hebben, dit is het doel van het gesprek. We gaan het gesprek op deze manier doen en mijn voorwaarden dat je die kaders aan blijft geven.

I: ja precies

7. Welke gespreksvaardigheden heeft u als jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?

R: ik denk dat je als vaardigheden vooral eh nodig hebt dat je eh helder en transparant kan zijn. Goed je grenzen aan kunnen geven. Je bewust ben van eh wat de valkuilen zijn, dat zijn denk ik ook vaardigheden dat je kan aangeven binnen een gesprek wat de kaders zijn.

I: ja precies, dat zit natuurlijk weer een stukje op die regels en duidelijkheid binnen de communicatie.

R: ja en open vragen kunnen stellen.

I: oh ja nou precies, ook wel een beetje, ja dat bedoel ik ook op die vaardigheden van het doorvragen, samenvatten, parafraseren dat soort vaardigheden. Is dat toch nog extra belangrijk?

R: ja extra belangrijk, extra belangrijk ehm dat je ook steeds kunt aangeven wat u bedoelt of wat u zegt daarmee bedoelt u? klopt dat heb ik dat goed gehoord? Maar ook ehh leiding kunnen geven in het gesprek waarin je terug kan koppelen de ene ouder zegt dit klopt dat? Wat vindt u daarvan? Heeft u dat gehoord? Dat zijn wel echt vaardigheden die je nodig hebt.

I: en net als een stukje gevoelsreflectie? Heel erg weergeven wat jij denkt dat de ander voelt en beleeft?

R: uhm vind ik een iets mindere vaardigheid, het is wel belangrijk maar ik denk ook dat je daar heel voorzichtig mee moet zijn. Omdat je je eigen gevoel, anders ga je interpreteren. Vooral daarvoor waakzaam moet zijn.

I: ik denk wel dat je een gevoelsreflectie altijd moet checken klopt het dat u nu.. ehh

R: altijd, altijd, je moet kunnen signaleren dus je ziet dat bijvoorbeeld een ouder wanneer het over emotie gaat, die emotie ook kan benoemen. Ziet dat iemand emotioneel wordt en daarop kan reageren, het raakt u of ik zie dat, klopt dat? Dan geef je dat steeds terug.

I: ja precies, omdat het denk ik soms heel zakelijk kan gaan zo'n gesprek omdat je heel erg aan het afbakenen bent en heel erg de regels en de grenzen..

R: een stuk doel is om ouders tot communicatie of in ieder geval tot gesprek te motiveren. En dat zijn ook vaardigheden die je nodig hebt om dat proces om daar leiding aan te geven. Om voornamelijk ouders daar de gelegenheid voor te geven zich uit te spreken maar dat wel binnen de kaders.

I: zijn er naast gespreksvaardigheden nog andere vaardigheden die belangrijk zijn? die niet zozeer met een gesprek echt te maken heeft?

R: zou ik zo gauw niet weten eigenlijk, nee

8. Welk inzicht heeft u als jeugdbeschermers nodig over u eigen positie in een vechtscheiding?

R: ja dat is denk ik één van de meest essentiële dingen die binnen een vechtscheiding spelen dat jou positie niet is om de ene ouder gelijk te geven de ander ouder gelijk. Maar je positie is echt om ervoor te zorgen dat ouders tot inzicht komen of in ieder geval dat je met ouders kan praten over hun, wat zij, wat het gevolg is voor hun kind. En dat je als eh jeugdbeschermers niet dat verliest dus dat je niet op een gegeven moment meegaat in alle verhalen en meegaat in allerlei andere dingen. Maar dat je continue je positie helder kan krijgen dat het niet gaat om jou maar het gaat om de communicatie maar om te volgen wat ouders doen met hun kind. En dat helder kunnen krijgen en ook wat het betekent voor een kind.

I: en heb je altijd goed zelf dat inzicht in die eigen positie?

R: dat hoort wel, je moet je er heel bewust van zijn wat jouw positie is. Omdat je anders het doel verliest waarin je in gesprekken en wat je een vechtscheiding wil bereiken.

I: ja, en is het neutraal zijn is dat ook nog een heel belangrijk deel van je positie?

R: ja ik denk dat je wel eh ervoor moet zorgen dat je een neutraal open houding hebt. En dat het niet gaat om jou positie als jeugdbeschermers maar dat het juist gaat om hun positie en daar moet je natuurlijk voor waken dat je niet meegezogen wordt in de vraag om bevestiging van ouders dat ze gelijk hebben en niet gelijk hebben. Dan ga je dus mee en dan wordt jou positie niet meer neutraal en dus, je hangt je gaat er niet meer boven, die helikopterview niet meer.

I: en hoe kun je dan voorkomen om meegezogen te worden naar de ene ouder of de andere ouder? Dus dat je ook echt neutraal blijft.

R: door van tevoren je rol aan te geven, van tevoren aan te geven waar het om gaat om van tevoren dat heel duidelijk te positioneren, dan krijg je dat stukje positioneren wat heel duidelijk is dat je positie heel duidelijk is, dat jij degene bent die wil dat ouders gaan leren communiceren en het belang van hun kind weer gaan zien. En dat het vaak niet gaat om de achterliggende strijd maar om hetgeen wat nu speelt.

I: maar lijkt me soms echt wel onmogelijk, want ik denk dat je altijd wel denkt; nou moeder die heeft toch wel iets meer gelijk, die lijkt het toch wat beter te doen dan vader.

R: ja dat is ook heel lastig. Je hebt natuurlijk ook je eigen rugzak en je eigen mening heb je daar ook in. En soms kun je wel eh bepaalde dingen benoemen dat je dat heel goed vindt of dat je daar een kracht inziet. Maar dan heb je het over krachten, dan heb je het over wat goed gaat en wat niet goed gaat om daar de scheiding in aan te brengen. Dat mag je best zeggen, je mag best zeggen ik vind het heel goed als u dat of dat doet of ik vind dat een kracht en daarvan moet je ook kijken of je dat kan uitbouwen. Die krachten kan uitbouwen.

9. Welk inzicht heeft u als jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?

R: inzicht in de gevolgen voor kinderen is dat eh je bewust moet zijn van loyaliteiten die kinderen hebben, dat je bewust moet zijn van eh wanneer een kind bij een moeder of vader woont dat daar allerlei systemen en dingen gebeuren en dat een kind daar heel veel last van kan hebben. En dat je dus niet als een olifant in een porseleinen kast gaat openbreken, dus je moet je altijd bewust zijn van het kind. De ouders gaan straks weer naar huis wat zijn de gevolgen voor het kind van dit gesprek? Dat heeft weer met die veiligheid te maken, dat je je dus altijd heel erg bewust bent van wat gaat er straks gebeuren als die ouder weer thuis komt en zijn daar risico's bij.

I: en ook wat betreft zeg maar de problematiek die kinderen daardoor kunnen ontwikkelen, door een vechtscheiding?

R: ja, dat is natuurlijk een van de kernzaken, het gaat om het kind het gaat om de gevolgen van een vechtscheiding wat dat voor kinderen betekent. Daar moet je dus goed kennis van hebben wat die gevolgen zijn en hoe je die kunt signaleren.

I: ja precies en vervolgens daar passende hulpverlening bij zoeken

R: ja en daar passende hulpverlening bij zoeken

I: nog meer aanvullingen hierop?

R: nee

10. Hoe kunnen ouders worden gestimuleerd om het kind weer voorop te plaatsen in plaats van de eigen problematiek?

R: Wanneer je continue vanuit het kind kan werken, de gevolgen van het kind om te laten zien wat het doet met het kind, waar ouders dus mee bezig zijn. Denk ik dat je daarmee kan proberen om hun inzicht te laten geven wat het doet. Binnen een vechtscheiding zie je dat ouders of het kind gebruiken als inzet en dat ze dus niet meer zien dat ze elkaar betichten van allerlei vervelende dingen die schadelijk is voor het kind. Maar dat je dus moet laten zien dat ze beide een aandeel hebben en wat dat voor het kind betekent. En dat het kind eh het recht heeft om van beide ouders te mogen houden. En zolang dat niet gebeurt dat is in een vechtscheiding vaak zal het kind daar altijd last van ondervinden.

I: je geeft aan dat je ouders moet laten zien dat het om het kind gaat, het belang van het kind, hoe laat je dat zien? Hoe komt dat binnen?

R: door de gevolgen van hun gedrag wat dat kan hebben op het kind. Ik heb één keer beide ouders een foto mee laten nemen van het kind en die foto door midden gescheurd en daarmee aangetoond dat is hetgeen wat jullie doen met het kind. Toen schrokken ze zich dood en dat is het proces als je dat op een gegeven moment kan bereiken, mensen zo kan laten zien van dit zijn de gevolgen voor het kind, dan kan je verder gaan praten. Zolang je het alleen maar hebt over de strijd die ouders onderling met elkaar voeren denk ik dat je niet ver komt. Je moet dus continue terug koppelen aan de gevolgen die het kind kan ondervinden wanneer die in deze positie is.

I: maargoed het komt wel voor dat ouders dus al zien inderdaad problematiek bij het kind en zien ze dat het niet goed gaat dan ligt het toch altijd aan die ander.

R: ja dat is ook het lastige, dat is heel lastig en je moet toch denk ik steeds proberen aan te geven dat een kind van beide last kan ondervinden. Dat is denk ik wel iets waar je naar moet streven. Het kind continue toch centraal zetten. Het gaat om jullie kind het gaat om de gevolgen, jullie kind van deze scheiding heeft.

I: maargoed als ze dan vol blijven houden ja maar het komt doordat moeder dit of het komt doordat vader dat.. dan kan zich dat denk ik heel lang in stand houden?

R: ja ja

I: hoe krijg je dan op een gegeven dat van, hé het ligt ook aan mij het ligt aan ons?

R: door, ja, door toch op een gegeven moment af te bakenen en door hun toch inzicht te laten geven dat hun aandeel er ook is. Blijft heel lastig en het blijft heel moeilijk, je komt er niet altijd uit maar dat is denk toch wel één van de doelen waar je aan kan werken.

I: maarja volgens mij ook wel één van de moeilijkste doelen

R: zeker, de moeilijkste doelen

I: en is dat ook niet hetgeen wat een vechtscheiding zo lang in stand kan houden?

R: ja, ja en daarin heb je wel als jeugdbeschermer denk ik de taak om er wel voor te waken dat het kind binnen de marges van acceptatie en veiligheid. Kan ook voorkomen dat je inderdaad op een gegeven

moment wel een beslissing moet nemen om toch het kind die veiligheid te geven. En ehh dat is natuurlijk een proces waarin je steeds kijkt naar blijft kijken wat de veiligheid voor het kind is. En of die er wel is of je in dat proces verder kan gaan.

I: want zou het ook een idee zijn om het kind het verhaal ook zelf te laten vertellen wat het met hun doet om ouders op die manier ook te laten zien wat de gevolgen zijn (kwam in een bepaalde documentaire naar voren).

R: je hebt bijvoorbeeld, je kan gebruiken van de drie huizen dat zijn van die mooie methodieken. Waarin je dus kan laten zien van in de gesprekken met een kind dat een kind er wel degelijk last van heeft. Ondanks dat zij denken dat het aan een ander ligt dat is natuurlijk ook wel een confrontatie waarin je ouders mee kan confronteren. Er zijn dus gesprekken geweest en ik zie dus dat in die tekening en in de gesprekken dat het kind er wel degelijk last van heeft. Bijvoorbeeld mama slechte dingen over papa spreekt. Dat kun je wel gebruiken en dat is heel confronterend en dat is heel moeilijk maar ik denk dat je dat wel moet doen.

Binnen de veiligheid van het kind.

I: dan nog kunnen ouders denken als zij het verhaal van hun kind horen ehm ja dat ligt aan moeder.

R: ja dat blijft, ik denk ook dat dat het lastige is en ik denk ook dat dat het moeilijke is en dat je soms ehh, het mooiste is als je gebruik kan gaan maken van het netwerk/systeem. Waarin je daarin misschien ook wel dingen naar voren krijgt waarin dingen duidelijk worden van familie of anderen. Het is heel lastig hoor want soms moet je het wel echt heel concreet bij de ouders houden.

I: ja familie kan ook weer partij trekken voor..

R: exact exact, dan ga je het ook weer heel groot maken en weer heel uitgebreid maken en dan moet je er ook voor waken dat je die strijd nog groter maakt dan dat tie is en als je hem echt klein houdt, tot de kern waar het om gaat..

I: het gezin, ja

11. Hoe komt u nu aan al deze kennis, inzichten en vaardigheden?

R: Concreet kom je eraan we hebben een cursus, we hebben natuurlijk een training van het opleidingscentrum van BJZ. Waarin dus ruimte is om de methodiek rondom vechtscheidingen. Maar ik denk dat je als jeugdbeschermer zelf ook eh kennis moet vergaren door binnen je basisteam met de gedragswetenschapper, collega's ehh zaken te bespreken. Eh ik denk dat het ook belangrijk is maar dan heb ik het over BJZ dat er bij wijze van spreke een hele duidelijke methodiekbeschrijving komt. Duidelijke aanpak en dat is wel moeilijk ik denk dat men zich er steeds meer van bewust wordt dat vechtscheidingszaken een specialisme is, wij zijn natuurlijk binnen jeugdzorg generalisten. Maar het zou wel goed als die kennis met name breder wordt getrokken en dat er een heldere visie komt op hoe gaan we vechtscheidingen benaderen hoe gaan we daarmee om en welke methodiek. En dat je eh ook bijvoorbeeld zelf als werker daarbinnen in een stuk intervisie, supervisie op getraind wordt.

I: want jullie doen natuurlijk zaken ook samen, dus daarin ook een stuk reflectie, dat je met elkaar terug kan kijken.

R: ja evaluatie, reflecties steeds ook binnen het proces momenten hebben waarin je kijkt hoe loopt het nu waar staan we nu? Wat werkt, wat werkt niet ehm hoe gaan we verder, afspraken met elkaar maken.

I: en dat zal misschien ook binnen iedere zaak wel weer wat anders zijn? Of is het over het algemeen wel een zelfde manier van werken?

R: het hangt natuurlijk wel af van eh hoe ernstig of hoe groot is die vechtscheiding? Hoe ernstig is de problematiek van het kind? Maar ik denk dat opzich de basismethodiek, hoe je hem aanvielt dat die wel voor alle vechtscheidingen hetzelfde moet zijn.

I: maargoed stel hé er start nu een nieuwe collega die ook binnen vechtscheidingszaken gaat werken wat zou je zo iemand mee willen geven die daar eigenlijk geen ervaring in heeft?

R: ik zou bijna, het klinkt misschien raar, maar ik zou bijna een beginnende jeugdbeschermer geen vechtscheidingszaken geven. Omdat ik het risico zo groot vindt dat je daar echt op stuk loopt dat ik denk dat je daar echt mensen voor nodig hebt die eh behoorlijk stukje ervaring hebben. Die goed weten hoe ze binnen die vechtscheidingszaken moeten handelen.

I: dus eigenlijk werkervaring?

R: ja een heel groot stuk werkervaring, kennis van zaken hebben en bijna misschien samen met een mentor als je zo'n zaak start omdat eh het is een hele complexe problematiek.

I: ja ik denk dat werkervaring inderdaad wel heel erg belangrijk kan zijn ja. En dingen daarnaast zoals cursussen?

R: training, trainingen in ehh zowel achtergrond als praktische training en dat kun je door middel van rollenspellen dat kun je door middel van allerlei.. daar is altijd wel iets op te bedenken. Maar ik denk dat je wel een behoorlijk training moet hebben wil je goed een vechtscheidingszaak aankunnen.

I: oke

R: nou ik zou heel blij mee zijn als er heel veel aandacht zou komen dat zou echt, ja ik denk dat dat heel belangrijk is.

I: dus een methodiek die duidelijk richtlijnen geeft, maar ook trainingen die gewoon terugkomen, denk ik ook, herhaling.

R: de herhalingstrainingen de ehh vooral praktische trainingen, praktisch dus met een aantal mensen gaan oefenen gaan, in die gesprekken die je dus met ouders heb. En daar ook eh een kader in maken om een voorbeeld te noemen; hoe ga je om als ouders niet met elkaar aan de tafel willen zitten? Hoe ga je om als, nou al dat soort.

I: ja dus als die praktische situaties die gewoon echt voor kunnen komen om dat ook echt in trainingen, rollenspellen echt uit te spelen.

R: en dan ook trainingen of in ieder geval een methodiek die dan ook ondersteund wordt door de organisatie. Breder gedragen wordt binnen de organisatie om te voorkomen dat je dan toch weer mensen op verschillende manieren met zo'n vechtscheidingszaak aan de gang gaan.

3. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over een vechtscheiding?

Respondent: de grootste valkuil heb je nodig want daar gaat het mis. Dat je meegezogen wordt in het gevecht tussen ouders. Eigenlijk is dat de basis waarop de methodiek ontwikkeld is. Dat je dus de neutrale positie bewaakt tussen ouders. Betekent dat je transparant moet werken. En je moet de verantwoordelijkheid laten waar die hoort. En dat is niet bij de hulpverlener maar dat is bij ouders. Vanuit de methodiek over vechtscheidingen is het heel erg belangrijk dat we ons geen direct zorgen maken over het kind. Dus we hebben het over kindermishandeling die ondersteunt wordt door loyaliteitsconflicten, het pleasen van kinderen, aanpassingsgedrag van kinderen. Dat zijn de ontwikkelingsbedreigingen die op langer termijn moeite kunnen hebben met hechten, relaties aangaan. We maken ons geen directe zorgen over kinderen die geslagen worden. Dat je weet dat het doel van ouders is om de ander te diskwalificeren. Doel van ouders is om de oplossing bij die ander te zoeken. Jou te betrekken in zijn of haar standpunt. Dat is essentieel dat je daar ontzettend goed van doordrongen bent.

Interviewer: en de kennis over het verloop van vechtscheiding, waar zitten ouders in het conflict?

R: wisselend, je moet je realiseren dat ouders dat ouders al erg lang op weg zijn. Als je OTS krijgt moet je al een heel ambulant traject gedaan hebben. En dat kan al jaren zijn, het kan ook dat het nav de wetgeving anders wordt. Sinds het ouderschapsplan er is zien we een toename aan vechtscheidingen. Net zo door de alimentatiewetgeving. Terwijl die regelingen eigenlijk bedoeld waren om de vechtscheidingen de kop in te drukken. Dus waar zitten mensen in het proces? Vaak zie je dat ouders de partnerrelatie niet hebben verwerkt. Daar heeft het met name mee te maken. Dus waar ouders zitten in hun afscheid nemen van elkaar dat is echt heel erg wisselend. Wij zien ze hier nooit als ze nog uit elkaar aan het gaan zijn. De basis is dat ouders geen afscheid van elkaar hebben genomen en dat ze blijven hangen in emoties. Blijven hangen in die ruzie in het vechten. Ook niet los kunnen laten dat je niks te zeggen hebt over de kinderen als ze bij die andere ouder zijn. Dat is een akelige realisatie voor die mensen. Indirect betekent dat voor ouders dat ze een bepaalde geschiedenis die het kind opbouwt niet meemaken. Het wordt door ons benadrukt richting ouders, ooit hebben jullie ervoor gekozen om de andere ouder als ouder zien. Wij leggen de verantwoordelijkheid bij beide ouders. Het is de makkelijkste manier om die oplossing bij de ander te zoeken, maar dat gaat niet. Je bent namelijk niet in staat om die ander te veranderen, je bent alleen in staat om te zoeken hoe je daar wel mee om kunt gaan.

4. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over de ouders in een vechtscheiding?

Niet heel interessant. Wat belangrijk is is dat je de juridisch status kent. Dat je exact weet wat er in de beschikking is afgesproken. Dat je het proces wat beschreven staat in een raadsrapportage uitgelegd. En waar zitten ouders in het proces van emoties (methodiek van Friesland). Dat is een bepaalde ladder. Waar zitten de ouders in, we moeten ook een risico inventarisatie maken. Wat kan iemand nog aan?

I: wat is er qua achtergrond informatie nog nodig? Qua problematiek.

R: als het gaat om een standaard vechtscheiding, dan spelen er geen psychiatrie. Dan speelt alleen het gevecht tussen ouders een rol. Het gelijk krijgen van de ouder is dan de hoofdmoot. En binnen het gelijk krijgen, willen hebben daar belasten ze de kinderen mee en dat is kindermishandeling. Niet alleen het gevecht ook het stagneren van de omgang. Wij melden ouders direct aan voor mediation, want wij geen mediators. En wij starten, indiceren gelijk omgangsbegeleiding. Als zij het niet doen, dan doen we het zelf. Ouders blijven proberen om ons er in mee te trekken. Wij blijven erop wijzen dat de ouder echt een weg moet zien te vinden met de andere ouder.

5. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over de kinderen in een vechtscheiding?

Op de hoogte van Vila Pinedo, duidelijke site. De wetgeving, wat zijn de rechten en plichten van ouders en kinderen, kennis over wat de ontwikkelingsbedreigingen zijn. Stuk psycho-educatie, wat heeft dit voor gevolgen op langer termijn. Wat voor signalen geef je af als je dit of dat doet. Ouders vinden niet dat hun kind mishandeld wordt. Sterker nog de ouder waar het kind verblijft vindt dat hij of zij het ontzettend goed doet. Die voelt zich enorm beledigd, dat wij het überhaupt over de term kindermishandeling hebben.

Vanuit het raadsrapport weet je wel wat over de kinderen en ik laat ouders vertellen. Daarnaast vind ik het ook wel prettig om foto's van de kinderen te zien. Dan heb je er even een plaatje bij. Dat is ook de gemeenschappelijke noemer in het gesprek. Het zijn altijd lieve kindjes. Ze staan altijd lachend op de foto. Prettig middel en je houdt voor jezelf ook de focus dat het gaat om de kinderen. In de gesprekken heb je wel wat verwijten maar het gaat om die één of twee schatjes die op tafel liggen.

6. Welke kennis heeft u als jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?

Ik werk altijd met een agenda. En ik maak altijd gelijk gespreksverslagen, de volgende dag. Altijd verslagen van begeleide omgang ouders weten altijd precies waarop geobserveerd wordt. Daarnaast heeft de werkwijze van Haarlem ook duidelijk vermeldt dat wij alleen contact hebben via de mail met de ouder gezinsvoogd. Met de kindgezinsvoogd hebben zij helemaal geen contact. Met de ouder gezinsvoogd alleen via mail, er mag dus niet gebeld worden. Alleen via mail heeft als voordeel dat ik niet overvallen wordt en dus niet meer in de mogelijkheid gezogen kan worden om geen neutrale positie te krijgen. Vandaar dat je gesprekken altijd samen doet. En in die cc's neem je altijd bureau jeugdzorg mee. Dit geldt voor de ouders. Als je naar bureau jeugdzorg mailt dan neem je altijd de andere ouder in cc mee. Als ik zie dat ouders dat niet doen dan stuur ik gewoon de mail ter informatie door naar de andere ouder. Zodat beide ouders weten welke communicatie er is. Als een ouder mij wil bellen omdat er iets gebeurd is en moet perse nu acuut geregeld worden. Dan mailt die ouder met die vraag naar de gezinsvoogd in cc naar die andere ouder. Waarin ik dan in mail terug reageer dat ik dan en dan contact op neem, telefonisch als ik dat nodig acht. Dat heeft als voordeel dat ik altijd mag nadenken over de mails die ik stuur. Ik hoef nooit per direct te reageren. Ik mag altijd nadenken, alle complotten die er zijn en acties van ouders die er zijn. En dat is rust. De werkwijze is ook hier bij het secretariaat bekend. Bij de telefonistes bekend. Als ik gebeld wordt door die of die ouders dan is het advies zet het even op de mail. Denkt u aan de cc van de andere ouder. Tot in de kleinste details zijn alle disciplines hier op de hoogte. De toevoeging die wij op Haarlem hebben gedaan, want wij proberen hem heel concreet te maken voor hier. Zijn de zaken die al 5 jaar een OTS hebben waarvan andere bureaus jeugdzorg in de regio hebben gezegd rechter het lukt ons niet meer we geven het terug. Oh nee zegt de rechter dan zoekt u maar een andere manier. Hoger beroep met een schriftelijke aanwijzing, daar zijn we ook niet kinderachtig mee. Opdracht van de kinderrechter. Ouders zitten er wel, want ze willen inspraak hebben. En waar gaat het dan om? Dat de ene ouder van de andere ouder aandacht wil en wil horen redt je het nog? De gekwetstheid en gekrenktheid die diegene heeft gehad gedurende die relatie en het uit elkaar gaan; ik wil persoonlijke aandacht van jou. Wat gewoon vaak belemmerende factoren zijn, dat de vrouw bijna altijd wel een aanklacht heeft ingediend tegen seksueel misbruik, mishandeling maarja wij doen niet aan waarheidsvinding. Waar vaders natuurlijk vaak vinden dat er onterecht aangifte is gedaan. En dat hakt er emotioneel in. Vaak is dat geseponneerd, dan weten we het nog niet. Je ziet dat als het geseponneerd is dat heel vrouwen blijven aanhangen. Er is ook wel eens vrijspraak maar dan zien we nog dat de vrouwen daar mee blijven schermen, maar dat wordt afgekap. Dat bedoel ik met juridische kennis. Alle beschikkingen hebben, van strafzaken van verweerschriften van alle juridische dat weten wij exact. Zo niet, dan zijn er altijd wel partijen die je dat heel graag willen aanleveren. Wat die willen is jou meetrokken in het conflict. In het eerste gesprek worden heel duidelijk de gedragsregels afgesproken, dus naast hoe we met elkaar omgaan. Duidelijk gesproken over communicatie, er worden geen verwijten gemaakt. Lukt het je niet, neem een time-out. We verlaten het pand niet voordat we afgesloten hebben, omdat de gesprekken al gepland zijn kun je dan gaan dan hoef je niet nog de agenda's te trekken en dat gaat dan niet werken want dan ben je er klaar mee. Al die afspraken staan op papier. In de verslaglegging vertellen we alleen de overeenkomsten. Gespreksverslag wordt niet het hele proces beschreven maar we hebben dat en dat besproken en die en die visies zijn naar voren gekomen en jullie zijn overeengekomen dat. Soms komen we er niet uit, jullie hebben hier nog geen overeenstemming bereikt, verwijst je naar de volgende data en dan maak je meteen de agenda. Ik werk niet met een plan van aanpak, dat heb ik wel nodig omdat ik moet indiceren voor mediation of omgangsbegeleiding en eventueel GGZ. Ik werk alleen maar met de gespreksverslagen en de agenda's. En dat werk ik uit tot einde ondertoezichtstelling.

Weergeven doet de kind gezinsvoogd bij observaties, dat is feitelijk. In het begin worden die bijna letterlijk uitgeschreven. En interpretaties staan er sowieso niet in. Het is niet ons gesprek het is hun gesprek. Bij lager begaafde probeer ik het gespreksverslag als leidraad te nemen, waar hadden we het ook alweer over.

Bij de hoger begaafde doe ik dat niet, dan wil ik per mail een bevestiging voor akkoord. Of een aanvulling per mail. Ik pas het verslag niet aan, maar ik zet erbij mening over verslag is dit en dit.. want wat we vaak zien is dat advocaten stukjes uit je verslaglegging kopiëren en plakken. En daar dan mee aan de haal gaan. Dan kan ik altijd aantonen, daar heb ik moeder binnen een week niet over gehoord. Terwijl een advocaat wel binnen een week reageert. Dat betekent ook dat je die juridische strijd heel duidelijk in beeld hebt, dan weet je ook welke zetten mensen gaan nemen. Welke acties ze gaan nemen om de ruis in het proces te doorbreken daar doen wij niks mee. Ja daar moeten wij wat mee, verweer schrijven voor de klachtencommissie en dan moet je weer op de rechtbank komen. In sommige zaken mail ik nooit zelfstandig, dan laat ik de mail controleren door mijn teamleider en door de gedragsdeskundige. Dan kan net een andere zinsopbouw, het woord 'moeten' eruit. Ik word met deze werkwijze door het hele team gesteund. Dat moet je hebben want anders kun je hem niet uitvoeren. Want alle ruis die ouders opwerpen, dat is namelijk het vermoeiende van vechtscheidingen. Communicatieregels worden met ouders doorgenomen, je behandelt elkaar met respect je diskwalificeert elkaar niet, praten in de ik-vorm, je praat niet verwijtend. In sommige zaken worden die op papier gegeven, echt letterlijk zo'n rijtje met dat soort tekst. Dat wordt dan weggevaagd alsof wij een soort van debielen zijn, en wij halen altijd dat velletje er weer bij. Ouders praten vaak ook richting ons, jullie zijn de ouders praat tegen elkaar. Wij zeggen altijd zorg dat de rechter niet bepaald wat de omgang wordt maar zorg dat je dat in eigen hand houdt. Want ooit zal je elkaar wel eens nodig hebben omdat iets niet uitkomt. Praat met elkaar, kijk elkaar aan. Soms kan er wel eens een gesprek over de mail plaatsvinden tussen ouders, dan benoem ik en geef ik aan dan en dan is er een oudergesprek. Ik zet het op de agenda en laat het nu rusten. Dan ben je continue aan het triggeren en die triggers moeten eruit. Als een mailwisseling grof wordt, dan mail ik zo gaan we niet met elkaar om. Onderlinge mailwisseling staat altijd op de agenda.

7. Welke gespreksvaardigheden heeft u als jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?

Belangrijk is dat je eerst positioneert. Ook al in de brief de werkwijze uitlegt; schriftelijke verslaglegging en werken met agenda's. En de regels dat is heel duidelijk positioneren. Zo gaan we met elkaar om ingrijpen ook als het niet gebeurt. Je neemt leiding dat is ook positioneren. En het stuk empathie, engageren die vaardigheden heb je wel nodig. We maken de onderwerpen heel inzichtelijk, het is dus geen verrassing, agenda's zijn dus geen verrassing. Het is heel voorspelbaar. Meerzijdige partijdigheid, wij noemen dat gewoon neutraal, we hebben ook geen winst. Onze winst is nergens te vinden.

I: Neutraal kan niet want je bent altijd partij voor het kind.

R: ja dan is dat zo, belang van het kind. Wij praten heel erg vanuit Vila Pinedo. Dit is wat kinderen zeggen, dit is de wens van kinderen. In de oudergesprekken ben je neutraal in zoverre je werkt vanuit de beschikking. De beschikking is vanuit het belang van het kind dus in zoverre praat ik ook vanuit het kind. Ik praat nooit in termen van Lieke (kind) zou het zo fijn vinden dat. Nee jullie zijn ouder, jullie moeten overeenstemming bereiken over jullie kind en hoe gaan jullie dat doen?

I: net gaf je aan dat je een mailtje soms laat checken omdat een zin soms net iets anders geformuleerd kan worden is dat dat voor gesprekken nog een punt?

R: ligt eraan in wat voor ouder gesprekken. Je kan een boodschap op verschillende manieren brengen. Als je wilt dat er iets gebeurt zal je altijd moeten positioneren. In mailcontact kun je je niet meer verschuilen, dus je opbouw moet zo dusdanig zijn dat er niet ter discussie staat wat je bedoelt. Dat betekent dat je de ene keer moet positioneren en dat in de andere keer als je medewerking zoekt dat je wil dat iemand er is omdat die omgang door moet gaan en als je weet dat diegene heel erg steigert bij opdracht geven, jij gaat die opdracht doen, dan is het daarna een beetje engageren. De term moeten zul je in mijn mails niet snel zien, meer we doen een beroep op jullie. Je positioneert je altijd door de boodschap, de boodschap van de beschikking. Boodschap van het kind. Je pakt heel erg de leiding in we voeren het zo en zo uit. Omdat ik de mails ook laat checken is dat wij persoonlijk als jeugdbeschermers nu ook gehoord worden door de hoofd officier van justitie. We hebben dus een officiële strafs aanklacht tegen ons handelen. Dat maakt dat je kwetsbaar bent. In de extreme zaken draag ik nooit een zaak alleen. Ik doe hem wel maar ik heb dan altijd onze gedragswetenschapper bij me of de teamleider.

- 8. Welk inzicht heeft u als jeugdbeschermers nodig over u eigen positie in een vechtscheiding?**
9. Welk inzicht heeft u als jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?
11. Hoe komt u nu aan al deze kennis, inzichten en vaardigheden?

Hoe wordt er gewerkt volgens de methodiek vanuit Noord-Holland:

- Oudergezinsvoogd is altijd al aanwezig bij de zitting en legt de werkwijze uit.
- Oudergesprekken alleen door de oudergezinsvoogd
- De oudergezinsvoogd heeft de leiding wanneer de kind gezinsvoogd wordt ingezet. Ouders bespreken inhoudelijk niets met de kind gezinsvoogd, die verwijst door naar de ouder gezinsvoogd. Wordt in alle zaken ingezet. Er moet namelijk altijd contact met de school worden gelegd, over de werkwijze. Hoe de school ook met de ouders om moet gaan over het informeren.
- Eerste omgang is altijd begeleid op kantoor. Dit wordt direct vastgelegd tijdens het eerste gesprek. Kind gezinsvoogd weet ook waar ze op moet observeren. Het kan ook zijn dat de kind gezinsvoogd alleen maar gesprekken doet met de kinderen. Die koppelt dat terug in een verslag en de ouder gezinsvoogd leest dit als zij dit nodig vindt.
- De oudergezinsvoogd geeft richting de kindgezinsvoogd aan wat er speelt tussen ouders. De oudergezinsvoogd bepaald welke info de kindgezinsvoogd moet weten over de ouders.
- Soms is er geen begeleide omgang dit hangt af van de beschikking wat daarin staat.
- Vertrouwde omgang voor het kind, het weet wie de omgang gaat doen.
- Kind gezinsvoogd heeft contact met school, verslag van de begeleiding gaat ook naar school. Kun je je hierin vinden, pas dan gaat het door naar ouders. Voor vragen moet de school bij de ouder gezinsvoogd zijn. Zodat duidelijk wordt dat er heel transparant gewerkt wordt.
- Wat doet de kindgezinsvoogd met de informatie die het over het kind weet en heeft? Daar zijn we nog een beetje zoekende naar. Als het informatie is die voor mij als oudergezinsvoogd belangrijk is om te weten dan weet ik dat. Maar dat is geen onderwerp van gesprek binnen de oudergesprekken. Dus er wordt naar ouders geen terugkoppeling gegeven over wat het kind heeft gezegd? Nee want dat is altijd terug te koppelen naar de ontwikkelingsbedreigingen van loyaliteit van kindermishandeling die er is door de vechtscheiding. Altijd pak je hem wel mee zonder dat je hoeft te benoemen wat het kind precies heeft gezegd. Je kan altijd aan ouders vragen hoe verwacht je dat je kind denkt?
- Wat is nu echt het doel van die kindgezinsvoogd? Om de neutrale positie van het kind, om die te waarborgen. Als jeugdbeschermers werk je natuurlijk voor het kind. En we werken niet voor ouders. Wat een kindgezinsvoogd voornamelijk doet is het bespreekbaar maken dat het er is. En dat het niet de schuld is van het kind. En dat het kind niet de speelbal is. Dat de stem van het kind gehoord wordt en dat ook het kind bij iemand zijn verhaal kwijt kan.
- Je benoemt als oudergezinsvoogd niet wat het kind heeft gezegd, maar je schetst wel situaties voor de ouders waarin je vraagt wat het kind daarvan vindt. Ouders moeten zich gaan inleven in hun kind. En ervan bewust worden wat hun keuzes met het kind doen.
- Ouder gezinsvoogd en kindgezinsvoogd overleggen niet, maar hebben wel mailcontact. Ze brengen elkaar wel op de hoogte wat ze aan het doen zijn.
- Effectief? Nog niet te zeggen, het is wel winst dat er bijvoorbeeld omgang is tussen vader en kind. Het zal misschien ook de conflicteren weer verergeren? Als je elkaar vier jaar niet hebt hoeven spreken en je moet nu weer met elkaar praten.
- Mediaton/omgangsbegeleiding; zijn jullie daar zelf ook bij? Nee daar zijn we niet bij. Soms willen ze wel dat wij de kaders gaan bepalen en dan ben ik daartoe bereid. Maar vaak willen ouders geen mediaton traject meer omdat ze er al een paar hebben gehad. Er zijn hier nu geen situaties dat mediation daadwerkelijk van de grond komt. Dat maakt wel heel inzichtelijk hoe ouder erin staan. En dan richting de rechter weer aangeven wat er allemaal is geprobeerd. En dat er gewoon geen opties meer zijn en dan kun je een dreiging van uithuisplaatsing of een dreiging van een dwangsom. Kan wel ingezet worden als extra pressie middel. Maar wij gaan nooit op grond van een vechtscheiding uit huis plaatsen. Tenzij er zoveel zorgen zijn. Dan kan het gebeuren dat het kind neutraal geplaatst wordt.

Het is jammer dat men in het vrijwillige kader deze werkwijze nog niet echt hanteert. Daar gebeuren namelijk nog veel dubbelgesprekken. Deze methodiek zou ook in het vrijwilliger kader al ingezet moeten worden.

1. Hoe ervaart u een vechtscheiding?

Respondent: ehm.. wat ik zelf er van merk is dat ik veel vragen krijg van de medewerkers die een vechtscheiding hebben als zaak. Met name omdat ze daar zelf snel persoonlijk in vast lopen, dus dat ze het gevoel hebben van ik kom niet verder met de één of ik kom niet verder met de ander en ik heb beide ouders nodig om iets te bereiken. Ehm ik krijg vanuit het team veel meer juridische vragen hierover van wat mag ik wel en wat mag ik niet? Hoe zit dat juridisch omdat het ook te maken heeft met het civiel rechterlijke stuk. Ehm wat ik daarnaast merk is dat over dit soort zaken veel meer klachten binnen komen. Klachten die er bijna altijd op neerkomen van, ik word niet gehoord de gezinsvoogd begrijpt niet wat ik bedoel. Ehm die zeggen de gezinsvoogd is partijdig voor de ander of ehm Bureau Jeugdzorg doet niet waarvan ik vind dat Bureau Jeugdzorg het moet doen. Dan bedoelen ze meestal als ik doorvraag, ze moeten m'n ex op zijn sodemieter geven want hij of zij mag dit of dat wel doen. Dus dat is wat ik er als teamleider van merk. In het begin een jaar geleden was er heel veel weerstand in het team om dit soort zaken op te pakken. Inmiddels en daar heeft Signs of Safety denk ik wel aan bijgedragen zijn er een aantal zover dat ze het leuk gaan vinden. En dat is voor mij een teken dat ze er beter mee uit de voeten kunnen.

Interviewer: ja dat ze het meer als een uitdaging gaan zien om er het beste van te maken.

R: dus dat is wat ik er als teamleider van merk.

2. Welke functie heeft volgens u een jeugdbeschermers binnen een vechtscheidingszaak?

Ehm de belangrijkste is om het belang van het kind te blijven behartigen en om een inschatting te maken hoe zwaar het kind belast wordt door de situatie, de strijd tussen ouders. Die twee denk ik. En die inschatting denk ik, die wordt heel belangrijk omdat dat de basis is voor de maatregelen die je eventueel zou kunnen nemen. Daarnaast komt het stukje hulpverlening op gang proberen te brengen om de situatie te verbeteren.

I: dus de veiligheid van het kind blijft ook in deze zaken het middelpunt. Is daar ergens nog iets anders dan in een andere zaak? Of zeg je nee dat is echt bij alle zaken hetzelfde?

R: het overgrote deel is hetzelfde, maar ik denk dat de focus nog iets meer ligt op de gekleurdheid van de verhalen. Dus dat we nog alerter zijn dat iedere kant zijn eigen verhaal vertelt. En dat moeten we bij alle zaken, want of het nou een vechtscheiding is of pleegouders en ouders zijn die twee kanten van het verhaal vertellen. Maar bij een vechtscheiding moet je daar nog alerter op zijn. Dus ja, grotendeels is het hetzelfde vind ik.

3. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over een vechtscheiding?

Ehm ik denk in eerste instantie basiskennis hoe werkt het psychologische proces van een echtscheiding. En dat leidt er toe wat mag je van ouders verwachten in bepaalde fase, dus dat is heel erg op ouders gericht. Want dat merk ik soms, dat ze ouders daarin ook overvragen in het belang van het kind maar als je je van tevoren realiseert dat een vader of een moeder daar misschien nog helemaal niet aan toe is of niet kan dan steek je hem anders in. En ehhh daarnaast heel erg belangrijk wat is het effect van een echtscheiding op een kind. En wat is het belang van ouders voor een kind. En dat is dan veel meer de pedagogiek. En dat is echt de kennis. En daarnaast moeten ze een klein stukje kennis hebben van het civiele kader bij echtscheiding speelt dat heel strak. Een klein voorbeeld: als de rechter de omgangsregeling oplegt, nou gebruikelijk, vader ziet het kind eens in de twee weekenden van die tijd tot die tijd. Dat je dan wel weet dat BJZ daar formeel juridisch gezien eh geen andere regeling overheen mag leggen. We doen het in de praktijk wel eens maar dan moet je wel weten dat je iets doet wat eigenlijk niet mag. Eh maar wil je hem formeel wijzigen dan zullen wij zelf een verzoek bij de rechter in moeten dienen. Dus er zitten bepaalde aspecten aan die overlappen met het civiele juridische stuk.

4. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over de ouders in een vechtscheiding?

Ik denk de gebruikelijke kennis die we nodig hebben ehh van volwassenen. Dus dat we zicht hebben op volwassenen problematiek, soms is dat GGZ problematiek ehmm maar ook kennis over de opvoedvaardigheden ehmm daarnaast het stukje kennis van nouja hoe staat een ouder in die hele

echtscheiding. Dus is het nog heel vers of zijn er in blijven hangen of in de slachtofferrol. Maar met name gewoon de basiskennis wat voor soort vlees heb ik in de kuip bij beide ouders.

I: dus dat zou niet heel veel moeten verschillen met andere zaken?

R: nee

5. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over de kinderen in een echtscheiding?

Ook hetzelfde wat ze over andere kinderen moeten weten. Wat voor soort kind is het in welke ontwikkelingsfase zit die? Ontwikkelt hij zich leeftijdsadequaat? Ehm wat voor persoon is het? Heeft het psychische/psychiatrische problematiek? Zijn er diagnoses gesteld? Ehm ehh dat leidt ook tot zicht op hoe gaat een kind om met de echtscheiding. Is dus wel iets waar ik wel specifiek naar zou vragen als ik jeugdbeschermers was. Misschien niet aan het kind zelf maar wel dat je daar oog voor hebt.

I: ja want problematiek kan soms best ontstaan of veroorzaakt worden door de echtscheiding.

R: ja, ja

6. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een echtscheiding?

Ehm de, ik denk dat de rapportage zal niet heel veel verschillen maar ze moeten zich enorm bewust zijn dat er op iedere punt en komma gelet wordt. En dat betekent dat waar ik sowieso altijd al naar vraag is dat eh gezinsvoogden rapportages schrijven vanuit eh zoveel mogelijk scheiden van eh feitelijk heden; dit is gebeurd ehm verhalen; die persoon heeft vertelt dit is gebeurd.. en daarnaast hun eigen interpretatie; mijn mening is dit. Dus dat ze dat heel sterk blijven scheiden. En eh dat moet je in je rapportages bij echtscheidingen nog veel extremer gaan doen.

I: ehm moet je het daarin niet alleen maar hebben over de feitelijke dingen?

R: ik denk het niet omdat ik vind dat een interpretatie van de gezinsvoogd over de situatie erbij hoort. En ook dat we zover mogen gaan, moeten gaan dat we uiteindelijk bijvoorbeeld, één van de vele dingen die voorkomen: ehm gelukkig niet al te vaak maar het komt geregeld voor. Ehm moeders die denken dat de ex het kind heeft mishandeld of misbruikt. Hele heftige zaken. Is straf rechterlijk gezien heel moeilijk om te bewijzen. Ehm dan moet je ook als gezinsvoogd bewust zijn of het straf rechterlijk bewezen is of niet bewezen is dat het niet, nouja als het bewezen is mag je er van uitgaan dat het is gebeurd. Als het niet bewezen is kun je er niet per definitie van uitgaan dat het niet gebeurd is. Dus uiteindelijk zal je daar zelf een inschatting van moeten maken. Ik vind het aannemelijk, ik vind het minder aannemelijk en dat is een hele lastige.

I: ja dat vind ik best wel gevaarlijk terrein, denk ik.

R: ja maar op basis daarvan ga je wel verder. Als het heel aannemelijk is dat je denkt het is gebeurd dan ga je met veel meer veiligheidsmaatregelen contacten vormgeven. Als je zegt ik vind het helemaal niet of bijna niet aannemelijk dan is dat iets wat je niet uitsluit, ik houd het in mijn achterhoofd wel, wellicht is het gebeurd. We blijven er alert op, we blijven kijken naar signalen van maar je geeft de contacten op een andere manier vorm. Dus je interpretatie blijft belangrijk en die is bere-lastig. Maar doe je het niet dan ga je als gezinsvoogd schipperen. Dan ga je alleen maar zeggen ik weet het niet. En dan kom je niet verder.

I: nee daar help je dan de situatie ook niet mee.

R: communicatie hetzelfde je zal eh waar je heel alert op moet zijn, veel erkenning geven voor het verhaal van beide partijen. Daar moet je ruimte voor geven aan het begin. En op een gegeven moment moet je dat gaan indammen omdat mensen in dat verhaal willen overtuigen, jou willen overtuigen van hun gelijk. En dan proberen zo te parkeren dat je verder kan naar het kind. En dan het kind centraal gaan zetten. En ehh hier begeef ik me op glas ijs. Want ik doe dit soort zaken niet, wat ik denk en daar ben ik heel benieuwd naar wat de gezinsvoogden zelf vinden. Is dat ze soms spaak lopen als ze en dat weet ik echt niet, als je echt alleen het kind centraal zet als je helemaal over de gevoelens van beide ouders heenstapt en over de verhalen van beide ouders heenstapt. Denk ik dat je wellicht minder ver komt, dat is echt een inschatting, dan dat je in eerste instantie luistert naar de verhalen de erkenning geeft voor of het nou waar is of niet voor de pijn die mensen daarin hebben. En daarna de focus op het kind gaat leggen. Maar daar ben ik heel nieuwsgierig naar of daar al ervaring is en wat die ervaringen zijn.

I: ja dat is misschien nog wel een lastige, ieder mens heeft wel de behoefte aan erkenning, als zij dat niet krijgen hoe..

R: ja dat is een hele interessante vraag voor de gezinsvoogden die in die zaken werken. Wat is hun ervaring daarmee? En ik kan me ook voorstellen dat je antwoorden terugkrijgt van ik kan erkenning geven wat ik wil maar ze blijven er op terugkomen dus ik ga nu naar dat kind.

I: nouja ik denk dat dat gevaar er wel echt is ja. Als ze natuurlijk iedere keer weer met hun eigen verhaal komen. Op een gegeven moment moet je gewoon zeggen, ja we zijn al zolang op jullie verhaal bezig we gaan nu over naar.. nouja goed dat is nog wel een interessante om ieder geval mee te nemen.

7. Welke gespreksvaardigheden heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?

Ik zou er ehh niet echt woorden op kunnen plakken denk ik. Het vergt veel van je gespreksvaardigheden, heel veel, als dat niet je sterke kant is moet je geen vechtscheidingen gaan doen. En wat dat dan precies is kan ik niet zeggen. Maar het zit letterlijk in, wat straal je non-verbaal uit, wat zeg je, je zit eh qua niveau denk ik op mediators vaardigheden zit. Eh maar je bent geen mediator, dus je moet ze op een andere manier inzetten.

I: bij de andere interviews vroeg ik bijvoorbeeld hoe zit het met meerzijdige partijdigheid, reflectie geven van de gevoelens die je ziet. Een beetje de systeemgerichte gespreks technieken.

R: ik herken de woorden, maar ik heb geen maatschappelijke opleiding gedaan. Dus ik kan alleen maar invullen wat daar precies mee bedoelt wordt. Maar ik denk wel dat dat het allemaal is. Dat heb je, dat leer je ook, dat heb je in heel veel gesprekken nodig maar in dit soort gesprekken, ja zeker.

I: nog andere vaardigheden buiten de gespreksvaardigheden?

R: ehm jaa relativiseringsvermogen. Is een hele belangrijke want je wordt behoorlijk gebombardeerd met hele heftige verhalen, dus die is heel belangrijk uhm de helicopterview, ga der boven hangen en kijk wat er gebeurt. Ehm het niet mee laten slepen door de één of door de andere partij en ik denk dat je dan een beetje op die meervoudige partijdigheid terecht komen. Je hebt allemaal wel iets meer gevoel bij of de vader of de moeder en wees je daar heel bewust van. Ik denk dat een vechtscheiding, intervisie; veel belangrijker wordt. Dat wordt nog wel eens geskipt vanwege tijdsdruk, maar als je veel van dit soort zaken doet heb je het nodig. Ehm en je focus kunnen vasthouden, een lijn uitzetten in een zaak en op die lijn blijven sturen. Der worden zoveel zijlijntjes neergelegd ehm dus ja, het vergt heel veel vaardigheden.

I: ja dat vroeg ik inderdaad aan andere ook wel hé helpt het ook nog wel dat je er met z'n tweeën in zit, juist dat op elkaar feedback geven, daarin elkaar scherp houden. Kijk dat is niet helemaal de functie van er met z'n tweeën erin zitten maar het is denk ik wel een mooie bijkomstigheid.

R: het helpt wel, als je duo gaat werken zit er ook altijd het gevaar in, als je tunnelvisie ontwikkelt en je ontwikkelt hem samen dan wordt tie heel sterk. Dus ehh zit een gevaar in maar in de meeste gevallen merk ik dat als je een zo'n een zaak waarin er ontzettend aan je getrokken wordt als je die samen doet dat tie beter te handelen is. Want gezinsvoogden kunnen er echt aan onderdoor gaan, en dat heeft te maken met de heftigheid met eh de verwijten die je krijgt, je bent partijdig voor die of voor die, je doet niet genoeg.

Ehm met de hoeveelheid informatie die je krijgt, dat er geprobeerd wordt om je in het één of andere kamp te trekken of je te gebruiken als boodschapper tussen de één en de ander. En ehm dat gebeurt niet alleen in vechtscheidingen, maar het kan zover zijn dat we e-mailadressen gaan blokkeren. En dat proberen we te voorkomen door eerder al afspraken te maken over de communicatie te maken, maar dat, dus ja het in duo werken kan in deze zeker helpen, ja.

8. Welk inzicht heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over hun eigen positie in een vechtscheiding?

Enorm, dat is het eerste waar je mee moet beginnen. Uitleggen wat is bureau jeugdzorg, wat is een gezinsvoogd, wat kan ik doen wat wil ik doen. Wat kan ik niet doen en wat wil ik niet doen. Dat is enorm belangrijk. Ja zeker in één van de eerste gesprekken op tafel leggen en afspraken maken. De verwachtingen bij die uitspraak bij een ondertoezichtstelling bij een vechtscheiding, zijn vaak heel hoog bij ouders. Nu gaat die omgangsregeling op gang komen, nu gaat duidelijk worden dat mijn vrouw een heks is of mijn man een hufter. En BJZ gaat het allemaal uitzoeken. En gaat het allemaal doen maar dat is niet zo. Ook uitleggen waar stopt je dwangmiddel. Ieder gesprek wat ik heb binnen een vechtscheiding vertel ik aan ouders, ik kan geen hulpverlening voor ouders opleggen, ik kan geen boetes opleggen, ik kan niemand gevangen zetten, dus mijn gezinsvoogden gaan proberen te motiveren, duidelijk maken wat er speelt, in het ergste geval kunnen we de rechter vragen het kind uit de situatie te halen. Dan gaan we naar een uithuisplaatsing. En

dat is als de situatie zo heftig wordt dat het kind in de knel komt. Echt in de knel komt. En dat is mijn enige machtsmiddel.

I: de eigen positie van de jeugdbeschermer is dan duidelijk maken welke regels er zijn wat kan ik wel wat kan ik niet. Maar de eigen positie echt van de jeugdbeschermer zelf. Hoe zit ik in deze zaak?

R: ook, wie ben ik als persoon? Wat doet een situatie met mij? Waar ben ik gevoelig voor? Ja. Het stukje reflectie, ja absoluut.

I: hé dat hoor ik heel veel terug, dat meegezogen worden, toch ergens partij trekken terwijl je dat helemaal niet wil maar toch onbewust gebeurt. Dat moet je natuurlijk wel doorhebben bij jezelf.

R: ja absoluut.

I: ja en daar is dan de reflectie, het feedback geven aan elkaar, intervisie, dat zijn dan wel weer dingen die echt noodzakelijk zijn.

R: klopt, vanuit de ehh vliegwielmethodek, dat is weer eh we zijn intern met twee aanpassingen van de methodek bezig. De één heet dan het vlieg wielproject en de ander Signs of Safety, het veilig thuis. Eh vlieg wiel dat is het aanscherpen van eh de methodieken die met een bepaalde vorm van leerbijeenkomsten, waarin je een zaak wel doorspreekt op reflectieniveau. Zonder dat je tot beslissingen komt onder begeleiding van. En dat werkt goed bij bijvoorbeeld vechtscheidingen. Dus heel tijdsintensief, en je doet dat niet bij alle zaken maar zo'n stukje zou je in een vechtscheidingszaak moeten toepassen.

9. Welk inzicht heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?

Veel, veel, ehm ik denk wel een beetje de gebruikelijke eh eh gevolgen van een normale echtscheiding op een kind. Wat doet dat met een kind maar eh daarnaast wat doet het met een kind als ouders vechten. Wat doet het eh met het zelfbeeld van het kind wat tussen ruzies zit, ja!

I: ja het hele loyaliteitsconflict.

R: klopt, ik denk dat het, het gaat veel verder op een gegeven moment is het PAS syndroom, het Parental Alienation Syndrome geïntroduceerd. Schijnt niet wetenschappelijk onderbouwd te zijn maar wordt wel gebruikt. Wordt ook bij zittingen gebruikt. Dus ook daarin zul je je iets meer moeten gaan verdiepen, wat vindt je daar zelf van. De kennis gaat ver.

I: dus inzicht is ook wel een stuk kennis eigenlijk.

10. Hoe komt een jeugdbeschermer volgens u aan de kennis over een vechtscheiding? Wat is daarvoor nodig?

Dat is een goede vraag, belangrijkste is gewoon je opleiding. Als je gewoon je maatschappelijk werk opleiding of een andere opleiding dan heb je gewoon de basiskennis van de ontwikkeling van een kind, die is belangrijk. Ehm intern is er aandacht geweest, iedereen heeft als het goed is de vechtscheidingstraining gevolgd, en dat geeft een beetje inzicht in hoe je bepaalde dingen kunt afwegen. Het geeft geen antwoorden maar het geeft inzicht in afwegen. En eh daarnaast is er niet zo heel erg veel. Dus wat ik wel probeer te stimuleren is dat mensen er meer over gaan lezen als ze in zo'n zaak zitten. Vandaar dat ik van de informatie redelijk paraat heb en ook uitreik. Gedragswetenschappers hebben er wat meer kennis van dus die spelen die rol ook. Maar ik denk dat er echt nog wel een gebrek aan kennis is. En daar is nog geen opleidingsaanbod voor. En een deel proberen we dus te ondervangen door van elkaar te leren. Maar ik denk dat dat niet genoeg is.

I: dus daar moet nog een actie op komen?

R: ja ik vind van wel. Ondanks dat er al een training geweest is. Dat is prima, maar ik denk dat dat nog niet genoeg is.

I: en pas zei ook een jeugdbeschermer, toen legde ik de vraag voor, stel dat hier een nieuwe collega begint wat wil je die aan bagage meegeven van vechtscheidingszaken. En die zei toen heel stellig, ik zou geen mensen die net beginnen op zulke zaken zetten. Dus ervaring is ergens één van de belangrijkste elementen.

R: klopt, ja het vergt alle basisvaardigheden op een hoger niveau, dat klopt.

I: ja en ik denk dat het er dan toch weer te maken heeft, je in het begin toch mee laten slepen in een heel emotioneel verhaal van moeder of van vader. En dan moet je misschien iets verder zijn.

11. Hoe komt een jeugdbeschermer volgens u aan het inzicht over een vechtscheiding? Wat is daarvoor nodig?

Ehm sowieso meekijken met anderen. Eh de eigen reflectie, de intervisie, het sparren met de gedragswetenschapper. Daarnaast ook het sparren met de teamleider wat ik in werkoverleggen doe is, ik ga binnen niet op de inhoud van de zaken in, ik draai wel altijd de caseload uit en vraag naar zaken waarin ze het moeilijk hebben, waar loop je knel? En waarom loop je knel? En dan gaan we ook wat meer op het persoonlijke stuk zitten, wat is dat nou en wat kun je daarmee? Dus eh het begin al met het meekijken, je intervisie maar ook het sparren met de gedragswetenschapper en de teamleider.

12. Hoe komt een jeugdbeschermer volgens u aan de gespreksvaardigheden of andere vaardigheden binnen een vechtscheiding? Wat is daarvoor nodig?

Ja dat zal aangeleerd moeten worden denk ik. Ehm de basisvaardigheden zouden er moeten zijn. Op het moment dat je in dienst treedt, zeker de gespreksvaardigheden. Ehm daarnaast is het het meekijken met anderen vind ik heel belangrijk. Dat staat ook zeg maar op het inwerklijstje. Kijk mee met dit, kijk mee met dat. Dus dat regelt de mentor of je gaat met collega's mee. Ehm het zou me niet verbazen dat de gespreksvaardigheden, dat daar binnen de organisatie extra aandacht aan besteed moet worden. Dus dat dat echt via een training nog een keer op een hoger niveau getrokken moet worden.

I: ja omdat het me echt wel complexer lijkt binnen vechtscheidingszaken.

R: ja en dat hebben we in sommige andere zaken ook, met borderliners, psychiatrie. Ehm dus er zijn andere zaken waar je dat ook veel meer gevraagd wordt eh maar vechtscheidingen ook zeker.

13. Op basis waarvan geeft u een jeugdbeschermer een gezin waarin sprake is van een vechtscheiding? Spelen hier de competenties en/of interesses van de jeugdbeschermer een rol? (of wordt er meer gekeken; wie heeft er plek?)

Alledrie, ik begin met ehh interesse, wie vindt het leuk? Dat is vaak ook een indicator dat de competenties aanwezig zijn. Dus die hangt een beetje samen. Mensen die meer vechtscheidingen hebben, die er al mee aan het experimenteren zijn. Zodat ze hun vaardigheden kunnen uitbreiden. Ehm maar als er echt geen ruimte is, wil ik nog wel eens kijken kun je een andere zaak wisselen zodat ik deze zaak uitdeel. Een zaak wisselen betekent altijd dat iemand anders een andere gezinsvoogd krijgt. Is vaak niet wenselijk, is vaak één van de grotere klachten, dat er teveel gezinsvoogden op rij zijn. Dus nou dat moet dan nog maar net kunnen en anders is het een kwestie, dan moet ik hem uitdelen. En degene die ruimte heeft is dan de pineut in dat geval. Want dat zal degene zijn met minder interesse. Maar wat ik dan wel probeer is aan te haken bij gezinsvoogden die dat beter kunnen. Dus dat er op een bepaalde manier in ondersteund gaat worden.

I: ja omdat er altijd ook wel twee moet hebben in principe.

R: niet altijd, niet altijd, het is vind ik, in de methodiek om twee gezinsvoogden te hebben maar daar zijn we nog heel erg mee aan het experimenteren. En hoe doe je dat dan? Is dat dat een gezinsvoogd voor de vader en één voor de moeder of is dat een gezinsvoogd voor de ouders en één voor de kinderen. En hoe werkt dat nou in de praktijk?

I: zo was de methodiek wel gestart toch? Één voor de ouders en één voor de kinderen?

R: ja maar volgens mij is dat maar een onderdeel van de methodiek en hoeft dat niet perse. En ehm waar we ook naar kunnen kijken als er op dat moment wel ruimte komt dat de zaak dan nog over gaat. Dus dat een gezinsvoogd hem opstart en dat het later overgenomen wordt.

I: want waar kijk je naar om er één of twee gezinsvoogden op te zetten? Waar hangt dat dan vanaf?

R: daar kijk ik zelf niet eens naar, daar laat ik gezinsvoogden zelf naar kijken. Degene die daar wat meer ervaring in hebben kunnen dat wat beter in schatten. En ik kan wel een beetje uitleggen waarvan ik denk dat ze naar moeten kijken. Ehm waar ze volgens mij naar moeten kijken of je in z'n eentje of met z'n tweeën een zaak in wil. Is, kunnen ouders nog met elkaar om de tafel? Dat geeft ook al iets aan hoeveel inspanning moet je gaan leveren in deze zaak. Uhm met name denk ik hoe letterlijk, hoe schatten we het niveau van de haat en nijd in? En als die heel hoog is dan kan het om veel verschillende redenen goed zijn om er met z'n tweeën in te gaan. Als het alleen maar om elkaar daarin te kunnen steunen. Maar ook als één vakantie heeft dat er nog iemand is.

I: omdat het in die zaken wel heel erg...

R: nodig is, hij is, ik denk dat ik hem wat minder als methodiek zie omdat ik er nog niet echt van teruggehoord heb of het werkt. Wat ik dus wel al gezien heb is dat er op een gegeven moment afgesproken is één gezinsvoogd voor de ouders en één voor de kinderen. Dat ze in de praktijk heel veel samen op trekken.

I: ja het is soms denk ik ook echt lastig om dat echt te scheiden.

R: ja dus voor mij staat dat nog heel erg in de kinderschoenen. Qua ervaring. Ik weet ook nog niet of het echt gaat werken. Er zit ook veel dubbelingen in qua tijd. Dus het levert wat op sowieso emotioneel als ruggensteuntje, maar het kost ook extra tijd omdat je gezamenlijk optrekt.

I: ja ja dat gaat denk ik een beetje automatisch.

14. Bent u hierin als teamleider deskundig genoeg om in te kunnen schatten of een jeugdbeschermer die zaak aan kan?

Niet 100% dat kun je eigenlijk bij heel veel zaken niet. En dat zit op twee niveaus. De eerste is omdat je de zwaarte van de zaak moeilijk kan in schatten uhm sowieso vanaf papier, je krijgt het raadsrapport soms ga ik nog even bij de toegangsmedewerker langs om te vragen wat voor soort zaak is het. Hoe zijn je ervaring met de ouders met de kinderen? Dus ik probeer wat meer van de inhoud terug te krijgen. Dus dat is één, de zwaarte van de zaak is moeilijk in te schatten. Uhm het tweede is, dat het heel moeilijk in te schatten is wat voor een specifieke gezinsvoogd zwaar is of niet zwaar is. Dus dat ik de gezinsvoogd ook een bepaalde tijd moet kennen om daar een inschatting van te kunnen maken. Uhm ik kan een voorbeeld geven een gezinsvoogd die relatief zware zaken heeft en zware zaken zijn die vaak knallen. Veel crisissen. Kinderen die acuut ergens geplaatst moeten worden. Of richting criminaliteit, nou zo probeer je hem te objectiveren als zwaar. Waarvan je op een gegeven merkt het wordt te zwaar. Het hele caseload pakket wordt te zwaar dan ga je in gesprek waar zit het hem dan in? Dat probeer je dan helemaal door te akkeren. Waarbij we er op een gegeven moment op uitkomen de zwaarte zit hem daarin in de hoeveelheid uithuisplaatsingen op rij. Dat je het op een gegeven moment niet meer kan bolwerken om nog een kind uit huis te halen. En dat is dus een heel andere zwaarte dan die ouders die aan het vechten zijn, dat kan ze handelen. Maar om dan opnieuw een kind eruit te moeten halen, daar zijn we dus nu naar aan het kijken, het mogen zware zaken zijn, het mogen criminele jongeren zijn het mag van alles maar ze moeten of al uit huis zijn of we moeten in schatten hé dit kind gaan we nog wel thuis kunnen blijven houden als we dit of dat doen. Het blijft heel erg aftasten en het hangt ervan af hoe goed kan ik een zaak in schatten en hoe goed kan ik een gezinsvoogd inschatten. En in sommige gevallen kom je er pas gaandeweg een zaak achter, moet ik soms een zaak wisselen omdat de gezinsvoogd er letterlijk aan onderdoor gaat.

I: ja dus je deskundigheid moet hem vooral een beetje zitten op het kennen van de gezinsvoogden. Omdat je dan in kan schatten..

R: of een zaak wel of niet past.

I: en rondom vechtscheidingen want jeugdbeschermers worden daar in trainingen best wel in opgeleid maar jullie als teamleiders?

R: niet, niet, de training vechtscheiding heb ik één dag van meegemaakt. Dat is één van de weinige training die ik op inhoud heb gedaan. Daar ben ik heel blij mee. Uhm maar verder niet, we krijgen algemene dingen. Uhm maar niet zozeer op inhoud.

I: maar zou dat meer nodig zijn om de jeugdbeschermers wat meer aan te kunnen sturen? Wat meer in te kunnen schatten?

R: weet ik niet, weet ik niet, uhm bijna al mijn collega teamleiders komen uit de inhoud dus die hebben zelf ervaring met vechtscheidingen dus die pakken het ook op een andere manier aan. Uh ik heb dan toevallig wat meer kaas gegeten van het juridische stuk ik ben een jurist van opleiding. Dus daar kan ik de gezinsvoogden weer wat meer in ondersteunen. Uhm dus ik heb de kennis wat bijgespijkerd door er wat over te lezen. Dat ik ook wat meer over de inhoud weet. Ik denk het niet, ik denk het niet. Nee het gaat er met name om dat je je als teamleider bewust bent dat je weet wie je gezinsvoogd is, wat tie goed kan wat er makkelijk afgaat en wat moeilijk is voor een gezinsvoogd. Ja voor iedereen individueel, maar dat pas je toe op alle zaken die er binnenkomen. Van de meeste van de gezinsvoogden weet ik of ze voorkeur hebben voor jongeren kinderen, oudere kinderen, psychiatrie of geen psychiatrie. Uhm de één kan, borderliners is ook zo'n onderwerp, sommige gezinsvoogden kunnen dat heel goed handelen en anderen worden er gillend gek van. En dat moet je bij alle voldoende kunnen in schatten. Nee ik denk niet dat daar iets extra's voor nodig is niet op dat gebied.

I: nee omdat je gewoon niet echt op die inhoud zit.

R: nee

15. Wat zou Bureau Jeugdzorg in kennis/vaardigheden en inzichten concreet kunnen bieden?

R: Ik denk, wat ik gemist heb in de training die we hebben gehad is het civiele stuk. Dus letterlijk hoe zet je dat naast elkaar? Uhm de gespreksvaardigheden om daar nog een keer een extra slag in te slaan. En daarnaast het stuk welke methodieken zijn er? Welke instrumenten heb je voor een vechtscheiding. Die drie.

I: want die behoefte naar methodiek die hoor ik echt heel veel terug. Gewoon een richtlijn en dan kun je nog wel je eigen dingen erin voegen. Maar gewoon één richtlijn waar we allemaal naar werken.

R: je handvaten daarin, waar we het net ook over hadden we zijn heel erg de signs of safety manier aan het promoten. Dat betekent veel meer netwerk betrekken. Eigen kracht en daarvan kun je je heel erg sterk afvragen van hoe vindt je dat? Ik denk dat het wel handig is, maar hoe vindt je dat binnen een vechtscheidingszaak? En hoe doe je dat dan ook? Ten eerst hoe vind je het maar ook hoe doe je dat dan? Is het dan misschien handig om dan toch te proberen te blijven dwingen die vader en die moeder om tafel te krijgen, daar zijn we mee bezig in een aantal zaken. Dan is vanaf het begin de inschatting gemaakt onze insteek is samen om tafel of niet. Werkt dat? Ik weet het niet. Ik draai dus ook mee in die gesprekken, het doet ook iets in zo'n gesprek. Want ze zitten elkaar af te katten waar je bij zit. En je ziet ook patronen die waarschijnlijk binnen het huwelijk al bestonden, zie je terugkomen. De één is veel beter gebekt dan de ander, dus mensen gaan weglopen. Dus nouja, vaak dan de moeders komen niet uit de verf in zo'n overleg ze durven niks meer te zeggen, ze klappen dicht. Werkt dat dan? Ik weet het niet.

I: ja dat is ook heel lastig, dan zou je het bijna per zaak moeten bekijken. Als je zo'n methodiek erin gooit dan moet het aan de ene kant eigenlijk voor alle zaken.

R: ja en nee. Ja ik denk dat die richtlijn van wat werkt in zijn algemeenheid die is heel belangrijk. Daarnaast is heel belangrijk hoe weeg je wanneer het niet werkt? Dus als je dit soort signalen hebt, ik noem iets, ik weet niet of dat er één is, bijvoorbeeld in die zaken waarin moeders aangeven ik ben misbruikt door vader. Dat zijn, of het waar is of niet, dat zijn vaak dingen die heel diep gaan. Ernstige gekwetst, boos en bang voor ex-partner. Is dat dan een signaal dat je ze juist niet bij elkaar moet zetten. Of dat er eerst iets anders moet gebeuren. Ik weet het niet, daar heb ik geen antwoord op maar dat is er wel één die geregeld terug komt. Moet je daar dan toch overheen stappen en zeggen sorry jongens jullie zijn inmiddels al 10 jaar gescheiden, raap jezelf bij elkaar.

I: als je heel erg in het belang van het kind gaat denken, dan zouden ze gewoon samen om tafel moeten zitten.

R: maar als het niet haalbaar is wat dan? Wat is dan het belang van het kind?

I: als natuurlijk het gesprek geen enkel effect heeft, omdat of moeder helemaal niks zegt of alleen maar zit te huilen of wat dan ook en alleen maar boosheid is dan bereik je natuurlijk ook niks.

R: dan bereik je ook niks. En als je weet, er is al ouderschap blijft mislukt, mediaton traject is al mislukt. Ouders weigeren om individueel hulp te zoeken ze gaan niet naar de GGZ voor traumaverwerking. Ja waar staan we dan nog? Ja ga je dan toch proberen die eigen kracht conferenties in te zetten of ga je via een andere manier werken dan? Ik weet het niet.

Bureau Jeugdzorg is geen vechtscheidingsbureau aldus de directeur van jeugdzorg Nederland, dhr. Sprakkereef, de jeugdbeschermers zijn er voor de veiligheid van het kind maar vaak hebben ze ook als taak om het tussen de ouders goed te krijgen, wat vindt u daarvan?

Dat is een heel groot spanningsveld. De meningen zijn hier heel sterk over verdeeld. Uhm het lijkt erop maar ik kan niet zo ver terug kijken maar wat ik hoor van mensen die hier langer werken is dat een ondertoezichtstelling binnen een vechtscheiding relatief nieuw is. En dat er ook op een gegeven moment juridische uitspraken zijn geweest in hoger beroep en zelf tot aan de hoge raad. Dat een ondertoezichtstelling niet bedoeld is voor dit soort dingen. Inmiddels worden ze al jarenlang heel geregeld uitgesproken. Uh het nadeel en voordeel is er wordt een ondertoezichtstelling uitgesproken dan moet bureau jeugdzorg erin. Dat is je wettelijke taak, je mag niet weigeren, je mag gewoon niet weigeren je kan proberen hem terug te geven, noemen we dat dan. Dan vragen we weer een zitting aan van jongens we kunnen hier niets mee, rechter kun je die OTS opheffen maar dat is aan de rechter. Of aan de raad voor de kinderscherming. En vaak blijf je er dus mee zitten. En dan heb je de verantwoordelijkheid om de

veiligheid van het kind in zicht te houden en te verbeteren. Uhm is bureau jeugdzorg hier de aangewezen partij voor? Ik kan jou alleen mijn persoonlijke mening geven, ik denk in veel gevallen wel. Zodra het gaat, er letterlijk om gaat dat de veiligheid van het kind zo in gevaar is. Dat een kind zo in zijn ontwikkeling wordt bedreigd, dan wel fysiek in gevaar is, kindermishandeling. Ja dan komt bureau jeugdzorg om de hoek of het nou een echtscheidingsverhaal is of niet dat moet dan niet meer uitmaken. Als een ondertoezichtstelling wordt uitgesproken om met als enige doel de omgangsregeling op gang te brengen dan kun je je afvragen of dat bij bureau jeugdzorg hoort. De echte omgangs OTS. Dat denk ik dus niet, ik denk dat de raad voor de kinderbescherming die inschatting moet maken er is geen omgang met één van de ouders, hoe schadelijk is dit voor dit persoonlijke kind in deze unieke situatie? We vinden het niet wenselijk maar oke als het kind er mee kan leven op kan groeien tot een redelijk functionerende volwassene, ja heb je dan een OTS nodig? Misschien niet. Ik denk dus dat een groot deel, zodra de veiligheid en de echte ontwikkelingsbedreiging, ja. Als het echt gaat om de omgangs OTS ik vind van niet maar dat is mijn persoonlijke mening.

I: ja want ze definiëren het nu ook wel echt als kindermishandeling, als de vechtscheiding dus zo enorm is, dat het kind zo tussen twee vuren zit, dat loyaliteitsprobleem als je het zo bekijkt is het natuurlijk logisch dat BJZ erin komt. Maargoed meer ook die strijd tussen ouders daar zit je als jeugdbeschermer ook tussen.

R: ja nouja, je komt bij een heel mooi dilemma, de echte omgangs OTS, ik ga even naar het eind van het spectrum. We zijn met zijn allen als pedagogen ervan overtuigd dat het goed is voor een kind om beide ouders te kennen. Dat vinden we, daar gaan rechters ook in mee, zeker familie rechters, die hebben daar ook een stukje kaas van gegeten, we vinden het wenselijk dus we zetten er een ondertoezichtstelling op. Het moet op gang gebracht worden. Uhm stel zo'n situatie waarin een kind zijn vader 1,2,3 jaar niet gezien heeft, dan gaat bureau jeugdzorg daaraan rommelen, wij hebben de opdracht gekregen om de omgang op gang te gaan brengen. Wat we feitelijk soms gaan doen is het conflict voeden, niet voeden maar weer opstoken. Ouders moeten weer met elkaar om de tafel, er wordt weer meer gescholden op elkaar, de spanning stijgt weer.

I: want ze zien elkaar weer.

R: of ze moeten elkaar weer zien maar willen niet, of ze moeten het kind afgeven maar ze willen niet. Uhm ze moeten hun kind terugbrengen maar ze willen niet. Dus ja, wat doen we daarmee het kind aan soms? Soms is het beter dat het kind één van de ouders niet ziet waardoor de strijd minder wordt. Dan dat we dwingen dat het kind de andere ouder wel ziet waardoor de strijd oplaait. Alleen hoe maak je die inschatting?

I: ja dat is denk ik van tevoren heel lastig in te schatten. Want je weet niet hoe het gaat lopen.

R: nee, ik ben soms blij dat ik geen gezinsvoogd ben.

1. Hoe ervaart u een vechtscheiding?

2. Welke functie heeft volgens u een jeugdbeschermers binnen een vechtscheidingszaak?

3. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over een vechtscheiding?

Respondent: de juridische kant van scheidingen, financiële kant van scheidingen. En hoe het zit met loyaliteiten, met kinderen. En het is goed om een inschatting te kunnen maken in welke fase ouders zitten op de escalatieladder. Wat zijn de risico's die je loopt. Ons belangrijkste belang is om de risico's voor de kinderen te beperken.

4. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over de ouders in een vechtscheiding?

Altijd weten met wat voort soort ouders je te maken hebt. Normaal begaafd of verstandelijk beperkt? Wat voor opvattingen ze hebben, wat voor ouderschapsplan ze gemaakt hebben. We doen over het algemeen binnen deze zaken niet veel met persoonlijke problematiek, we weten wel dat het kan spelen maar we doen er niets mee. Het is vooral de verantwoordelijkheid van ouders zelf. We willen binnen onze aanpak de ouders vooral stimuleren en helpen om invulling te geven aan hun rol als ouder. En als ze daarin beperkingen hebben dan zullen ze daarvoor de hulp elders moeten halen. Wij hebben daar bv. wel afspraken over met het AMW. Dat ze naar het AMW kunnen als ze individuele hulp nodig hebben.

5. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over de kinderen in een vechtscheiding?

Belangrijk om te weten in welke leeftijd de kinderen zitten. Belangrijk om te weten hoe de kinderen de scheiding ervaren. Belangrijk om te weten hoe ze contacten met beide ouders ervaren. Hoe ze het op school doen. Of waar al dan niet signalen zijn waar het kind mee rond kan lopen. En dan of ze normaal begaafd zijn of zwak begaafd.

Psycho-educatie; ouders vooral voor te lichten wat een scheiding voor effect heeft op de kinderen. En we maken ze ook altijd wel duidelijk, daar waar je het hebt over loyaliteiten en ouders hoeven niet altijd dingen aan hun kind te ervaren, dat dat niet betekent dat het er niet is. En als een kind iets zegt over de andere ouder dat dat ook niet altijd betekent dat het iets zegt over wat het kind echt vindt van die andere ouder. Dat het kind de kleur aanneemt van zijn omgeving. En bij de ene ouder zegt wat hij denkt dat die ouder wil horen en bij de andere ouder idem dito. Dat soort mechanisme leggen we uit aan ouders. Zodat zij zelf invulling kan geven aan wat het voor hun kind betekent. En het is lang niet altijd zo dat het kind blijkt geeft van last te hebben van die situatie. De verantwoordelijkheid ligt hiervoor echt bij de ouders. En dat we de ondertoezichtstelling gebruiken om ouders in die ouderrol te krijgen en die verantwoordelijkheid te laten oppakken. Want dat hangt weer samen met het andere kenmerk dat wij alleen maar samen met ouders in gesprek willen. Ouders ook samen die invulling laten geven. En ze daarmee geen platform te geven om die andere te diskwalificeren. En als er iets niet goed gaat met een kind dan is de Pavlov reactie van ouders; zie je wel dat heeft moeder gedaan of dat heeft vader gedaan. Daar moet geen ruimte voor gegeven worden. Als een kind hulp nodig heeft dan is dat iets wat in gezamenlijkheid besproken wordt. Om te voorkomen dat ouders elkaar hier van de schuld gaan geven, is niet zozeer te voorkomen maar je maakt het hanteerbaar door dit alleen in de oudergesprekken te bespreken. En je volkomen transparant bent over de informatie die over het kind beschikbaar is. Dus dan creëer je bij de jeugdbeschermers geen platform om de ander te diskwalificeren. Dat doen ze wel maar dat doen ze dan in gezamenlijkheid. Bv. jouw kind heeft een probleem en heeft daar hulp bij nodig. Daar gaan we een indicatie voor maken en daar heb je de toestemming van beide ouders voor nodig. Het feit neerleggen en helemaal niet ingaan op wie zn schuld het zou zijn. Dat doet er niet toe, het probleem ligt er en daar moet iets mee gedaan worden. Het zou zomaar kunnen dat ze allebei betrokken worden bij die hulp. Dat de GGZ beide ouders uitnodigt om over het kind te praten.

6. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?

Communicatie in zijn algemeenheid het is belangrijk om helder, duidelijk en transparant te zijn. Dat geldt voor de mondelinge communicatie maar natuurlijk ook voor de schriftelijke. We verwachten ook dat de

jeugdbeschermers met een zekere overtuigingskracht hun werk kunnen doen. Waardoor ze ook sturing kunnen geven aan het proces. Ja feitelijk zijn is goed want dat geeft de minste kans op ruis, op het moment dat je wat vager wordt biedt je veel gelegenheid voor interpretatie. En interpretaties zijn vaak dingen waar mensen mee op de loop gaan. En die je op een andere manier weer terugkrijgt. In schriftelijke verslagen kan wel eens iets terugkomen wat Multi interpretabel is. Op het moment dat een ouder dat oppakt, zijn we ons er vaak wel van bewust wat daar dan fout gegaan is. Communicatie is heel belangrijk, de basis is transparantie. We zijn niet neutraal, we zijn neutraal als je kijkt naar het conflict tussen ouders maar we zijn niet neutraal ten opzichte van het kind. Want dat is onze partij. Alle rapportage worden door een derde doorgelezen.

7. Welke gespreksvaardigheden heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?

Alles wat je aan gespreksvaardigheid kunt hebben is van belang. Dat kan je helpen om in die oudergesprekken de structuur vast te houden. Dat beide ouders aan bod komen, dat er echt naar elkaar geluisterd wordt. Technieken voor slecht nieuws gesprekken etc. En heel belangrijk ook in dit soort gesprekken dat je structuur aan kunt brengen. Dat je duidelijke afspraken maakt, waar hebben we het over. En hoe gaan we dat bespreken. Vaak zijn ouders erop uit om dingen niet te doen. Daarin moeten we heel duidelijk zijn dat wat we bespreken dat dat ook moet. Dat we met elkaar kunnen praten over hoe we dat doen. Maar niet over de vraag 'of'. Wat we altijd doen is uit een gesprek te komen met voldoende draagvlak voor een besluit. En dan hangt het een beetje van de mogelijkheid van de cliënt af wat je daar verder voor inzet. Als je bv met verstandelijk beperkten mensen te maken hebt dan kan het goed zijn om ze zelf nog even te laten vertellen wat er afgesproken is. Dat geldt net zo voor wat meer begaafde mensen, die kunnen namelijk op de loop gaan met de afspraken die bv. niet zo afgesproken zijn. Voor een gesprek is engageren van belang, ervoor zorgen dat mensen betrokken blijven bij het gesprek en bij de uitkomsten van het gesprek. Als jeugdbeschermers de taak om kaders aan te geven, waar gaan we het vandaag over hebben, kind altijd centraal zetten. Positioneren en kaders aangeven zijn erg belangrijk. En daarnaast de basistechnieken waarvan je verwacht dat iedere hulpverlener heeft.

8. Welk inzicht heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over hun eigen positie in een vechtscheiding?

Inzicht dat de jeugdbeschermers er is voor het kind en niet voor de ouders. Strijd van de ouders is de strijd van de ouders. Daar gaan we ook niet in mee. Voldoende transparant zijn, ook belangrijk dat we vooral moeten zorgen dat die ouders hun eigen verantwoordelijkheid gaan oppakken. We moeten ze de structuur bieden om niet de kans te krijgen om over andere zaken te praten. Ook niet de kans bieden om het bij ons te neer te leggen. De kinderen zijn wel ergens onze verantwoordelijkheid als gezinsvoogdij hebben wij de neiging om dan in te grijpen en daar besluiten over te nemen. Dat is nou juist niet wat we in dit soort zaken moeten doen. Daar moet de jeugdbeschermers zich erg bewust van zijn, dat hij zijn normale houding en gedrag moet laten varen en dat hij alleen maar bezig moet zijn om die ouders in die verantwoordelijkheid te krijgen. Dat is de enige manier om uit een vechtscheiding te komen. Dit doe je concreet door je niet af te leiden en door de slimme dingen die mensen bedenken om alles buiten zichzelf te leggen, maar de vraag die iedere keer terug moet komen is: maar wat kun jij daar als ouders nou aan doen en kijk nou niet naar die ander. Wat kun jij er nou aan doen? Wat zit in jouw invloedssfeer? Dit is wat je hebt en kijk nou eens wat je kan doen met wat je hebt. Niet meegezogen worden voorkom je door je er heel bewust van te zijn. Dan kun je situaties ook terugleggen op het moment dat je merkt dat ouders een coalitie willen vormen met jou als jeugdbeschermers.

Intervisie en supervisie zijn heel belangrijk. Zeker op het moment dat we het nog echt aan het ontwikkelen zijn. Reflecteren.

9. Welk inzicht heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?

10. Hoe komt een jeugdbeschermers volgens u aan de kennis over een vechtscheiding? Wat is daarvoor nodig?

11. Hoe komt een jeugdbeschermers volgens u aan het inzicht over een vechtscheiding? Wat is daarvoor nodig?

12. Hoe komt een jeugdbeschermer volgens u aan de gespreksvaardigheden of andere vaardigheden binnen een vechtscheiding? Wat is daarvoor nodig?

We hebben een tweedaagse cursus gedaan en alle informatie die we konden vinden hebben we bij elkaar gezocht. En hebben we ons over gebogen en ons eigen gemaakt. En er zijn beperkt aantal mensen die daarmee aan de slag gegaan en die bespreken met elkaar de situaties. En op basis van wat ze tegenkomen doen ze ook nog wel eens voorspellingen hoe zo'n ouder daarop gaat reageren. Wij willen vaak dat ouders stappen nemen, dus de kunst is om zoveel inzicht te geven dat ze ook de dingen gaan doen die ze moeten doen. En dat betekent vooral op gesprek komen of hun kind beschikbaar stellen voor omgang met de andere ouder. Daar moeten we vaak druk op uitoefenen.

13. Op basis waarvan geeft u een jeugdbeschermer een gezin waarin sprake is van een vechtscheiding? Spelen hier de competenties en/of interesses van de jeugdbeschermer een rol? (of wordt er meer gekeken; wie heeft er plek?)

Ik heb niet echt criteria, als leidinggevende heb ik wel een idee wat bij iemand past en wat niet bij iemand past. In de loop van de tijd verwerf je dat soort inzichten. Mensen zijn over het algemeen breed inzetbaar.

Jullie werken nu met twee gezinsvoogden, kind- en oudergezinsvoogd. Methodiek vanuit Haarlem en Friesland. Waarom hebben jullie daarvoor gekozen?

De oudergezinsvoogd kan het alleen hebben over de invulling van de ouderrol. En die hoeft het niet te hebben over de zorgen over de kinderen, meestal niet, soms kan het zo zijn dat het wel kort besproken wordt. Maar die kindgezinsvoogd, die presenteert zich als iemand die er echt alleen voor de kinderen is. Als kinderen niet willen dat de informatie die daar besproken wordt niet bij de ouders komt, dan kan het kind er ook vanuit gaan dat dat niet gebeurt. Er is wel overleg met de oudergezinsvoogd. Als het kind beschermd moet worden tegen de ouders, dan wordt dat wel onderwerp van gesprek met die ouders. Maar door het zo gescheiden te houden geef je het kind wel een platform om ook iets te kunnen zeggen zonder dat dat direct gevolgen heeft. Soms vragen kinderen wel of dingen juist doorgegeven kunnen worden naar ouders.

De oudergezinsvoogd voert vaak ook de gesprekken met z'n tweeën. Gedragswetenschapper zit er vaak bij. Die kan dan ook helpen in de uitleg hoe het zit en psycho-educatie.

Het lijkt effectief, ik heb de indruk dat we dingen bereikt hebben die we anders niet bereikt zouden hebben. We focussen heel erg op bv. de omgang, daarin proberen we heel goed de samenwerking met de rechtbank te zoeken. Dat we afstemmen. Rechter kan dan zeggen, ik wil dat jullie dat en dat bereikt hebben en ik zie jullie over drie maanden terug. Extra druk op de ketel.

De structuur ligt vast maar wat er besproken wordt hangt af van de zaak. De structuur is de regelmaat, wie er voorziet en wat er aan de orde komt. Over hoe ouders samen aan de slag moeten om invulling te geven aan die ouderrol.

In Naaldwijk heeft met vooral voor twee gezinsvoogden gekozen om elkaar te ontlasten. Wij hebben een heel andere invalshoek gekozen. In de gesprekken met ouders moet je er sterk op letten geen platform te geven om elkaar kunnen diskwalificeren. Om het niet te hebben over dingen die daar niet thuis horen. Daar ook heel stellig over te kunnen zijn. Desnoods ook met schriftelijke aanwijzingen te werken om ervoor te zorgen dat mensen het wel gaan doen (dit zetten we in als de omgang met de andere ouder vanuit een kind stagneert). Betekent dat je het conflict met de individuele gezinsvoogd dat ga je niet aan. Dus dat is veel minder belastend. En we gaan er niet vanuit dat de kinderen dusdanig bedreigd worden dat hun veiligheid in gevaar is. We kunnen ook die verantwoordelijkheid bij de ouders te laten liggen. We hoeven daar niet op in te gaan. In dit soort zaken moet je die veiligheid van het kind een beetje los laten. Want anders kunnen die ouders hun verantwoordelijkheid niet pakken.

Er wordt geen ruimte gegeven voor het verhaal van ouders, voor alle emoties. Duidelijk in zijn, daar gaan we het nu niet over hebben want dat is iets wat je in de mediation doet of waar dan ook. We bieden ze mediation aan waar ze in gesprek kunnen of in therapie als ze dat willen. In de gesprekken wordt daar geen ruimte voor gegeven. Ouders hebben daar niets over te zeggen, dit is de structuur en zo pakken we het aan. Wat ze willen vertellen over de andere ouder hoe slecht hij of zij is. Dat draagt niet bij aan het doel waarvoor we bij elkaar zitten namelijk hoe ga je invulling geven aan jouw ouderschap bij jouw kind. En dat doe je met z'n tweeën want jullie zijn allebei ouder. Ouders in scheiding zijn als het hier omgaat 'rupsjes

nooit genoeg' ze moeten altijd vertellen wat er is gebeurd en dat het echt de schuld is van.. het is namelijk niet bedoeld om de ellende van zich af te praten maar het is bedoeld om die ander te diskwalificeren. En daar gaan we niet in mee. Want wij zijn er niet bij geweest. We kunnen niet controleren of het echt zo is gegaan. Mensen komen met aangiftes binnen, maar daar doen we niets mee want dat zegt niets. Zeker als de partner niet veroordeeld is. Een aangifte betekent alleen maar dat jij je verhaal bij de politie hebt gedaan.

Passen deze taken nu echt binnen jeugdzorg?

Ja waar passen ze dan als ze niet hier passen. Ik denk dat wij binnen de gezinsvoogdij wel een manier hebben om te structureren. Om ze ook te dwingen om stappen daarin te nemen.

Gaan ouders ooit uit die strijd komen? Als je er niks aan doet komen ze er nooit uit. Dus zet ze dan maar in een heel strak kader waarin ze dingen moeten. Mensen gaan pas echt dingen doen als ze ervan overtuigd zijn dat het goed is. En zolang die overtuiging niet hebben, hebben ze die druk en structuur nodig om die stappen te zetten.

Belang van het kind gaan zien? Ouders die wij nu zien kunnen nog niet zien dat dit hun kind geen goed doet. Ze kijken nu vooral naar zichzelf.

Lorenzhuis, ik denk niet dat jeugdbeschermers dat kunnen. Daar zijn ze niet voor opgeleid. Je hebt daar toch ouders voor nodig die de bereid hebben om die therapie te volgen in een groep. Kan ook door de rechter opgelegd worden. Het Lorenzhuis kan er 15 per jaar doen, en er zijn 50.000 ouders. Er zou meer van dit soort therapieën moeten komen aangezien de functie van de jeugdbeschermers wel ergens ophoudt.

14. Bent u hierin als teamleider deskundig genoeg om in te kunnen schatten of een jeugdbeschermer die zaak aan kan?

15. Wat zou Bureau Jeugdzorg in kennis/vaardigheden en inzichten concreet kunnen bieden?

Bureau Jeugdzorg is geen vechtscheidingsbureau aldus de directeur van jeugdzorg Nederland, dhr. Sprokkereef, de jeugdbeschermers zijn er voor de veiligheid van het kind maar vaak hebben ze ook als taak om het tussen de ouders goed te krijgen, wat vindt u daarvan?

1. Hoe ervaart u een vechtscheiding als hulpverlener?

Respondent: ehm sowieso voor kinderen dramatisch dat het zo moet gaan lopen en dat het ook zo loopt. Ik vind het ook zo jammer dat het zover komt. Dat het niet nodig is dat het zover komt. Vechtscheidingen als hulpverlener vind ik echt heel lastig. Omdat ik me echt afvraag wat wij er in moeten en of wij er in moeten en wat wij er in kunnen. Want dat blijkt in de praktijk dat het in de meeste gevallen niet tot de oplossing komt die verwacht wordt. En dat er een soort handelingsverlegenheid is ook vanuit de rechters, ik weet ook niet wat jullie er mee moeten, maar ik spreek het toch uit want ik heb ook een verantwoordelijkheid te nemen. Ik vind ze heel ingewikkeld en ik merk ook dat de gezinsvoogden het lastig vinden om toch die neutrale houding te houden en het zuigt je leeg.

Plus dat ik me afvraag of wij hier de middelen voor hebben, ik snap dat een kind bedreigd wordt en dat die situatie door ouders veroorzaakt hebt. Maar het lastige is dat je bijna geen mogelijkheden binnen de ondertoezichtstelling hebt behalve kijken of je iets teweeg kan brengen. Maar vaak is het al zover als de ondertoezichtstelling er is en dat ouders niet meer goed zien wat hun eigen aandeel is. Ze zijn er vaak van overtuigd dat wat zij doen in het belang van het kind is. En ik denk ook dat ze denken dat ze het in het belang van het kind is, dat ze dat niet meer helder zien. En dat moet je zien te doorbreken, dat als jij de andere kant belicht je de ouder al heel gauw het idee geeft dat je partijdig bent terwijl je dat niet bent of niet beoogd te zijn. Je gaat beide kanten belichten, kijk wat jij doet en dat maakt al dat je bijna een derde partij in die echtscheiding wordt. En ik vraag me wel eens af of het de vechtscheiding niet meer bevordert dan dat het afneemt. Omdat het toch weer een partij is waartegen je ageert en waartegen je moet strijden als het ware.

Interviewer: verwachtingen van ouders zijn vaak bij binnenkomst al verkeerd. Ze denken dat BJZ nu alles gaat veranderen en dat zij kunnen laten zien dat hun partner echt niet deugd.

R: dat is in veel zaken wel het geval, niet alleen in vechtscheidingen. Het speelt wel mee want nu komt de waarheid wel naar boven. En het lastige is dat het met name in de communicatie en relatie zit waar je iets in moet. En wat je op den duur alleen nog maar kan is als het echt zo extreem wordt waar is het kind dan bij gebaat. Moet je de bezoeksregeling stop zetten dan doe je een van beide ouders en het kind tekort. Of ga je dan uiteindelijk overwegen om het kind neutraal te plaatsen om het kind met beide ouders goed contact te laten ontwikkelen. Maar dat wil je ook niet, daar loop je dus een beetje tegenaan. Dat is uiteindelijk de keus, linksom of rechtsom en het is allebei gewoon niet goed.

I: gezinsvoogden zijn er voor het kind, de relatieproblemen van ouders doen er niet zo toe. Maar je moet die hobbel van een relatie wel nemen voor de veiligheid van het kind.

R: ja wat je normaal doet, als die relatieproblemen spelen, dan zeg je het gaat niet meer het kind zit onder zoveel spanning. Dit lukt niet. Dan ga je er in die zin er wel op sturen op die relatieproblemen. Als deze situatie blijft bestaan moeten we ingrijpen. En daarin zit het kind in die dreigende situatie waarin ouders vechten. Het is linksom of rechtsom, we moeten voor je kind een veilig thuis zoeken. Of jullie moeten ervoor kiezen allebei je eigen weg te gaan. Maar deze ouders zijn al uit elkaar en de strijd blijft voortduren en ga je dan, ik zie wel veel liefde en affectie van deze moeder naar deze kinderen toe. Maar op een gegeven moment kan je je afvragen of die liefde en affectie nog voldoende is. Als jij in zo'n strijd zit en je hoort de hele dag alleen maar hoe slecht je vader is. Wat weegt dan zwaarder? Een moeder die in principe goed voor de kinderen zorgt en niet meer met partner door één deur kan en vindt dat zij haar kinderen daartegen moet beschermen. En daar echt overtuigd is dat ze dat goed doet. En de kinderen zeggen soms ook dit is mijn leven ik ben er aan gewend en waar doe je dan goed doen? Red het kind het dan als het bij de andere ouder gaat wonen, misschien helpt het wel mee?

I: de hele OTS is ook nog interessant, doe je daar goed aan? Of brengt het veel meer spanningen en conflicten met zich mee?

R: je ziet toch ook vaak dat de ouders de gezinsvoogd in gaan zetten om die persoon aan zijn of haar kant te krijgen. En dat is gewoon het grote verschil met vechtscheidingen buiten de gewone reguliere OTS. Het wordt een soort van strijd ook met alle partijen die erbij betrokken zijn. Dat maakt het heel ingewikkeld. De gezinsvoogden zijn daar ook niet op geschoold om een mediator te zijn. Dat is natuurlijk een heel vak apart, het is niet gek dat mensen daar een aparte opleiding voor doen.

2. Welke functie heeft volgens u een jeugdbeschermers binnen een vechtscheidingszaak?

Als ik kijk naar welke functie ze zouden moeten hebben. Het belang van het kind en daarvoor op te treden. Alleen in de praktijk blijkt dat ze daar vaak niet aan toe komen. Omdat ze zo meegezogen worden in die strijd dat je veelal hoort ik kom er niet eens aan toe. Ik krijg 30 mails per dag. En de één is heel erg met waarheidsvinding bezig. En dat ze aangeven het kind, ik kom er niet aan toe omdat het kind niet gesproken wordt of dat het kind niet durft te vertellen wat het kind vindt. Maar wat ze zouden moeten doen is heel veel met de kinderen in gesprek. Wat zij vinden en denken en willen. De functie blijft hetzelfde, de bedreiging van het kind en daar heb jij naar te kijken en hoe kan ik het opheffen. In praktijk blijkt dat we veel tijd, maar dat is ook in reguliere zaken, dat er heel veel tijd gaat naar de strijd tussen. En misschien is het ook zo dat je je daar mee bezig moet houden en zo de bedreiging opheffen. Alleen lukt dat denk ik niet zo goed. Er wordt steeds meer met kinderen gedaan. En waar ze nu een beetje mee aan het experimenteren zijn is de werkwijze van Zuid-Holland/Brabant of Noord-Holland. Om het te splitsen, één gezinsvoogd voor de ouders en één voor de kinderen. En ik weet dat ze er zelf wel tevreden over zijn. Ze kunnen zeggen, ik weet niet wat, voornamelijk het stuk van de kinderen. Vooral de gezinsvoogd van de kinderen, ik weet niet wat er met jou partner is besproken. Die kan zich echt focussen op het kind. En daarin ook echt heel erg ook aan blijven geven wat het kind wil en wat goed is voor het kind. En dat ze daarin wel die splitsing hebben. Ik ben benieuwd of dat uiteindelijk wat op gaat leveren. Dat is ook wel de insteek van hier geweest om er twee mensen op te zetten en dat te scheiden. En ook met het signs of safety en de drie huizen. Kind moet het zelf gaan vertellen en dat voel je als ouders. Als je het kind letterlijk zegt ik vind jullie allebei lief en ik word hier niet gelukkig van.

3. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over een vechtscheiding?

In elk geval de achtergrond en hoe dat werkt qua communicatie. Wat denk ik ook belangrijk is om te weten maar dan kom je meer op het stukje mediation. Hoe dat proces loopt en hoe je die kentering erin kan maken. En ik denk dat dat iets is waar ze nog iets in te halen hebben. Van hoe ga je om nou iets ombuigen waarin zoveel verstand zit wat op een level zit waar je eigenlijk niet in geschoold bent om daar iets mee te doen. Hoe kun je dat proces nou om gaan buigen. En dat is denk ik ook een stukje psychologie hoe komt het dat mensen zover komen. Beetje hetzelfde wat je met het een rouwproces hebt. In welke fase zit je en hoe ga je dat ombuigen. En ik denk dat dat goed is om te weten en in te schatten. Of je misschien niet een stap te vroeg ergens op inzet en je eerste nog een stap te gaan heb voordat je iets kan doorbreken. Dat maar ook wat het met kinderen wat daarin denk ik dat je bij ouders veel kan halen. Als je echt concreet kan maken met voorbeelden wat het met kinderen doet ook als je het niet ziet. Bij heel veel kinderen zie je het niet maar in de praktijk blijkt het wel ergens mis te gaan of in de toekomst. Heel concreet maken dit is wat er kan gebeuren. Want dat blijft nu nog wel een beetje vaag, dan krijg je een ontwikkelingsbedreiging, scheefgroei en bedreiging van de identiteitsontwikkeling. Ik kan me voorstellen dat je als ouders denkt, nou daar groeien ze wel over heen. Het maakt het dan nog steeds wel lastig als je dan een kind hebt of zijn eigen boontjes wil doppen of dat allemaal binnen houdt. Maar op het moment dat je kan aangeven dat ook deze kinderen in het vormen van relaties of met echte praktijk voorbeelden. Kijk wat het met kinderen doet en waar je nu op afstevent. Ook voor mijzelf goed om daar meer en dat dat ook confronterender werkt. Ik denk dat dat een beetje de enige manier is. Ik heb van een mediator wel eens gehoord. Die begint het gesprek met foto's van de kinderen op tafel, meestal escaleert het en wat ik dan doe is die foto's doormidden en dan geef ik allebei de helft. En dat ouders zeggen wat doe je? Dan worden ze vaak heel boos en dat zijn jullie aan het doen. Dat vond ik toen heel hard maar ik denk wel dat dat maakt dat je echt met je neus op de feiten wordt gedrukt.

I: Voorbeeld van het Lorenhuis. Oudergroep + kindergroep. Ouders die zich verplaatsen in hun kind. Wat doet het met je? Wat voel je?

Het is wel voorwaarde dat beide partners deelnemen? Dat krijg je al bijna niet voor elkaar. Maar dat zijn ouders die wat willen. Het is wel goed om inzichtelijk te maken wat het met je kind doet. Voel nou is wat je kind voelt.

I: mooi als jeugdzorg ook iets met deze manier van werken kan doen.

R: Wel meer als je hulpverleningsaanbod daar op gericht is. Wij zijn geen hulpverleners, wij zijn coördinerend, wij zetten uit maar dan moet wel dat hulpaanbod er zijn. Het is nu heel erg gericht op mediaton maar binnen een vechtscheiding ben je vaak het mediaton station al gepasseerd. Of je moet inderdaad dit soort mediation hebben wat meer op de therapie is, of meer op het confronterende. En dat

ligt er denk ik heel erg wat voor mediator je hebt. Als het iemand is die met een zachte hand het nog een soort van bij elkaar probeert te brengen, dat gaat hem niet worden. En het is gericht op mediation en op een ouderschapsplan en bezoeksregeling dat weer tot stand laten komen. Maar ik denk dat werkt voor een deel maar voor een deel ook niet. Maar ik weet niet of daar een jeugdbeschermer voor nodig is ik denk dat dat ook via andere wegen kan. Maar goed misschien is het goed dat de jeugdbeschermer erbij blijft om te zorgen dat het daadwerkelijk gebeurt en ouders erop blijven wijzen. Maar ik denk nog steeds dat er in het rechtstelsel andere wegen zijn om dat ook te regelen.

4. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermer nodig over de ouders in een vechtscheiding?

Goed om te weten of er een soort van proces is. Een vechtscheiding is vaak, er is bij één van beide partners vaak teleurstelling is bedonderd. Of het een bepaald proces is en in welke fase je dan zit. En dat je dat meer kan analyseren. En daarbij vind ik dat je bij elke zaak kennis van de ouders moet hebben. En dat wisselt heel erg, is het ook de vraag is er verder nog sprake van andere problematiek in plaats van de vechtscheiding en wat maakt dat deze ouders zover gekomen zijn en wat is nu de fase waarin je zit. En ik denk dat we daar meer op bedacht moeten zijn, hoe ver zijn deze ouders en wat kun je op dit moment ook van ze vragen. Voordat je in gaat steken op verandering terwijl ze daar nog helemaal niet aan toe zijn. Dat is ook wel weer heel therapeutisch.

5. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermer nodig over de kinderen in een vechtscheiding?

Wat het met een kind doet en zowel de stille kinderen als de kinderen die echt dat externaliserende gedrag hebben. Waart moet je opletten waar moet je op bedacht zijn. Maar dat is ook niet anders dan in een andere zaak, de uitingen maar vooral ook wat dat in de toekomst kan betekenen en hoe je met een kind goed in gesprek gaat daarover. Wat je wel en wat je niet zegt en dat een kind zo loyaal is en dat je daar heel voorzichtig in moet zijn. En dat je daar neutraal in moet blijven. En ook uit moet kijken met wat je doet ten aanzien van die loyaliteit, want soms is het ook zo dat kinderen ehm misschien best wel veel mogen zeggen maar het gevoel dat ze dat niet mogen en dat je daar ook voorzichtig in bent. Want je weet gewoon niet hoe een kind thuis komt hoe dat opgevangen wordt. En hoe dat, en daar ook met de ouders in gesprek blijven. Ik heb straks een gesprek met je kind, hoe ga jij straks jouw kind opvangen? En ook met bezoeksregelingen, van hoe ga je zorgen dat jouw kind daarover kan en mag praten.

I: heeft de jeugdbeschermer genoeg kennis om het gesprek aan te gaan met het kind?

R: dat verschilt heel erg per jeugdbeschermer denk ik.

I: dus dat ligt dan aan de persoon?

R: ja en de een is daar ook beter in dan de ander maar ik denk ook dat het in de kennis zit die iemand heeft. En ook in een deel van de persoonlijkheid, hoe goed voorbereid ben je. Sta jij stil bij niet alleen dat jij informatie wilt verzamelen en dat je daar iets mee kan. Maar ook dat het kind straks weer naar huis gaat en daar weer met een ouder geconfronteerd wordt en net allerlei informatie op tafel heeft gelegd. In hoeverre houd je daar rekening mee in plaats van dat je alleen bezig bent met je eigen dataverzameling eigenlijk en informatie. I: ergens vind ik dat wel dubbel want ze zijn er voor de veiligheid van het kind. Het kind is eigenlijk het middelpunt van alles. En dan moet het van de persoon afhangen of hij of zij goed met het kind met het kind gesprek kan, is dat eigenlijk niet een enorme voorwaarde om dit werk te kunnen doen.

R: ja maar dat houdt je toch. Ja toch die individuele verschillen van hoe iemand ook met ouders en je kan niet overal even goed in zijn. En ik denk dat iedereen echt wel goed zijn gesprek met een kind aangaat. Maar daar zitten wel kwalitatieve verschillen in. Dat is gewoon zo. De ene zal beter voorbereiding doen dan de ander. De een zal het ook met meer kennis doen dan de ander. Dat is gewoon zo. Het zal echt niet zijn dat er rare gesprekken uit komen maar het is wel dat de één vanuit zijn achtergrond anders ingaat of wat ik zeg meer bij nadenkt meer vanuit het kind bekijkt dan dat de ander dat doet.

I: maar krijgen ze dat ook in hun opleiding te weinig mee? Biedt BJZ daar ook zelf te weinig in?

R: ik denk dat daar zeker wel meer in kan, er wordt een stukje in de, er is nu wel meer aandacht voor. Zeker vanuit de delta training is er ook een apart stuk praten met kinderen. Dat wordt nu ook meer gericht op het sowieso naar ouders, psychiatrische problematiek, lvb, maar echt een module werken met kinderen. Maar je moet het wel gaan doen, dat is één module die hier gegeven wordt en daarna ga je. En eigenlijk zou je daar wel eens in de zoveel tijd daar even op teruggehaald worden, hoe doe je het ben je er nog op bedacht. Maar ik denk dat dat vlak, die kennis goed bij te houden en ook bij te houden van wat doe je daar zelf in.

I: ergens vraag ik me dan ook wel af of je juist dat kind ook binnen die vechtscheidingzaken misschien wel niet het allerbelangrijkste is. Als je dat namelijk over kan brengen op ouders.

R: ik denk dat daar echt veel te halen is, wat doet het met jou kind? Je kan het zeggen maar het is de vraag of ze dat dan gaan voelen en ze moeten het echt gaan voelen. En daar zal een manier op moeten komen hoe gaan zij voelen wat het voor een kind betekent.

I: het zal al zeven jaar gezegd zijn, maar het komt gewoon niet meer binnen.

R: maar als jij er echt van overtuigd bent dat jij moet vertellen hoe slecht jouw partner is en dat voor het kind goed is. Dan ga je dat niet voelen, dan krijg je alleen maar discussie als iemand zegt dat het niet goed is. En je zit op een gegeven er zo in dat je het niet meer helder ziet. Dus ik denk dat dat de enige manier is en dat het heel hard en confronterend moet zijn. Ouders moeten leren naar zichzelf te kijken, dat is altijd al lastig, maar in een vechtscheiding helemaal want dan ben je er echt van overtuigd dat het aan je partner ligt. Want dat is wat je altijd gezien hebt. Je hebt er geen zicht meer op wat er bij de andere partij thuis gebeurt, dat is natuurlijk ook al best beangstigend, denk ik voor veel ouder dat je het los moet gaan laten. Maar dat moet je sowieso al maar als dat ook nog eens bij je ex-partner is. Waar je al niet zo gelukkig mee bent en daar moet je dan je kind aan overgeven. Dus er spelen nog heel veel facetten in mee, het is ook allemaal wel heel begrijpelijk maar wel heel sneu voor het kind.

6. Welke kennis heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?

Dat je daarin als gezinsvoogd heel neutraal moet blijven. En ook in de rapportage heel feitelijk moet blijven.

Want je merkt toch gauw zeker als het een heel heftig verhaal is waarin een van beide partijen iets doet, dat dat vaak zo'n stuk wordt over die ene partij die overduidelijk iets doet. En dat er dan bij vader niets aan zorgen staat. Dat ik wel heb gezegd dat kan niet, het is een vechtscheiding, het kan niet zo zijn dat er bij vader dat het alleen maar goed gaat. Als je dit zo opschrijft wordt het gehele een probleem want dan ga je ervan beticht worden dat je partijdig bent. Dat moet je wel in evenwicht zien te brengen want ook vader doet hier iets in. Want dat is iets waar je je continue van bedacht moet zijn dat je onderdeel wordt van het systeem. Dat je dingen ziet die niet goed zijn voor het kind. Maar dat je moet proberen om dat toch heel feitelijk moet beschrijven en benaderen. En dat maakt het wel heel lastig als je ziet dat een van beide partijen heel schadelijk is voor een kind. Waardoor je geneigd bent dat heel breed uit te meten, dit is wat partner a doet en eigenlijk partner b vergeet en daar eigenlijk ook een soort van blind van wordt. En eigenlijk al de focus legt op maar ik wil dat het kind uiteindelijk daar gaat wonen. Waardoor je geneigd bent om daar niets negatiefs meer over te schrijven. En dat is wel een hele kunst. En daarom is het goed dat iemand dat van buitenaf, bovenaf mee leest. Om daarin ook te zien dat dat in verhouding blijft en dat beide kanten goed belicht worden.

I: want komt de eigen interpretatie niet aan bod?

R: jawel, je hebt het stuk waarin het raadsrapport wordt beschreven. Dat is het voordeel dat je dat mee kan nemen, dat is van de raad en dat zijn hun bevindingen. Daar ga ik verder niet aan tornen, dat is zo. Dan heb je het stuk van ouders, kind. En dan heb je uiteindelijk het stuk wat jij vindt aan zorgen en dan is het de kunst om het allemaal te bundelen. Eigen interpretatie vind ik gevaarlijk. Maar wel om een samenvatting te maken en daarin je beeldvorming weer te geven. Hoe jij het ziet. En in je ontwikkelingsbedreigingen komen weer heel feitelijk terug wat dit voor het kind betekent als deze situatie blijft bestaan. We gaan niet aan waarheidsvinding doen, dat is bij elke zaak zo. En dat is vaak wel wat ouders willen horen, nu ben jij er en nu ga jij vertellen wat er wel of niet gebeurd is. Dat geef ik van aan de gezinsvoogden wel mee, wij zijn niet van de politie, waarheidsvinding moet je bij de politie. Wij gaan kijken wat doet dit met het kind. Wat we nog wel kunnen doen is een gesprek aangaan en kijken, maar dat is wel een beetje gevaarlijk om te zeggen, maar bijvoorbeeld bij misbruik, dat je kan zeggen van de seksuele ontwikkeling bijvoorbeeld is verlopen. Dat je kan zeggen dit is wel of niet leeftijdsadequaat daar zitten wij dan meer op van hoe is het gedrag van een kind. Hoe kan het geïnterpreteerd worden, heeft dit kind iets doorgemaakt wat niet leeftijdsadequaat is, zonder dat we daarvan zeggen het is misbruikt of niet. Dat geeft wel richting. Maar wij zullen nooit zeggen het is wel of niet gebeurd of aannemelijk, nou aannemelijk is dan, maar daar zijn we wel heel voorzichtig in. Binnen een vechtscheiding moet je daar voor uitkijken. In elke zaak, wij zijn er niet bij geweest. Wij kijken echt wat het met het kind doet en hoe het kind erop reageert, ongeacht wie er nou een aandeel heeft.

7. Welke gespreksvaardigheden heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?

Neutraliteit, uitkijken dat je niet meegaat met het ene verhaal of het andere verhaal. Dat je ook consistent bent in je verhaal naar beide ouders. Niet dat je met partij a in gesprek bent dat je denkt goh het klinkt heel plausibel en dat mag je denken maar dat je dat niet uitdraagt. Om vervolgens bij partij b te denken oh ja dit klinkt ook wel heel aannemelijk waardoor je beide partijen het gevoel geeft je staat aan mijn kant maar dat je daar wiebelig in bent. Open en transparant zijn in wat je doet en waar je mee bezig bent en met wie je wat communiceert. Duidelijk in wat je positie is en dat ook uitdraagt. Ik denk dat je wat wij nu wat ik typerend vindt bij vechtscheidingen proberen om uit die communicatie te blijven door niet mee te gaan. Dus ook je grenzen stellen in je gesprekken in wat je wel en wat je niet doet. Dat je die 30 mails per dag dat je het begrijpt maar dat je die wel teruglegt. Of ik verzamel de vragen, dat je daar echt je grens in aangeeft. Zo van 1 keer per week verzamel je vragen en dan geef ik je antwoord. Maar dat doet ik niet vaker dan 1 keer per week omdat je de anders in verzand. En met name het open communiceren naar beide ouders en daarin ook duidelijk in zijn. En wat wij nu vaak doen cc-en aan beide ouders zodat er geen ruis ontstaat. En dat ze ook weten wat je zegt en er liefst tussenuit blijven.

I: en heel concreet op gesprekstechnieken? Systeemgerichte gesprekstechnieken?

R: dat zou ik bijna niet zo goed weten of ze dat nu in de vingers hebben en of ze dat doen? En bedoel je dan om het hele systeem erbij te betrekken?

I: bij systeem gericht werken horen die meerzijdige partijdigheid, circulair interviewen, daar zitten heel veel soorten technieken bij.

R: die partijdigheid, die neutrale positie die je hebt. Ik zit niet zo in die gesprekstechnieken allemaal hoor. Ze zitten nu heel erg op signs of safety dat ze dat heel erg meenemen. Wat zij doen maar hoe dat in praktijk, wat ze meekrijgen dat zou ik niet durven zeggen.

I: ik vind het zelf wel interessant omdat ik denk dat daar nog wel veel te halen is. Gewoon de manier waarop jij je vragen stelt.

R: daar is nog veel te halen. Wat nu natuurlijk heel erg de focus op ligt is vanuit het oplossingsgericht. Ook vanuit de de SOS en de deltamethodiek is natuurlijk heel erg oplossingsgericht. En dat is met name wat. Is dat ook systeem? Ja deels. De combinatie delta en veilig thuis is heel erg op het oplossingsgerichte. De eigen kracht, daarvan vraag ik me af, uiteindelijk moeten ze het zelf weer gaan doen. Maar of je daar direct een heel eind mee komt, en ik denk dat je daar nog wel meer kan halen. Voorlichten uiteindelijk zal je denk ik ook heel goed uit de voeten kunnen met oplossingsgerichte strategieën. Maar misschien dat daar nog wel iets aan vooraf kan gaan. Sowieso vind ik maar dat is hetzelfde met die kindgesprekken. Dat krijgen ze mee maar ik merk het nu ook al, als jij die dingen oplepelt, ohja hoe zat het ook alweer. Dus dat is wel goed om dat scherp te houden. Ergens weet je het en heb je het meegekregen en je zal een groot deel misschien eigen hebben gemaakt maar het is wel goed om daar bij stil te blijven staan en dat ook scherp te houden.

I: in communicatie zit wel heel veel, ook in hoeverre je meegezogen wordt. Ik denk namelijk dat ook in vraagstelling wel heel veel kan blijken van je neutraliteit de andere ouder echt aan het denken zetten. Jij moet niet werken maar de anderen moeten werken.

R: dat is sowieso wel een hulpverleningsding, want het is nu steeds meer op de eigen kracht, het systeem zelf verantwoordelijk maken en het terugleggen. Deels is de cultuur zo dat ouders zeggen jij gaat me helpen en het oplossen voor mij. Maar daar zijn we als hulpverlener ook heel erg toe geneigd om te gaan doen, wij willen helpen. Dat wordt van beide kanten nog wel een ding, dat wij het gaan terugleggen en hun het idee hebben maar zo zijn wij niet geholpen. Dus daarin moet ook nog wel echt een omslag gemaakt worden en dat zal van de hulpverleners ook nog wel een hele hoop vragen om dat los te laten. En de vraag is of dat gaat werken en lukken maar dat zullen we moeten zien en dat is wel de tendens van nu. Wat wel goed is in deze zaken is het stukje organisatietechnisch, van uitzoeken wie er in het netwerk zit wie daarin iets kan betekenen en daar ook verder onderzoek naar doen dan alleen navragen bij ouders. En dat ook gaan organiseren met uitzetten en actief maken. En ik denk dat je daar ook wel een hoop in kan halen. En een stuk empathisch vermogen. Er zit een gewoon ook wat jij zegt een groot deel in de communicatie in wie je bent en wat je uitstraalt. Hoe je er überhaupt al ingaat en ik denk dat dat wel het voornaamste is. Je zelfstandigheid, je kennis en kunde die je meeneemt.

8. Welk inzicht heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig over hun eigen positie in een vechtscheiding?

Dan kom ik toch weer uit op dat neutrale stuk en er echt boven blijven staan. Waken dat je niet aan waarheidsvinding gaat doen. En dat je het kind in het vizier houdt en van daaruit blijft handelen. En ook waar je grenzen liggen. Ik denk dat dat ook, en dat zit denk ik ook een stuk bij vaardigheden in het uitdragen van waar je mogelijkheden en ook waar je grenzen liggen. Dat je daar vanaf het begin duidelijk over bent, ik ben hier, dit ligt bij jullie en dat laat ik bij jullie en dit kan ik. Maar daarin zit ik ook aan mijn tax.

I: hoe kunnen ze zelf dat inzicht in die positie helder hebben?

R: ik denk dat je dat helder moet hebben als je aan deze baan begint. Dat moet je bij elke zaak hebben. Dat moet deels in je persoonlijkheid zitten maar ook in wat je kan. Wat je wil kunnen om überhaupt deze baan te kunnen doen.

I: dat meegezogen worden in zo'n zaak is best een beetje geniepig, gaat misschien heel ongemerkt.

R: en daarom is het goed dat daar iemand buiten blijft staan dat je een team hebt wat je daar op bedacht houdt. Dat je een gedragswetenschapper hebt die je daarin terug haalt. En op het moment dat dat echt ten koste gaat van de inhoud van de zaak kun je je afvragen of iemand daar op moet blijven. Dat blijft ook een persoonlijk ding. En met de ene zaak heb je dat meer dan met de andere. En daar moet je dan ook heel eerlijk in zijn, je bent ook mens en daar blijf je gevoelig voor. Dat is niet alleen bij vechtscheidingen maar dat is bij elke zaak waar je hier mee te maken krijgt. Er zijn ouders die een gunfactor hebben en daar moet je continue op bedacht zijn. Waarom ben ik hier? En iemand moet je scherp houden. En je moet elkaar daar ook scherp in houden.

I: wat is er voldoende aan intervisie, supervisie, feedback geven.

R: dat zou er moeten zijn maar in de praktijk schiet dat er veel bij in. En de een is daar meer mee bezig dan de ander. Maar toch in de hectiek van alle dag wordt dat gauw overgeslagen. Dat is denk ik in elke zaak even belangrijk. Je hebt ook allerlei andere zaken waarin of met een enkele ouder, de ouders zo gehaaid zijn, en ouders die zo'n enorme gunfactor hebben dat je daar persoonlijk wel of niets mee hebt. En dat is in beide gevallen niet goed want als jij geen, als jij een hele persoonlijke klik met iemand hebt dan betekend dat al dat jij daar meer voor zou willen doen en iemand meer gunt dan dat je een aversie tegen iemand hebt. Dan ben je er eerder klaar mee. Dus dat is dat is denk ik niet. Alleen heb je hier met twee partijen te maken, in andere zaken misschien nog wel met meer. Daar moet je altijd op bedacht blijven. Dus ik denk niet dat dat per definitie meer speelt.

9. Welk inzicht heeft volgens u een jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?

Is al beantwoord in vraag 5.

10. Hoe komt een jeugdbeschermers volgens u aan de kennis over een vechtscheiding? Wat is daarvoor nodig?

11. Hoe komt een jeugdbeschermers volgens u aan het inzicht over een vechtscheiding? Wat is daarvoor nodig?

12. Hoe komt een jeugdbeschermers volgens u aan de gespreksvaardigheden of andere vaardigheden binnen een vechtscheiding? Wat is daarvoor nodig?

Die gespreksvaardigheden moeten ze voor een groot deel hebben, die krijgen ze mee in de functiescholing. Maar dat is in algemene zin. En er is een training vechtscheiding geweest die hebben ze niet allemaal gedaan. Maar die is meer op de theorie gericht dan actief de gesprekken. En voor de rest niet, op het moment dat ze bij mij aankomen met die vragen en dat we kunnen zitten. Joh wat is nou handig en hoe ga je dan in gesprek met een kind. Maar nee, nee denk dat dat heel erg is op vraag van de persoon zelf. En of jij je daar capabel en veilig genoeg in voelt. En dan moet je dus ook nog aangeven dat je daar iets mee wil.

I: dus vanuit BJZ wordt daar dan weinig mee gedaan?

R: nou in eerste instantie wel maar wat het kan veel specifieker. Dat is ook wel weer ingewikkeld want dat betekent dat je bij andere problematiek ook specifieker neer moet zetten. En dat zou heel mooi maar niet haalbaar. Wat met name het belangrijkste is om het up to date te houden om het regelmatig terug te laten komen zeker omdat de kinderen heel belangrijk zijn. En die worden hoe gek ook toch nog heel vaak vergeten of dat dat het toch ingewikkeld is om met ze in gesprek te komen. En ze het ook lastig vinden,

zeker als een kind niet wil praten of moeilijk praat. En de een is daar heel makkelijk in en zegt ik ga eens in de zoveel tijd met ze op het strand wandelen en een ijsje eten en dan komt het vanzelf. En de ander heeft zo de focus op alles wat er verder omheen moet gebeuren. Dus in die zin is het heel goed om dat scherp te houden en we proberen elkaar ook wel aan te spreken. Ook tijdens teamvergaderingen, wat vinden ouders ervan wat vinden de kinderen ervan? Om toch wel specifiek na te vragen en dan hoor je toch wel schrikbarend genoeg ja dat weet ik helemaal niet.

I: dus wat zou je voor het team nodig vinden op die gebieden? Kennis, inzichten en gespreksvaardigheden?

R: in elk geval dat je elkaar daar scherp op houdt daar toch naar blijven vragen. Omdat wij ook allemaal geneigd zijn in de oplossingen te denken. En niet zozeer van goh wat hebben ze zelf al bedacht, dus daar is bij ons ook wel een mindset nodig. Van ja, er komt een vraag en wij gaan al rennen, al richting oplossing. Dus om elkaar daar scherp op te houden, wat vinden de partijen zelf wat hebben ze er zelf al in gedaan? En vergeet je ook vooral het kind niet. En het echt up to date houden van regelmatig daar op terugkomen, hoe ga je nou het gesprek aan. Wat is handig om wel en niet te doen. Waar doe je meer kwaad en dat is in deze zaken ten aanzien van de loyaliteit. En dat is met misbruik ook zo. Daar ligt dan toch meer de nadruk wat kun je wel of niet zeggen om een politieonderzoek niet in de weg te zitten. Maar dat geldt hier natuurlijk ook wat moet je wel en niet doen. Om zo'n kind niet nog verder in de spagaat te laten komen. En ik denk dat het nu heel veel focus op de theorie is en op mediation en te weinig op het kind. En daar denk ik is wel heel veel te halen. En ook met name om dat stukje duidelijk te maken en te confronteren dit is wat er gebeurd als jullie zo doorgaan.

I: dus qua scholingsaanbod ook wel gericht op kinderen.

R: ja en ook hoe je daarin ouders mee kunt nemen, het gesprek met het kind, maar ook hoe je ouders daarin mee kan nemen, wat werkt nu het beste om hen aan te tonen wat dit met kinderen doet. Desnoods door filmmateriaal of informatieve materialen waarin concreet wordt aangegeven of misschien wel met voorbeelden wat dit voor kinderen kan gaan betekenen.

I: want hoe denk jij erover om in een zaak helemaal niet in te gaan op de ouders, op wat hun allemaal meemaken en voelen, maar eigenlijk direct, vanaf het eerste gesprek in te gaan op prima wat jullie hebben heel vervelend ook wat jullie hebben. Maar we zitten hier voor jullie kind.

R: als je daar uiteindelijk op uitkomt, is dat heel mooi en ik denk ook dat dat zo moet zijn. Alleen denk ik niet dat je dat bij het eerste gesprek lukt want dan ga je ouders het gevoel geven dat ze niet gehoord zijn. Dan blijf je continue op het ja, maar. Als zij het idee hebben ik heb niet mijn verhaal kunnen doen. Of jij hebt niet naar mij geluisterd, dan denk ik dat alleen maar olie op het vuur is. Je moet ergens wel de ruimte geven om ze laten spuien, en het verhaal te kunnen laten doen en naar ze luistert. En dan op een gegeven moment de grens trekt nu gaan we de focus ergens anders leggen. Maar ik denk dat als je dat niet doet dat je ouders gaat verliezen. En dat je, dat ze elk gesprek proberen om toch weer hun verhaal te laten doen. Ik denk dat als je er eenmaal voor kiest om dat te laten doen. En dat zien we ook in andere zaak, je mag één gesprek, drie uur en misschien ook nog dat gesprek erna, je hele hebben en houden op tafel leggen, en daarna gaan we verder met waar we echt mee bezig moeten. En dat merk je in de reguliere zaken ook als je ouders daar niet de tijd voor geeft dan blijven ze het gevoel houden dat ze jou nog iets moeten vertellen. Dat jij anders niet weet hoe het echt zit. Dat het voor jou niet uitmaakt maar dat het voor hun wel uitmaakt.

I: maakt het voor je neutraliteit nog uit als ouders hun verhaal met jou willen delen?

R: dat ligt eraan wat je ermee doet. Als jij het aanhoort, daarom kiezen we er wel voor om het verhaal te mogen doen. En dat sluit je af maar op het moment dat je er daarna nog drie of vijf gesprekken komen met zulke dossiers. Dat is heel fijn maar daar ga ik nu niet naar kijken. We gaan de focus leggen op waar we nu staan, ik heb je gehoord, ik heb het meegenomen en als je dat puur feitelijk benaderd en ook aangeeft, dat is moeders verhaal dat is vaders verhaal zonder dat je daar iets van vindt of iets. Maar puur feitelijk beschrijft als wat zij vertellen. Dan hoeft dat niet uit te maken. Maar dan moet je het wel vanuit hun beleving beschrijven en duidelijk aangeven moeder vindt, vader vindt. Op een gegeven moment moet je daar een streep onder zetten en verder gaan.

13. Bent u als gedragswetenschapper deskundig genoeg om jeugdbeschermers bij te staan in deze vechtscheidingszaken?

Dat zou ik echt nog wel veel meer kunnen. Ik heb nu een beetje zijdelings meegekregen wat zij in de training hebben gehad. Ik heb met een scheef oog het Noord-Holland verhaal en wat de achtergrond is

vanuit de gesprekken apart met de kinderen en de ouders. Maar daar heeft echt niet mijn focus op gelegen de laatste tijd. En je leest wel iets, maar dat zou echt veel beter kunnen.

I: want is er voor jullie een apart scholingsaanbod vanuit BJZ?

R: nee er iets nu niets er begint nu eindelijk het één en ander, er is wat opgezet. Maar niet op vechtscheidingen. Wij gingen mee in de teamtraining alleen als je niet kan dan ga je bij een ander team aanschuiven en dat vind ik niet zo bevorderlijk op het moment dat je gedragswetenschapper ben want dat heb ik toch liever met mijn eigen team. Ook om te zien waar mensen mee komen en waar ze mee zitten en waar ze behoefte aan hebben. Plus dat is extern gedaan, en daar waren mensen heel blij mee en daarna is het overgenomen worden door O3 en daar kwamen mensen toch zo teleurgesteld van terug. Als ik het ga doen wil ik er ook wat aan hebben, het ligt dus ook een beetje aan de kwaliteit en hoe het neergezet wordt. Niks ten nadele van O3 maar soms pakken ze dingen op waar ze onvoldoende kennis of zelf onvoldoende in zijn geschoold. Wat ik dan zonde van de tijd vindt. Ik denk wel dat ze dat per onderwerp moeten bekijken of ze de kunde hebben om dit uit te dragen en of dit voldoende is om ons daarin bij te scholen. En voor de gedragswetenschappers worden alleen maar externe partijen ingezet en dat zou ik hierin ook wel echt graag willen.

Ik vind deze zaken niet binnen jeugdzorg passen. Het kan ook met een advocaat of rechter worden geregeld. Als je de zaken niet op orde hebt kun je niet scheiden.

I: waarom vindt je ze niet binnen jeugdzorg passen?

R: omdat er te weinig resultaat wordt geboekt, misschien is dat te ondervangen dat je mensen daar heel goed op traint. Maar ik vraag me af of dat jeugdbeschermers moeten zijn. Want het wordt echt wel, of je moet daar echt een hele specifieke specialist van maken maar dan moet je daar ook de tijd voor hebben om dat te kunnen doen. En om ouders wekelijks te kunnen spreken, dat is eigenlijk niet de functie van de gedragswetenschapper of je moet zorgen dat het hulpaanbod daar heel goed op afgestemd is en dat is het nu ook niet. Met ouderschap blijft komen we gewoon niet ver, heel veel ouders hebben dat ook al gemaakt. Traject met mediation gesprekken en wat gaan wij dan nog doen? Je zet er een OTS op omdat het kind bedreigt wordt maar je geeft ons bijna een onmogelijke opdracht want alles is al geprobeerd. Het enige wat wij dan nog kunnen is het kind uit huis halen. Dat willen we ook niet. Dus ik wil niet zeggen dat er niets in moet, maar ik vraag me af of de OTS daar het middel voor is dat denk ik dus niet. Wat wij zo vaak merken dat we het na een jaar of twee toch afsluiten met de mededeling ja sorry wij komen niet verder. Deze ouders vechten, die blijven vechten en dit is zoals het is.

I: het wordt nu steeds meer gezien als kindermishandeling, dus in die zin zou je zeggen dat jeugdzorg er opzich wel in zou moeten.

R: ja natuurlijk je kan altijd kijken of je een stapje verder komt dan wat er geprobeerd is. In sommige gevallen lukt dat ook, moeten we dat ook zo zien. En dat heb je natuurlijk ook zo met iedere andere zaak, is het misschien ook zo dat sommige zaken zijn zoals ze zijn. Reguliere zaken net zo, we hebben heel veel geprobeerd maar bij gebrek aan beter moeten we nu afsluiten want het houdt op. Want misschien komt het in sommige zaken wel zover dat je moet gaan voor een neutrale plaatsing. Maar dan zou het wel fijn zijn als je daar je iets meer onderbouwing hebt waarom je doet wat je doet. Wanneer je die keus maakt, want ik ben daar sowieso niet zo'n voorstander van.

I: wat mijn zorg is, is dat een jeugdbeschermers heel erg een hulpverlener wordt. Ze moeten iets met die communicatie, ze moeten gesprekken op een heel ander level voeren denk ik dan in andere zaken. Die coördinerende functie zijn ze soms denk ik best een beetje kwijt. Omdat ze echt zelf aan het werk moeten.

R: valt wel mee, want ook in andere zaken ben je wel gesprekken aan het voeren zeker in het begin. Om te inventariseren wat ligt er nu en wat wil je nu. Het gevaar ligt er wel in als jij het niet op tijd weg kan zetten dat je dan die rol van mediator gaat vervullen en ik denk dat als je een goed hulpverleningsaanbod hebt waar wij naar kunnen verwijzen dat je wel een heel eind kan komen. Daar ligt ook een gewoon een groot gat.

I: want binnen andere zaken signaleer je iets en ga je zoeken naar hulpverlening. Dat is in principe naar mijn idee de rol van de gezinsvoogd. En dat dan coördineren, zorgen dat dat goed loopt.

R: en dat doe je hierin ook, maar waar je dan vaak op uitkomt, is dat het meeste al geprobeerd is. Wat je nu hebt op het moment dat het echt gaat om specifieke veiligheid kun je nog wel het één en ander. Maar als het echt gaat om die communicatie, dan zijn vaak de reguliere trajecten al gelopen dan houdt het een beetje op.

I: en dan moet jij als jeugdbeschermers eigenlijk die hulpverlener zijn.

R: en dat kan dus niet, dus dat gebeurt ook niet. En daarin merk je ook dat het spaak loopt.

I: maar dat proberen ze denk ik wel. Om iets te verbeteren in de communicatie.

R: ja, maar dat wordt dan toch als ze merken dat ze daar heel erg in gaan zitten dan wordt het toch vaak een ambulante hulpverlener ingezet ook al is het maar omdat jij daar niet de tijd voor hebt. Dus op het moment dat zij merken dat ze daar teveel mee bezig zijn wordt dat wel weggezet. Alleen zijn dat vaak niet de poppetjes die het zouden moeten doen en die zijn er vaak ook niet op ingewerkt. En dat is gewoon heel jammer. Je zou daarin echt meer hulpaanbod op moeten hebben wil je die OTS goed uit voeren. Daar komt het eigenlijk op neer.

I: wat is dan nodig?

R: zoals die therapieën die jij benoemde. Dan moet je wel mensen hebben die daaraan meewerken maar dat is altijd zo. Dan kun je wel zeggen we hebben nu verschillende trajecten ingezet van lichter tot het aller zwaarste wat we hebben maar het blijkt niet te werken. Dus het houdt ergens op. Dan is het de vraag is thuis nog goed genoeg dat we het laten voor wat het is. Of zeg je dit is dermate bedreigend dat we echt tot het uiterste moeten gaan. Dan kan je dat wel beter onderbouwen dan hoe je dat nu doet. En ook mediatie wat je kan opleggen, dat ouders, dat is nu vaak zo dat ouders toch weer een eigen bijdrage moeten betalen ja als je daar niet op zit te wachten en je moet er ook nog voor betalen. Kan ik me voorstellen dat je zegt ik kan me geld wel anders besteden. Dus daar ligt denk ik ook nog een schone taak voor de zorgaanbieders.

I: je bent er dus meer voor om een goed zorgaanbod te hebben dan de gezinsvoogden heel specialistisch op te leiden?

R: ik denk dat dat bijna niet mogelijk is. Dan krijg je zeker gezien de toekomst, kies je er dan voor om een paar gezinsvoogden hierin te specialiseren want wie gaat dan alle overige taken doen. En ze kunnen heus, ik denk dat zij echt bijgeschoold moeten en kunnen worden en wij allemaal. Alleen de jeugdbescherming behelst zoveel meer dan alleen in die vechtscheidingen dat het misschien goed is om daar één of twee specialisten in te hebben maar niet iedereen. Want dan doe je de rest veel tekort. Maar iets meer kennis is welkom.

14. Wat heeft een gedragswetenschapper nodig om hierin te kunnen adviseren? Krijgt u hierin zelf voldoende kennis aangeboden vanuit Bureau Jeugdzorg?

15. Wat zou u als gedragswetenschapper in kennis/vaardigheden en inzichten concreet kunnen bieden aan de jeugdbeschermers?

Algemene/oriënterende vragen over de functie en de werkwijze van de mediator/bijzonder curator:

1. Hoe ervaart u een vechtscheiding?

Respondent: ja, in en in triest, dat is iets wat ik niet wil. Als familierecht advocaat, wil je geen vechtscheidingen. Probeer je partijen daar ook zoveel mogelijk bij vandaan te houden. Eén van de middelen daarvoor is wel goed contact met de andere advocaat. En je cliënt proberen de belangen van de kinderen te laten inzien. Ik zal met name op de kinderen focussen.

2. Wordt u vaak erbij gehaald als er een vechtscheiding speelt?

Het gebeurt wel eens dat ik erbij wordt gehaald als het al een vechtscheiding is. Als men een andere advocaat wil. Dat vind ik ook altijd wel belangrijk om te weten waarom mensen willen switchen? Ehm als dat een reden is van, mijn advocaat wil alleen maar knokken en ik wil het in overleg doen. Dan is het iets om te overwegen, maar heel vaak zie je dat de ene advocaat uitgevochten is en dat de volgende er weer in wordt gezet, met frisse moed, de bedoeling is dat hij op de ander gaat inhakken om het maar even gechargeerd te zeggen. En daar pas ik voor, eh ik ben er niet om strijd te leveren. Ik ben er gewoon om voor mijn cliënten goed resultaat te halen. Op een goede manier en in overleg. En in het belang van kinderen. Want dat blijf je altijd in je achterhoofd houden.

Interviewer: dat lijkt me dubbel, want zitten ouders er altijd zo in?

R: nee ouders zitten er niet altijd zo in, de vraag is hoe zitten ouders er in en hoe zeggen ouders dat ze erin zitten? Dat is natuurlijk het verschil want er zit niemand hier aan tafel of bijna niemand, ik wil dat je bereikt dat mijn man de kinderen nooit meer mag zien. Nee dat gebeurt niet, misschien dat dat wel in het hart gevoeld wordt maar dat zal niet zo letterlijk gezegd worden. Omdat het merendeel van de mensen dan ook wel begrijpt dat dat niet de manier is hoe je te werk gaat. Dan zullen er eerder andere argumenten naar voren gebracht worden. En er zijn wel eens mensen die zeggen liever dat hij de kinderen niet ziet. En er komt dan een heel rijtje met argumenten. En dan is het de vraag zijn dat nu daadwerkelijke argumenten of zit er iets anders achter verstopt? En dat zal je moeten achterhalen. En dat is iets wat natuurlijk ook voor een gezinsvoogd zal spelen. Niet klakkeloos afgaan op wat iemand zegt. Maar probeer, iedereen heeft doelen en heel veel mensen hebben ook een geheime agenda. En dat is het lastige om te achterhalen of er een geheime agenda is en wat dat is?

I: bepaald spanningsveld, moet je alleen feitelijk blijven of toch ook je eigen mening er soms aan toevoegen als dat consequenties heeft voor de veiligheidsmaatregelen.

R: waar je mee moet oppassen is je eigen waarden en normen niet op iemand anders willen toepassen. Dan zeg ik niet dat je over je grenzen heen moet gaan. Maar niet iedereen is gelijk, andere culturen hebben andere gebruiken. Dus het is wel belangrijk dat je je daar ook in verdiept. Andere kant heb je natuurlijk wel grenzen, als het gaat om veiligheid. Voor een gezinsvoogd, er moet veiligheid zijn. Alleen wat is veiligheid en hoe ver ga je daarin echt veilig.

I: het gaat dan met name om situaties waarin sprake zou zijn van misbruik.

R: ja misbruik is natuurlijk zo lastig, want als iemand het zegt, het zal niet de eerste zijn bij welk kind het gebeurt is, maar het zal ook niet de eerste zijn waarbij valse beschuldigingen geuit zijn. En dat is de enorme spagaat waar je in zit. Het is natuurlijk makkelijk als er een beschuldiging wordt geuit en straf rechterlijk onderzoek wijst het uit en die wordt veroordeeld door de rechter. Dan is het duidelijk maar heel vaak is er natuurlijk geen aangifte gedaan. Is er nooit melding van gemaakt, zijn er vage aanwijzingen ja dan is de vraag, wat kan je daarmee? Wat doe je daarmee? Want dat betekent niet als het allemaal vaag is dat het niet gebeurd is. Maar aan de andere kant als je geen aanwijzingen hebt dat het wel gebeurd is. Geen arts die ook maar iets constateert ja.

I: binnen vechtscheidingen hoor je het wel vaker terug, de ander zo zwart mogelijk maken.

R: ja natuurlijk, de ander zo zwart mogelijk afschilderen en dat dan door middel van seksueel, iets strafrechterlijks, iets verslavingstechnisch. Wat dat zijn de dingen waar je iemand in diskrediet kan brengen. Waardoor die of de kinderen niet meer mag zien of geen gezag mag hebben en dat is dan wat dan gewenst wordt.

3. Wat is uw taak binnen een vechtscheiding?

Ja wat mij betreft de situatie te normaliseren. En zorgen dat de kinderen er niet de dupe van worden. Maar die worden daar gewoon standaard de dupe van. Als er gevochten wordt om de kinderen, dan zijn die altijd kind van de rekening. En je kan proberen om dat zoveel mogelijk te voorkomen. Als mediator is dat lastig, ik heb nog geen vechtscheidingen gehad. Als advocaat, heb ik ze wel eens. Ik maak het wel wat vaker mee als bijzonder curator, want dan wordt je toch wat gevraagd om in en buiten de rechten van het kind te horen, de stem van het kind naar voren te brengen. Daar heb ik er wel wat meer van.

I: want hoe gaat dat in zijn werk?

R: dat is meestal een verzoek van de één of van de ander om een bijzonder curator voor het kind te benoemen. En dan is het criteria wat de rechtbank hierbij hanteert dat een kind klem zit tussen de gezagsdragers. Het kan ook gaan op basis van een brief die het kind naar de rechtbank stuurt. Ik wil dit of ik wil dat.. dan kan het zijn dat de rechtbank zegt ik benoem een bijzonder curator. Artikel 212 bijzonder curator voor de afstamming en je hebt 250, zijn twee wetsartikelen, 250 is een curator in algemene zaken. Dan heb je dus, kijk, als het gaat om afstamming, is het vader of niet van het kind. Dan krijg je altijd een bijzonder curator die daarover adviseert. Die heeft dus niet echt iets met vechtscheidingen te maken. Artikel 250 bijzonder curator heeft dan bij uitstek wel. En wat dan de bedoeling is, is dat je probeert te achterhalen wat de mening van het kind is. En die duidelijk in de procedure naar voren brengen dat betekent, dat zoals ik het doe dan, ik spreek eerst met het kind. Altijd eerst het kind. Dan spreek ik met beide ouders, dan spreek ik eventueel nog met andere betrokkenen, dan aan het eind weer met het kind. En dan gaat er een advies naar de rechtbank.

I: oke en zijn kinderen eerlijk?

R: dat is weer de volgende lastige vraag, zijn ze eerlijk? Je moet het vertrouwen van een kind winnen. En je moet een klik met het kind hebben. En het kind moet wel het gevoel hebben dat wat vertelt wordt ook betrouwbaar kan zijn. En dan is het de vraag hoe ga je met het kind het gesprek aan? Ik zit dan meestal niet zo, ik zit dan meestal naar buiten te kijken, het kan ook wel eens ergens anders maar ik doe het ook wel hier op kantoor. Ook wel hier, laat ze maar zien waar ik werk, dat is ook goed voor de kinderen want ik ga hun namelijk ook heel veel vragen stellen over hoe ze wonen, ik ga niet aan ze vragen als eerste bij wie wil je wonen? Ik hang ook onderuit, wat ik met kinderen ook doe is dat ook zit (benen op tafel). Op het moment dat je dat doet, heb je driekwart van het pleit gewonnen. Ik zeg nog net niet tegen ze, ik ben net als jij met een blote kont geboren, dat gaat dan net te ver, maar je probeert wel om overeenstemming te bereiken. En inderdaad ik zit hier jasje, dasje, dat gebeurt, nouja jasje niet, maar dasje wel. Maar dat is ook om te laten zien dat je een ander functie hebt.

I: loyaliteitsconflict?

R: dan is de vraag, kom je erachter laat het kind het achterste van zijn tong zien? Want het wordt vaak gebracht door één van beide ouders. En vaak zit die ouders in die kamer hiernaast. In die wachtkamer, soms stuur ik ze ook gewoon een straatje om. We bellen wel als we klaar zijn. Iets meer afstand creëren. Maar je ziet vaak in het eerste gesprek, in het begin, ehm laat ik het anders zeggen: ik heb wel het gevoel dat ik wel snel weet wat een kind moet zeggen van de ouder die hiernaast zit. Dat willen ze meestal zo snel mogelijk kwijt. Ik heb maar gezegd wat ik moet zeggen. Soms geef ik ze daar de gelegenheid voor want dan weet je gelijk wat ze bijvoorbeeld ingeprent hebben gekregen. Soms zeg ik joh daar wil ik het helemaal nog niet over hebben. Ik ken jou nog niet, ik wil jou eerst eens leren kennen. Waar woon je? Wie wonen er in je huis? Hoe ziet het huis eruit, heb je een grote kamer, kleine kamer, hoe ziet het eruit? Hangen er haaienposters aan de muur of ben je helemaal into eeh weet ik veel wat, noem maar wat. Aan te kijken wat voor kinderen er zitten, welke school ga je, wat vindt je leuk op school wat vindt je niet leuk? Wat zijn je vriendjes, hoe heten je beste vriendjes? Wat is je favoriete juf/meester? Favoriet vak? En hoe gaat een dag, vanaf het moment, wordt je zelf wakker? Of gaat de wekker of schopt je moeder je uit bed of krijg je een emmer water over je heen? Meestal geef ik dat soort belachelijke voorbeelden ook wel er tussendoor. Dat wil je, je wil ontspanning bij het kind. En je wil met het kind gewoon gezellig in gesprek. En soms zet ik wat lekkers te drinken neer, snoepjes, het is net hoe of wat. Dan neem je gewoon met een kind een dag door. Hoe gaat nou een dag, wat voor sport of hobby's heb je? Wat ik dan ook nog wel eens doe: stel dat je drie wensen mag doen wat zou je wensen? Maar je mag niet wensen dat je meer wenst. Je mag drie wensen doen, dat is ook wel wat Annelies Hendriks aangeeft, eigenlijk is dat een strikvraag. Want daar komt vaak dan iets uit, als je dingen krijgt als ik wil een nieuwe Xbox en ik wil een paard en ik wil een flipperkast thuis. Dan heb ik zoiets.. mwah, dat klinkt lekker. Maar zodra er dingen komen als ik wou dat mn ouders niet zo'n

ruzie maken. Je ziet daar heel duidelijk, bij die wensen, als ze in die ontspanning zijn gekomen. Dan komen er diepere dingen naar voren. Of je gaat naar een onbewoond eiland, je mag één ding meenemen. Wat neem je mee? Je mag twee of drie dingen meenemen. Ik heb er wel eens eentje gehad die zei: als ik twee dingen mee mag nemen neem ik mijn ouders mee. En vervolgens als we met de boot aankomen, laat ik mijn ouders daar en ga met de boot terug. En dan moeten ze het samen oplossen. Daar komen heel veel dingen bij.

I: die social talk, de hele dagelijkse vragen, dat biedt de ontspanning voor betere resultaten op eerlijkheid?

R: ja wat mij betreft wel. Want je krijgt een vertrouwensband met zo'n kind. Wat die zitten gelijk, hij gaat vragen bij wie ik wil wonen? Van wie houd ik het meest? Daar ben ik helemaal niet in geïnteresseerd. Dat komt vanzelf wel. Uit het gesprek met hun komt vanzelf wel, en ik vertel ze ook de procedure, ik ga eerst met jou praten, dan met papa en mama en het eind kom ik nog weer een keer bij jou. Dan zie je meestal die tweede keer dat de kinderen binnenkomen, komen ze wel ontspannen binnen. En gezellig.

I: zie je dat in het eerste gesprek ook al veranderen?

R: ja absoluut, want in het begin is het toch.. en afhankelijk of het nodig is gaan die benen op tafel of ga ik onderuit zitten. We hebben hier meestal wel wat er gebeurt, laatst hadden de vissen weer wat weinig zuurstof in het water, dan gaan we gewoon even naar de vissen kijken. Dan zijn ze gelijk afgeleid waar ze hiervoor zijn. Dat moet je alleen niet doen als papa of mama heen en weer loopt. En het is ook kan je het vertrouwen creëren naar de jongere die hier zit en kan je op dezelfde golflengte komen. Ik krijg vaak terug dat ik dat kan. Ik weet het ook niet, maarja. *(Voorbeeld jongetje)* Sommige kinderen kunnen daar zo goed mee omgaan. Dat je eigenlijk zegt heeft dit mannetje schade? Nou bij M. gaat het verschrikkelijk goed. Dat ligt voor een deel ook aan het manneke, en hoe intensief wordt hij tegen elkaar opgezet. Nou in dat geval zijn vader en moeder allebei wel op hem in aan het praten. Maar hij kan er op één of andere manier zelf wel goed mee omgaan. En er zijn er ook die ik hier heb, die zo klem zitten. Wel willen voor mijn gevoel zeker willen, maar daar geen ruimte voor krijgen.

I: het kan dan ook liggen aan de persoon van het kind, hoe sterk?

R: hoe sterk is het? En ook hoeveel tijd heeft het kind met de andere ouder? Want ondanks dat we in die ene zaak met een enorme vechtscheiding te maken hebben. De scheiding is al jaren geleden afgelopen maar dat er nog steeds ruzie is gaat hij wel eens in de twee weken naar vader. Er is altijd wel gezeur over, dan is er weer een vakantie of vader brengt hem niet terug, hij heeft hem een keer ingeschreven op een school hier in de buurt en hem niet teruggebracht. Weken gehad, kort geding, maar toen een afkoelingsperiode van vier weken dat hij niet naar vader mocht en daarna is het weer opgestart. Dus hij ziet vader wel, dan zie je dat dat veel makkelijker voor een kind is. Als een kind vader niet ziet dan wordt het heel lastig wat een kind wil.

I: en dan kan een kind ook zeggen ik wil mijn vader niet meer zien omdat dat zo gevoed wordt.

(voorbeeld jongetje die zijn vader al heel lang niet meer heeft gezien, pas stond zijn vader achter een boom toen dit jongetje aan het voetballen was. Vader wilde met zijn kind praten. Jongetje kan begrijpen dat vader hem graag wil spreken).

R: het is dus heel erg belangrijk hebben kinderen een beeld van de andere ouder, zien ze de andere ouder of niet?

(voorbeeld jongetje ziet zijn vader niet, ingezet als bijzonder curator, beide ouders gesproken. Veel aangiftes over en weer. Vader wilde zijn gelijk halen, het ging hem niet om het kind. Dit knalde, toen ben ik boven gaan zitten, daar heb ik een ronde tafel).

R: Voor mediation moet je altijd een ronde tafel hebben. Want waar zou ik ze anders moeten zetten? Dan zou je de één op de kop moeten zetten en de hier of ik moet op de kop gaan zetten en zij recht tegenover elkaar. Dat is ook iets voor een gezinsvoogd om bij na te denken. Hoe zet je ze neer, ze hebben bijna allemaal rechthoekige tafels. Met een rechthoekige tafel zet je ze of naast elkaar, kunnen ze elkaar niet aankijken, gaan ze alleen maar tegen jou praten. Terwijl je ze eigenlijk ook hier in gesprek wil hebben. Of je gaat er eentje op de kop van de tafel zetten, de ander moet echt geconfronteerd worden en bij ronde tafels kun je ze in een driehoek zetten.

Meestal zie je dat ze binnen komen en iedereen gaat maar ergens zitten. Ik vind dat je daarbij na moet denken. Ik vind dat je na moet denken waar ga je iemand neerzetten? Wie wil ik met name aanspreken. Maar je moet als gezinsvoogd, ook heel erg de balans van je neutraliteit behouden. En dat merk ik dat dat heel lastig is, in een vechtscheiding is dat denk ik misschien wel het allerbelangrijkste. Je neutraliteit. Je bent er eigenlijk voor de kinderen maar niet alleen voor de kinderen, je bent er voor het systeem. Dat de

kinderen weer zodanig veilig zijn dat ze naar huis kunnen. Maar dat is zo belangrijk bij die neutraliteit. Of in ieder geval onpartijdigheid. En je ziet heel vaak dat gezinsvoogden zich in één van beide kampen laten trekken.

I: dat geven ze in die zin ook wel toe, dat dat gewoon heel erg lastig is. Omdat soms je gevoel wel iets meer neigt naar de één of naar de ander.

R: ja maar dat is leuk maar met die gevoelens heb ik niets te maken. Jij bent professional, wat je eigen gevoelens zijn, moet je afsluiten. Je zit er vanuit je functie. En dat is moeilijk, maar dat is wel en daar vind ik dat dat misschien best wel wat meer aandacht besteed mag worden. Het belangrijkste is die onpartijdigheid. Een mediator moet onpartijdig zijn. Nou is een gezinsvoogd geen mediator, maar wil je in een vechtscheiding handelen, moet je onpartijdig zijn. Want zodra je in het kamp van een van beide komt heb je eigenlijk voor de ander afgedaan. Want in een vechtscheiding, oh dat is weer de zoveelste die in haar kamp zit. En dan wordt het gevecht niet tussen die twee maar met jou als gezinsvoogd.

I: maar ik vraag me ook wel af hoe neutraal je ook bent, ouders zien echt in nou, echt in die kleinste dingen, zien ze iets. Het hoeft niet maar iets non-verbaals te zijn of het niet reageren op iets of het is al oh jij bent zeker voor..

R: maar daar zijn ook trainingen voor, daar krijgen wij als mediator ook trainingen voor. Kijk ook naar jezelf, kijk naar je houding, doe zelf reflectie doe intervisie met elkaar. Laat een ander meekijken als je zo'n gesprek hebt. Puur om jou te observeren wat je doet, want je doet vaak dingen zonder dat je er zelf erg in hebt.

I: ze zitten er nu vaak met z'n tweeën in. Nieuwe methodiek, twee gezinsvoogden en ik begreep ook wel dat dat helpend is in hoe zit ik daarin? Wat is mijn positie?

R: maar de vraag is dan wat doe je dan? Er zijn twee opties, één gezinsvoogd voor de ouders en één voor de kinderen. Maar ik heb het ondertussen ook wel eens zo gehad, één gezinsvoogd voor vader en één voor moeder. En een bijzonder curator voor het kind. Je kan natuurlijk ook zeggen in vechtscheidingen, we doen het wel met één gezinsvoogd maar die gezinsvoogd is er voor de ouders en die bijzonder curator is er voor het kind. Gebeurt ook wel eens. Ik vind ook je kan niet zeggen er zit een gezinsvoogd in dus er hoeft geen bijzonder curator in. Want ook wat het kind wil kan wel tegenstrijdig zijn met wat de gezinsvoogd wil of wat ouders willen, wat beide ouders willen.

I: ja en een kind voelt natuurlijk heel goed aan de gezinsvoogd is er ook voor mijn ouders.

R: die is er met name voor mijn ouders en niet altijd voor mij. En de gezinsvoogd zegt natuurlijk nee wij zijn er voor de kinderen. Maar in een heel andere rol ze staan niet naast het kind. Ze gaan niet voor het kind op de barricade maar ze gaan voor het systeem. Om dat goed te krijgen, dat is een andere positie. Ik ben wel een groot voorstander van een bijzonder curator.

I: ja want redden gezinsvoogden het dan alleen in zo'n zaak?

R: ehm soms wel. Dat hangt ook van de kwaliteit van de gezinsvoogd af. En het is denk ik alleen maar hulpvaardiger als je een bijzonder curator hebt. Met wie je kan samenwerken. Kijk één van de eerste dingen die ik doe is ook de gezinsvoogd uitnodigen. Om te spreken wat die er van vindt. En dan nodig ik ze hier uit, de gezinsvoogd komt ook hier. Is niet dat ik naar de gezinsvoogd toe ga. Zij moet naar mij komen, dat betekent niet dat ik vervolgens bij haar een keer langs ga. Ik zit vaak genoeg bij jeugdzorg. Soms als advocaat soms als bijzonder curator.

I: maargoed een bijzonder curator moet door de rechter worden aangesteld? Dus, als je zou zeggen oke soms redden gezinsvoogden het misschien wel maar in heel wat zaken misschien toch ook niet of duurt de strijd maar voort en komt er eigenlijk niks uit.

R: laat ik het zo zeggen, als je echt de mening van een kind wil weten is een bijzonder curator daar bij uitstek geschikt voor. Want je kan het als gezinsvoogd doen maar je bent niet onpartijdig, want je bent er voor de ouders. Kinderverhoor bij een rechtbank, kindgesprek heet het tegenwoordig. Ja dat duurt vijf minuten, misschien tien minuten. Als ik hier een gesprek heb met een jongere dan duurt het wel driekwartier. Maar dat hangt er gewoon vanaf hoeveel tijd heb je met het kind nodig voordat het ontdooit en je uiteindelijk een volgende stap kan maken. Dat je uit het gesprek kan gaan waar wordt je blij van, bang voor boos over of waar wordt je verdrietig van. En altijd eindigen met blij. Boos, bang, verdrietig, blij! Je moet altijd met iets vrolijks eindigen. De mooiste die ik dan aan het eind nog gebruik is het veranderen van je ouders en het systeem in dieren. Je vader, je moeder, je broertje/zusje welk dier zou je opschrijven? En vervolgens vragen waarom is dat zo? Mijn vader een slang.. dan kunnen ze het ineens wel vertellen. Soms kan een kind ook niets verzinnen, dan houdt het op. Daar haal je vaak meer uit.

I: ja dan te vragen hoe is de relatie met je zusje?

R: dat is niet te omschrijven voor een kind.

I: ligt een beetje aan de leeftijd, maar tot een jaar of 10/12 vinden ze dat echt lastig. En dat zal een rechter ook niet zozeer gebruiken, die stelt veel meer gewoon vragen.

R: die is veel directer, ja en die heeft er ook de tijd niet voor. Neemt er ook de tijd niet voor.

I: en dat merkt een kind ook en daar is een kind ook heel gevoelig op.

R: die weten dat er nog andere op de gang zitten en dan denk ik ja jongens dat werkt niet.

R: gespreksvaardigheden, boekje kind in bemiddeling. Ik krijg straks nog de drie huizen en het veilig thuis. Signs of safety. Die heb ik tot nu toe niet gebruikt omdat de gezinsvoogden dat gebruiken. En dan gaan ze hier hetzelfde vertellen als daar en dan denken ze oh jij bent er ook zo een. Vandaar dat ik juist een andere gesprekswijzer gebruik.

Je moet met kinderen kunnen praten, en daar kan je voor getraind worden maar je hebt ook of je hebt het niet. Dat is wel een belangrijk ding. Maar als je het hebt of niet hebt je kan je er wel in bekwamen. En je moet zorgen dat je niet in die valkuil stapt, niet vragen aan het kind wie ze het liefste vindt. Dat geloof ik echt, ook al heb je een heel gezellig gesprek. Die vraag komt dan zitten ze gelijk in de weerstand, shit we moeten toch kiezen. Je probeert het wel tijdens het gesprek kom je toch op andere manieren wel te weten maar als je dat recht op iemand afvraagt dan zit je in die loyaliteit.

I: kinderen kunnen gewoon echt niet kiezen.

R: nee een kind moet niet kiezen. Dat een kind niet kan kiezen? Vaak wil een kind gewoon met mama en papa contact hebben. Zelden een kind, ja of als er echt hele rare dingen gebeurd zijn. Mishandeling of misbruik. Maar ook dan het kind houdt van papa en houdt van mama. En wil gewoon contact met beiden. En natuurlijk zijn er extreme situaties waar dat niet gaat. En dan probeer je daar met een kind over te praten. Maar niet vaak tijdens dat eerste gesprek want dan heb je nog niks. Want dan denkt een kind ook ik zit weer bij dezelfde soort hulpverlener. Want dat probeer je toch wel een beetje in kaart te brengen. Ik probeer soms ook wel even de ouder die hem gebracht heeft, die mag er soms heel even bij zijn. en die schop ik dan naar buiten om even te laten zien van oke ik ga een gesprek en ik ga gezellig in gesprek en dan gaat mama daarheen of naar buiten. En we hebben het nummer van mama, dus maak je geen zorgen. En na afloop vertel ik eventjes dat ik het kind gesproken heb over de dag en over school. En dat niet wat ik besproken heb maar waarover. En het gebeurt ook wel dat ik het niet meer met de ouders bespreek als ik meerdere gesprekken met het kind heb gehad.

4. Wanneer hebt u binnen een vechtscheiding een succes ervaring?

5. Welke kennis zet u in tijdens een vechtscheiding?

6. Welk inzicht in de problematiek van een vechtscheiding hebt u nodig?

7. Over welke (gesprek) vaardigheden moet u beschikken?

8. Hoe stimuleert u ouders om het kind weer voorop te plaatsen in plaats van de eigen problematiek?

Ik denk door te laten zien wat het handelen van de ouders voor het kind teweeg brengt. Eigenlijk heel simpel wat het Lorentzhuis ook deed. Laat ze maar zitten tussen van die gillende ouders. Probeer het uit, laat maar kijken, confronteer ze nou maar met wat er gebeurt, benoem maar wat er gebeurt. Want heel vaak als mediator, één van de beste dingen om te gebruiken is benoem wat je ziet. Benoem wat er gebeurt, maar niet oordeelsvormend maar benoem wat je ziet. Benoem dat ze tegen elkaar schreeuwen waar het kind bij is. Wat zou het betekenen voor een kind. Betekent dit iets voor het kind? Doet dit iets bij een kind? En op die manier denk ik kom je een stukje verder.

I: hoe zou jeugdzorg dat concreet kunnen doen?

R: ook dingen benoemen, denk ook niet dat het slecht is als een gezinsvoogd een soort mediation opleiding doet, wat betekent het als ik dit doe of dat doe? Vaak dingen benoemen maakt het voor mensen helder. Als jij niet ziet dat het gillen en schreeuwen wat jullie dagelijks tegen elkaar doen, je man en jij, je vrouw en jij, dat dat invloed heeft op de kinderen. Het kan best zijn dat die mensen zich daar niet van bewust zijn. maar als je het benoemd kan het wel eens zijn dat het kwartje valt. Dat is in ieder geval al eerste te proberen, als tweede hoe kun je ruzie maken als je dat zo nodig wil zonder dat de kinderen daar last van hebben?

I: maar dat zeggen ze ook hè, kinderen hebben er echt geen last van.

R: nee, maak het visueel, laat het zien wat er gebeurt. Voorlichting voor mensen is daarom denk ik echt belangrijk. Er zijn genoeg mensen die denken dat de kinderen er totaal geen last van hebben. We doen het

alleen als de kinderen in bed liggen. Dat ze dan zo hard gillen en schreeuwen, en het kind onder de deken ligt en denkt oh je het is weer zover. En natuurlijk als moeder het kind naar vader brengt of omgekeerd, voelt die kinderen exact wat voor spanning er is. Of als ze met vader weer gebeld heeft en die telefoon neergooit en daar weer wat opmerkingen over maakt. Voelen ze haarfijn, die hebben veel meer door dan wij denken. Juist dat soort kinderen heeft daar nog een grotere voelhoorn voor.

Vragen over de functie en de samenwerking met een jeugdbeschermer van Bureau Jeugdzorg:

9. Welke functie heeft volgens u een jeugdbeschermer binnen een vechtscheidingszaak?

10. Wat moet een jeugdbeschermer in huis hebben om binnen een vechtscheidingszaak de veiligheid van de kinderen te waarborgen? (Denk hierbij aan kennis, inzicht en vaardigheden van de jeugdbeschermer)

Gesprekstraining hoe praat ik met kinderen? Training hoe blijf ik neutraal? Onpartijdig, dat zijn essentiële dingen. Onpartijdigheid in vechtscheidingen is zo belangrijk, als je dat niet bent dan ben je onderdeel van het gevecht geworden. En alles wat je moet voorkomen is dat jij onderdeel van het gevecht wordt.

Communicatie bestaat uit twee dingen, wat zeg ik en wat laat ik zien. En in non-verbale communicatie is zo belangrijk. En dat moet je je realiseren als gezinsvoogd welke houding heb je, wat doe je, kom je geïnteresseerd over of niet? Hoe kom je partijdig of niet partijdig over? En dat is denk ik heel lastig, non-verbale communicatie. Zeker als je twee gezinsvoogden zitten, die zie je dan allerlei, een wenkbrouw omhoog gaan. Daar moet je enorm voor uitkijken. Want dan heb je bij een vechtscheiding al een hoop verloren. Op welke manier praat je met een kind, welke systematiek volg je? Doe je dat zo zoals dat systeem wat ik heb aangeleerd, ga je met drie huizen aan de slag, het veilig huis? Kan allemaal, er is niet iets goed of slecht. Je moet wel zorgen dat het kind vertrouwen heeft. Want het is de vraag in een vechtscheiding of kinderen open en eerlijk is en alles wil vertellen. Ga ook niet klakkeloos af op wat een kind zegt. Want wat ze zeggen is niet altijd wat ze menen, dat is lastig.

I: bereiken dat ouders weer goed met elkaar communiceren, wat is goed? Dat ze in ieder geval weer met elkaar praten. Wat kun je daarin met ouders met je eigen communicatie, dat dat zou verbeteren?

R: ik denk dat je daarvoor met Karin Singendonk moet praten. Het is ook heel vaak goed om mensen te confronteren met wat er gebeurt. Zoals op deze manier praten, gingen jullie ook zo tijdens het huwelijk praten? Soms is dan het antwoord ja en soms ook nee, toen konden we wel normaal met elkaar praten. Oke als ze zeggen toen ging het wel normaal, dan is het de vraag waarom nu niet meer? En dan kan je daaruit voort bouwen. Maar het blijft heel lastig, communicatie tussen mensen weer op gang brengen.

I: gezinsvoogden zijn daar in principe niet voor opgeleid. Directeur van Sprokkereef, BJZ is geen echtscheidingsbureau. Ze hebben niet de expertise om die communicatie zeg maar weer oké te krijgen. En dat is wel stap 1.

R: als je angel eruit kan halen tussen partijen, normaal met elkaar kan laten communiceren. Dan heb je een grote stap gemaakt.

I: de wens van kinderen, dat mijn vader en moeder gewoon praten.

R: alleen de vraag is, is het ook je rol als voogd? Het gaat er natuurlijk wel meer neigen, want het lijkt erop dat iedereen zegt: jeugdzorg ga maar aan de slag met vechtscheidingen. We dumpen het op het bordje van de voogd maar of dat nou inderdaad, want een ondertoezichtstelling; het gaat erom is het kind in gevaar? Veiligheidscriteria, belangrijkste criteria. Opvoeding en verzorging, dat is een onderdeel van hoe veilig is het kind? Aan de andere kant betekent dat een vechtscheiding moet oplossen? Je ziet natuurlijk ook vaak dat je als voogd zit met gewoon de basis die goed is.

I: ergens moet die vechtscheiding wel een stukje opgelost worden anders blijft die onveiligheid van het kind staan. Daarom zitten ze er natuurlijk wel in. Waarom zit er überhaupt die OTS op? Het wordt steeds meer gezien als kindermishandeling, veiligheid in het geding. Logisch dat BJZ erin komt.

R: Alleen moeten ze daar wel voor getraind worden, daar zit gewoon het lastige. En daar zijn ook genoeg gezinsvoogden die op basis van hun algemene kennis, kennis over de persoon daar heel goed mee om kunnen gaan. Maar er zijn er ook die zich heel snel in het conflict laten zuigen.

I: ik vraag me wel af of het hun functie is. Prima dat er gezinsvoogden zijn die dit goed kunnen. Maar is het hun echte functie?

R: nouja misschien dat ze wel onderdeel zijn van het geheel en dat zij misschien eerder moeten kijken wat moeten we inzetten om te geraken toch, dus dat ze een mediator in moeten zetten om de communicatie te

verbeteren. Of je moet ervoor zorgen dat je zelf die kennis hebt. Of je moet zoals jeugdzorg heel vaak doet de kennis ergens anders vandaan halen.

I: wordt natuurlijk in veel andere zaken wel gedaan. Maar in principe is een gezinsvoogd meer coördinerend en niet zozeer hulpverlener.

R: als je zelf die capaciteiten zelf niet hebt waarom zou je ouders dan niet verplichten samen naar een mediator te gaan?

I: wat ik vaak terug hoor is dat dat niet zoveel resultaat boekt omdat ouders soms al 7 jaar bezig zijn voordat jeugdzorg in beeld komt. Daar moet je eigenlijk aan het begin van die 7 jaar mee starten.

R: tuurlijk, maar de vraag is dan of het misschien toch niet een keer geprobeerd moet worden. Dat is het lastige, maar je moet de communicatie verbeteren want daar zit de angel. Als je die communicatie niet verbeterd dat zag je natuurlijk ook bij het Lorentzhuis. Als mensen maar gaan zien wat die communicatie, wat er gebeurd. En dat doe je ook door te vragen van goh gingen jullie tijdens je huwelijk nu ook zo met elkaar om? Dat probeer je, dat dat kwartje valt. Totdat iemand zegt, jeetje, vroeger deden we het anders, toen deden we het wel beter. Kunnen we terug naar dat moment, maar soms hoor je ook, zo gingen we altijd met elkaar om.

I: spanningsveld, positie van jeugdzorg en de positie waar ze nu ingezet worden. Vechtscheidingen worden denk ik wel steeds meer een specialisme.

R: denk het wel. En daarom vind ik het ook geen slechte ontwikkeling van we specialiseren ons erin. En in Rotterdam hebben we natuurlijk dat team van Jos van Gammeren, die houden zich er heel nadrukkelijk mee bezig. Hun hebben zoiets dit is het. Jeugdzorg is nog niet met één stem daarin aan het praten. En dat maakt het natuurlijk ook lastig, zoveel mensen zoveel meningen.

11. Hoe zou u kunnen samenwerken met een jeugdbeschermer in een vechtscheidingszaak?

1. Wat wordt er nu door BJZ aangeboden rondom vechtscheidingen?

Respondent: wat aangeboden werd tot november vorig jaar. Dat is de vechtscheidingstraining. Dat was een tweedaagse training waarin we van alles, we hadden daar een theoretisch deel in. Rouwprocessen, escalatieladder waar de ouders zich bevinden. Verschil tussen juridisch kader en hulpverleningskader. Heel veel gebruik gemaakt van Ed Spruijt, en Liesbeth Groenhuijsen. Daar hebben we veel informatie uitgehaald, effect op kinderen. Dus dat is het theoretische deel. En voorheen was dat echt één theoretische dag en een dag vaardigheden waarin de middag ook de acteur langs kwam om te oefenen. Ook voor de mensen hier in Naaldwijk is die gegeven. En die is gestopt omdat directie vond dat er toch een duidelijk werkwijze moest zijn voor de organisatie. En dat wilde wij als trainers ook heel graag. Alleen die kwam niet, en toen zeiden we er is zoveel vraag naar dan gaan we zelf uitzoeken wat er nodig is. Voor zover wij daartoe in staat zijn. Ik heb mij daar met mijn collega heel erg in verdiept. En daar iets opgebouwd, maar dat is natuurlijk niet vanuit een visie vanuit de organisatie omdat die maar niet kwam. En de prioriteiten lagen elders denk ik. Nu is het landelijk, heel veel BJZ stoeien hiermee en jeugdzorg Nederland is gevraagd te coördineren dus de BJZ zijn onder leiding van Jeugdzorg Nederland om de tafel gaan zitten. Geïnterviewd hoe doen wij het, waar leggen wij accenten. En de één is meer oplossingsgericht bezig, de ander meer systematisch maar er is ook overlap. Dus we wachten nu op de landelijke werkwijze die door ons O3 samen met Liesbeth Groenhuijsen gemaakt wordt op dit moment. En ze verwachten dat die over twee maanden klaar is. En dan is de bedoeling dat er een landelijke training ontwikkeld wordt. Dus dan pakken we zeg maar alle ideeën, best practices, bij elkaar van de verschillende organisaties. En die moeten dan methodsich onderbouwd zijn. Dus de beleidsmedewerker is nu bezig om alle onderzoeken te halen bij dat wat eigenlijk al uitgevoerd wordt, zodat je het kan onderbouwen. Daar wachten we nu dus op. En daarnaast, het is de bedoeling na de zomervakantie die training gegeven gaat worden. In hoeverre die af zal maken van wat we tot nu toe gedaan hebben moeten we dus afwachten. De andere is het praten met kinderen. En die ben ik nu aan het doorontwikkelen er gaat een pilot starten, twee pilot trainingen, één in mei en één in juni. En dan wordt die voor JB en toegang gemengd. Ik ga wel wat accenten leggen maar ik kan niet teveel vooruitlopen op die werkwijze die er komt. Maar we gaan daar ook wel over in gesprek. Ik heb ervaring met deze training met de acteur dat er heel vaak afgelopen jaar vechtscheidings problematiek werd ingebracht. Dat zijn natuurlijk de moeilijkste zaken.

Praten met kinderen vind ik zelf belangrijk, ik zie daar zelf het belang van in.

2. Wat is er vanuit BJZ nodig om de jeugdbeschermers te scholen rondom vechtscheidingen?

Verwachtingsmanagement dat goed neer te zetten. Deze ouders komen vanuit het juridisch kader en hebben verwachtingen die passen bij het juridisch kader en absoluut niet bij het hulpverleningskader. Heel duidelijk neerzetten in het eerste gesprek wat kunnen wij bieden en wat verwacht u? Positioneren op een manier waarin je heel veel begrip toont. Relatie aangaan met deze ouders. Daarnaast ook stil te staan bij hoe je zelf meegezogen wordt. Er zijn gewoon twee waarheden. Neutraliteit maar dan systeem benadert, je kan niet neutraal zijn want je gaat je aan beide ouders verbinden en met beide bouw je een relatie op. Meerzijdige partijdigheid is hierin een beter woord. Je bent namelijk geen neutrale partij zoals een rechter dat is.

In collegiaal verband of in intervisie elkaar ook toetsen en scherp houden. Qua communicatie: niet ingaan op de inhoud van het conflict, de inhoud is voor jou als hulpverlener niet interessant. Je moet echt achterover gaan leunen. Naar ouders toe als dat conflict weer opspeelt tijdens het gesprek benadrukken hoe is dit voor uw kind? Hierin moeten we nog een goede weg zoeken, want als de veiligheid van het kind in het geding is dan zul je soms toch iets moeten met de informatie die je krijgt.

Kennis van rouwprocessen, zeker gekoppeld aan echtscheiding. Weten wat de volwassen hulpverlening inhoudt, zodat je je wel kan verbinden aan deze ouders. Weten hoe het komt dat deze ouders niet even zomaar volwassen kunnen doen. Er gaat zoveel onder schuil. Jeugdbeschermers hadden binnen de training de behoefte om weer compassie te voelen met deze ouders.

Ouders moeten hun beschadigend innerlijk kind laten zien → lorenzhuis. Vaak diepe kwetsingen in de jeugd. Een echtscheiding is opnieuw een kwetsing, een nieuwe verlating. Dat raakt zo diep dat ze niet meer op een volwassen manier kunnen reageren.

Ouders moeten loskomen van die partnerrol. Het eerste jaar van een scheiding moeten ouders vechten om daarvan los te komen. Om zo van partners naar ouders te kunnen gaan. Het nadeel hier in Nederland is dat het juridische stuk ook direct begint, dit brengt extra spanningen met zich mee. Er zijn landen waar je pas na een jaar een advocaat in mag schakelen. Eerst een jaar knokken om los van elkaar te komen.

3. Zijn jullie in staat om de jeugdbeschermers zo te trainen dat deze zaken succesvol verlopen?

Oplossingsgericht werken, netwerk erbij betrekken. SOS. Wel goed omdat er dan naar de krachten van ouders gekeken wordt terwijl men nu vooral kijkt naar waarin ouders falen. De 3 huizen bij kinderen, ook benoemen wat er allemaal goed bij papa en mama.

Kunnen we jeugdbeschermers trainen? Dat ligt eraan waar het conflict op de escalatieladder zit. Middelste stuk is nog geschikt voor mediation, want de jeugdbeschermers dan nog op zouden kunnen pakken. Als je meer aan het eind van de ladder zit dan kom je meer bij therapie terecht zoals het Lorentzhuys.

4. Zijn de zaken te ingewikkeld of zijn de jeugdbeschermers momenteel niet deskundig genoeg? Ergens lijkt het mis te gaan..

Het ligt er niet aan dat de jeugdbeschermers niet deskundig genoeg zijn maar het gaat erom dat de zaak zo geëscaleerd is. Jeugdbeschermers zijn generalisten maar dan wel echt voor de jeugdzorg. Binnen vechtscheidingen komt ook volwassen problematiek om de hoek kijken en ook het juridisch kader. Hier komt heel veel hulpverlening samen en er moet dus ook veel meer samengewerkt worden. Stukjes van Lorentzhuys toepassen zou effectief zijn, maar dan wordt een jeugdbeschermer te veel een specialist. Past het nog binnen de functie van een jeugdbeschermer die een casemanager is; degene die de hulp uitzet en niet zozeer degene die de hulpverlening biedt.

Er moet meer geïnvesteerd worden in het preventieve stuk.

Interviewer:

Geachte heer/mevrouw,

Voor mijn opleiding Pedagogiek ben ik bezig met een scriptie over vechtscheiding. Ik zoom in op de deskundigheid van de jeugdbeschermer binnen jeugdzorg. Ik zou heel graag één van jullie als deskundige een paar vragen willen stellen. Dit gaat voornamelijk over kennis, inzichten en vaardigheden die belangrijk zijn bij vechtscheidingszaken om de hulpverlening iets soepeler te laten verlopen en meer resultaat te bereiken. Ik denk dat jeugdbeschermers veel van jullie kunnen leren als het gaat om deze problematiek. Ik weet dat X zich hier veel mee bezig houdt, is het misschien mogelijk dat ik hem per mail of telefonisch een paar vragen zou mogen stellen? Of één van zijn collega's?

Ik hoor graag van u.

Vriendelijke groet,

Mariëlla Solleveld

Respondent:

Beste Mariëlla,

Van ons secretariaat kreeg ik onderstaand bericht doorgestuurd. Ik wil je met alle plezier even te woord staan. Deze week is echter erg druk.

Zou het ook volgende week woensdag 4 juni kunnen om b.v. 12.30 uur?

Ik hoor het graag van je.

Met vriendelijke groet,

X

Interviewer:

Beste X,

Bedankt voor uw reactie. Wat mij betreft mag u ook een aantal vragen per mail beantwoorden. Ik zal ze hieronder weergeven. Mocht u daar toch nog contact over willen hebben, dan kunnen we volgende week woensdag even aanhouden. Maar zo via de mail is wat mij betreft ook goed. Zou u de vragen dan in de mail willen beantwoorden, dan kan deze mail namelijk als bewijs aanleveren dat u echt degene bent die de vragen beantwoord heeft. In een word document kan ik dat minder goed aantonen.

1. Welke kennis heeft een jeugdbeschermer nodig over een vechtscheiding?
2. Welke kennis hebben jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?
3. Welke gespreksvaardigheden hebben jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?
4. Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig over hun eigen positie in een vechtscheiding?
5. Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?

Omdat het onderzoek zich richt op jeugdbeschermers komt dat terug in de vragen. U mag ook bedenken welke kennis/vaardigheden en inzichten u met uw expertise belangrijk vindt om in te zetten.

Alvast heel erg bedankt.

Groet, Mariëlla Solleveld

Respondent:

Beste Mariëlla,

Dank voor je mail. Ik denk toch dat het goed is als we elkaar even spreken. Je vragen gaan niet zo zeer over de inhoud van het vechtscheidingen project maar meer wat belangrijk is voor de jeugdbeschermers om te weten. Dat vind ik wat moeilijk om te beantwoorden. Ik ken hun vak niet zo goed van binnen uit. In een dergelijk geval zou ik de jeugdbeschermers vragen welke zaken zij willen weten en daar zou ik dan antwoord op kunnen geven. Het is wat lastig om me in hun positie te verplaatsen en te bedenken welke gegevens of expertise zij nodig zouden hebben. Dan ga ik voor mijn gevoel voor hen denken en invullen. Ik denk dus dat zij zelf beter de vraag voorgelegd kunnen krijgen wat zij denken nodig te hebben. Laten we volgende week even overleggen. Je kan me op genoemde dag en tijd bellen op.

Met vriendelijke groet,
X

Interviewer:

Beste X,

Dat punt snap ik. Nu verwacht ik ook niet zozeer dat u zich gaat verplaatsen in de jeugdbeschermers. Ik wil meer weten welke kennis, vaardigheden en inzichten jullie inzetten tijdens de hulpverlening bij vechtscheidingszaken. Datgeen wat jullie inzetten kan voor de jeugdbeschermers ook relevant zijn om in te gaan zetten. Zo bedoel ik het meer. Misschien in mijn vorige mail niet duidelijk verwoord.

Waar ze binnen BJZ tegen aanlopen is dat ze deze zaken krijgen, maar onvoldoende tools in handen hebben om deze complexe zaken aan te kunnen. Er is daarbij ook sprake van een bepaalde handelingsverlegenheid. Mijn onderzoek richt zich erop, wat kun nu in de hulpverlening met deze problematiek van nut zijn om de uitkomsten van deze zaken wat effectiever te maken (geen jarenlange OTS bv.). Ik zal de vragen nog iets meer toespitsen, hopelijk maakt dat het voor u iets makkelijker.

Waar ik van u heel graag een antwoord op zou willen is;

- Welke kennis is binnen hulpverlening nodig over een vechtscheiding.
- Welke kennis over communicatie en rapportage.
- Is het belangrijk om inzicht in de eigen persoon te hebben (met name voor het stuk ingezogen worden).
- Hoe blijf je als hulpverlener uit het conflict met ouders (moet je dan wel of niet op emoties van ouders ingaan?).
- Is er een verschil tussen partnerconflicten en ouderconflicten. Moet je dit verschil binnen hulpverlening ook anders benaderen?
- Zijn bepaalde gespreksvaardigheden nog extra belangrijk, nog eventuele andere vaardigheden?

Hopelijk scheelt dit, als u liever een antwoord per telefoon wil geven op deze vragen mag dat ook. Als u met deze vragen beter uit de voeten kan dan mag het uiteraard ook per mail.

Groet,
Mariëlla

Respondent:

Beste Mariëlla,

Dank voor je mail. Helaas is op veel van je vragen nog geen duidelijkheid. Zoals je weet is het een rijkelijk nieuw project en is het nog niet duidelijk wat professionals moeten weten en kunnen om met vechtscheidingen te kunnen werken. En de ene vechtscheiding is de andere niet. Daar zijn heel veel mensen zich over aan het buigen en er is nog geen antwoord, ook in het buitenland niet. Belangrijk lijkt:

1. attitude, stevige persoonlijkheid, werkend in goed team met veel steun voor elkaar.
2. systemische visie en zicht op trauma en traumareacties
3. kunnen praten met kinderen en kinderen goed in het vizier houden.

Het is zeker van belang om inzicht in de eigen persoon te hebben. Maar ook dat je een sterk team hebt waarin je veel steun hebt voor elkaar. Als de ene ingezogen raakt kan de ander weer helpen om hier weer uit te geraken en vice versa. Dit gebeurt vanwege de heftigheid van de dynamiek regelmatig en kun je niet voorkomen.

Je blijft uit conflict met ouders door steeds maar weer te zien dat het mensen zijn die zich in het nauw gedreven voelen en die gewond zijn geraakt door de vaak jarenlange strijd. Door in het oog te houden dat deze mensen zo hoog in hun stress systeem zitten dat ze naar elkaar gaan uithalen maar dat daaronder verwonde mensen zitten helpt dit om zelf niet terug te gaan slaan maar te deëscaleren. Door de kinderen centraal te houden weet je ook dat mee escaleren alleen maar averechts voor hen werkt. En wederom help je in het team elkaar om niet in conflict te raken.

Er is zeker een verschil tussen ouder en partner conflicten. Alleen zie je bij vechtscheidingen dat dit door elkaar is gaan lopen. In het project trekken we deze zaken weer uit elkaar.

Door ouders als ouders aan te spreken en niet als ex-partners door hun kinderen centraal te stellen maken wij dit onderscheid. Van essentieel belang

Voor de gespreksvaardigheden en attitude wil ik je verwijzen naar het boek wat waarschijnlijk in september uit gaat komen. Mogelijk kan je ook al wat info vanuit onze site halen (www.kinderenuitdeknel.nl) Tussen de regels door lezend kun je daar veel attitude uithalen.

Ik hoop dat ik je zo toch een beetje op weg heb kunnen helpen.

Met vriendelijke groet,
X

Interviewer:

Beste X,

Super bedankt voor deze antwoorden. Nog een vraag, in hoeverre gaan jullie in op de conflicten en de bijbehorende emoties van de ouders? Ik merk namelijk dat er binnen de BJZ's daar wat verschillend over gedacht wordt. De één zegt we hebben het niet over de emoties van de ouders, hun conflict en wat er in hun relatie allemaal is gebeurd is niet interessant, we hebben het alleen over het kind. Voor al hun psychische nood moeten ze hulp zoeken bij een GGZ. Een ander zegt, ja je moet wel wat ruimte daarvoor geven, want ouders komen er anders iedere keer weer op terug, hoe zij behandeld zijn door hun partner en wat ze allemaal meegemaakt hebben en wat dat dan voor gevolgen voor het kind zou hebben. Maar zo zeggen deze laatste, je moet het op een gegeven moment wel gaan indammen.

Of ligt er een scheiding tussen partnerconflicten en ouderconflicten en moet je aan ouderconflicten wel aandacht schenken en de partnerconflicten echt links laten liggen? Maar hoe kun je ervoor zorgen dat je daarin dat onderscheid goed helder hebt?

Misschien dat u mij daar nog een antwoord op kan geven.

Hartelijke groet, Mariëlla

Respondent:

Beste Mariëlla,

Bij ons houden we twee intake gesprekken. Telkens met twee therapeuten die ook de groep gaan geven. Bij het tweede intakegesprek gaan de ouders, samen met een therapeut voor een tijdje uiteen. Daar wordt gesproken over trauma en gevoelens. Dat kan relationeel trauma zijn maar ook daarvoor. Als de therapeuten en de ouders daarna weer bij elkaar komen vertellen de therapeuten aan elkaar wat ze van de beide ouders begrepen hebben. We leggen ook uit dat in het project de kinderen centraal staan en dat we ze verder in het traject als ouders aan spreken, dat oude partner kwestie niet in het project behandeld worden omdat het er om gaat dat de kinderen centraal staan en zij het als ouders beter gaan doen zodat hun kinderen uit de knel geraken. Door er in de intake ruimte voor te maken en de mensen te erkennen in hun pijn, kan je gedurende het project beter uit de voeten met het ouderschap.

Het is goed om je te realiseren dat de mensen die in de groep Kinderen uit de Knel zitten een hele specifieke doelgroep is. Onze ervaring is dat het gaan praten over oude reactie issues bij deze hardnekkige echtscheidende ouders niet werkt. De kinderen en het ouderschap staan centraal.

Ik hoop dat dit een antwoord is op je vraag.

Hartelijke groet en succes,

X

Tabellen met beknopte informatie van de respondenten, geselecteerd uit de uitgewerkte versie van de interviews. Als analyse gebruikt om de deelvragen te beantwoorden.

Antwoorden van drie jeugdbeschermers

Welke kennis heeft een jeugdbeschermer nodig over een vechtscheiding?	Welke kennis hebben jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?	Welke gespreksvaardigheden hebben jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?
X (JB) geeft aan dat je goed moet weten wat de ontwikkeling met kinderen doet, dit moet ook met de ouders gedeeld kunnen worden. Psycho-educatie. Daarnaast is algemene informatie over een vechtscheiding en het proces waar ouders doorheen zijn gegaan en waar zij nu zitten. De voorgeschiedenis van ouders is goed om te weten. Het is erg belangrijk dat je aan ouders grenzen kan stellen, zodat zij niet tientallen mailtjes per dag bijvoorbeeld sturen. De begeleiding moet afgebakend worden. X (JB) geeft aan dat je goed weten welke positie je als jeugdbeschermer hebt. Daarnaast ook de risico's kunnen benoemen die een vechtscheiding met zich meebrengt. Je moet goed weten hoe je een vechtscheiding aanvielt, als je denkt zo moet het gebeuren en als dat dan toch niet goed uitpakt is de kans van meegezogen worden erg groot. Dat brengt je positie als jeugdbeschermer dusdanig in gevaar. X (JB) geeft aan dat je binnen het werken met vechtscheidingen de grootste valkuil moet weten. Dat is het meegezogen worden in het gevecht tussen ouders. Dat betekent dat je transparant moet werken. En dat je de verantwoordelijkheid moet laten waar die hoort, bij de ouders dus. Zicht hebben op de doelen die ouders hebben: altijd de andere ouder te willen diskwalificeren; de oplossing bij de andere ouder te zoeken; jou als hulpverlener te betrekken in zijn of haar standpunt. Min of meer als oorzaak geeft X aan dat ouders de partnerrelatie niet hebben verwerkt en dus nog niet toe komen aan die gezamenlijke ouderrol. Het is goed om te kijken waar ouders in dit afscheid nemen zitten. Voor nu blijven ouders vaak hangen in het vechten en het ruzie maken. Daarbij is het pijnlijk dat je niets over je kind te zeggen hebt als het bij de andere partner verblijft. Zo mis je een stuk van de geschiedenis die je kind opbouwt.	X (JB) geeft aan dat transparant communiceren en rapporteren erg belangrijk zijn. Je moet richting ouders duidelijkheid geven. Duidelijk zijn in je taken en jouw rol als jeugdbeschermer. Daarbij is het belangrijk om veel dingen te overleggen met een collega. Ook de transparant geven over het werken met andere disciplines zoals de Jutters. Eén gezin één plan. Dat er één plan is voor alle betrokken hulpverleners. Ook dat biedt transparantie. X (JB) geeft aan dat je goed moet weten hoe de communicatie verloopt en ook duidelijk hebben wat je eigen positie is binnen de communicatie. Daarnaast moet zowel de communicatie als de rapportage transparant zijn. Dus open en feitelijk, zodat ook de rapportage naar beide ouders gestuurd kan worden. Ook daarbij vermelden wie zegt wat. Een gesprek goed voorbereiden is van groot belang. Wat zeg je wel en wat zeg niet. Bewust zijn van de valkuilen die je tegen kan komen. Ook binnen het communiceren opletten dat je niet meegezogen wordt in de strijd. Dat betekent af kunnen bakenen van daar wil ik het niet over hebben of dat is niet hetgeen waar we het nu over hebben. Heel helder blijven in je lijn en dit ook van tevoren duidelijk naar ouders communiceren, het gesprek gaat hier over daar wil ik het met u over hebben, dit is het doel van het gesprek. We gaan het gesprek op deze manier doen en ik blijf die kaders aangeven. X (JB) werkt altijd met agenda tijdens het gesprek en maakt na de gesprekken vaak direct of de dag erna een verslag van het gesprek. In het gespreksverslag wordt niet het hele proces beschreven maar er wordt weergegeven wat er besproken is, de visies die naar voren zijn gekomen en wat men overeengekomen is. Interpretaties komen er niet in. Tijdens het eerste gesprek worden met de ouders de communicatieregels doorgesproken. Deze kunnen als volgt zijn: er worden geen verwijten gemaakt; je behandelt elkaar met respect; je diskwalificeert elkaar niet; praten in de ik-vorm en je praat niet verwijtend. Lukt het voor ouders zich niet om zich eraan te houden dan wordt geadviseerd om een time-out te nemen. Ouders hebben soms ook de neiging om tegen ons te praten. Dan benoem ik dat ze tegen elkaar moeten praten. X vertelt alleen per mail contact te hebben met ouders, er wordt niet gebeld. De mailtjes die men stuurt daarin moeten alle	Volgens X (JB) moet je de-escalerend kunnen werken, escalaties kunnen voorkomen. Als je tegen elkaar praten niet lukt, vertel het dan tegen mij als hulpverlener dan praat ik het weer door. X geeft aan dat samenvatten en vertalen belangrijk zijn. Ook wel parafraseren, duidelijk maken dit wordt bedoeld. Tegen een ouder zeggen, jij vat dit nu zo op maar als ik het goed begrijp?! Vechtscheidingen doen wij vaak met twee jeugdbeschermers en belangrijk is om het gesprek goed voor te bespreken. Wat ga ik doen, wat ga ik zeggen, hoe houden we het gesprek duidelijk, helder en kort? Ook om te voorkomen dat we meegezogen worden in de strijd. X (JB) vindt vaardigheden als transparant en helder zijn noodzakelijk. Goed je grenzen aan kunnen geven, bewust zijn van de valkuilen. Daarnaast ook vaardigheden hebben dat je kan aangeven wat de kaders zijn binnen het gesprek en daar ouders ook op blijven aanspreken. Volgens X is ook het parafraseren of het vertalen van wat gezegd wordt erg belangrijk. Altijd weer checken of de ene ouder dit nu zo bedoelt? Ook wel het weergeven van de gevoelens die je bij ouders ziet. Voor deze zaken is het sowieso al erg belangrijk om ouders tot een stuk communicatie te motiveren. Want er moet namelijk met elkaar gesproken worden, er moeten afspraken gemaakt worden. Daarin is het voor de jeugdbeschermer belangrijk dat hij ouders de ruimte geeft wel binnen de kaders die afgesproken zijn. X (JB) merkt op dat positioneren van groot belang is. Daarnaast is empathie en engageren nodig. X vertelt dat bij hun nieuwe manier van werken de onderwerpen heel inzichtelijk zijn. Het gesprek is dus qua inhoud geen verrassing voor ouders. Voorspelbaarheid is belangrijk, geen onverwachte situaties. Neutraliteit moet je hebben, wij hebben geen winst. Omdat er vanuit de beschikking wordt gewerkt is dat je uitgangspunt, daarin zijn wij dan neutraal. De beschikking is vanuit het kind en X geeft aan dat in zoverre het kind de partij is. X is zich ervan bewust dat je een boodschap op verschillende manieren kan brengen. Als je wilt dat ouders iets gaan doen is het noodzakelijk om je eerst te positioneren. In mailcontact kun je je niet meer verschuilen, dus daarin moet je opbouw dusdanig goed zijn, dat er niet ter discussie staat wat je bedoelt.

	partijen betrokken zijn. In ieder geval in de cc. Enkel mailcontact heeft als voordeel dat ik altijd mag nadenken over de mails die ik stuur. De werkwijze is ook hier bij het secretariaat en de telefoniste bekend. Onderlinge mailwisseling staat altijd op de agenda. In sommige zaken mail ik nooit zelfstandig, dan laat ik de mail controleren door mijn teamleider en door de gedragsdeskundige. Dan kan net een andere zinsopbouw, het woord 'moeten' eruit. Ik word met deze werkwijze door het hele team gesteund. Het is belangrijk om de juridische strijd helder te hebben zodat je weet welke acties ouders gaan nemen. Welke ruis gaan ze creëren. De kindgezinsoogd maakt ook verslagen van de begeleide omgang of van de gesprekken met kinderen. Dit wordt heel feitelijk weergegeven. Ouders weten ook precies waarop geobserveerd wordt. Kindgezinsoogden hebben geen gesprekken met de ouders. Ouders proberen dit vaak wel mee maar dit moet altijd doorverwezen worden naar de oudergezinsoogd.	
Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig over hun eigen positie in een vechtscheiding?	Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?	
X (JB) vindt het belangrijk dat een jeugdbeschermers ook zijn of haar eigen gevoelens mag hebben. Alleen mag je dit niet mee laten spelen in de uitvoering van je werk. Daarom is het belangrijk om wat je gaat bespreken om dit goed voor te bereiden. Dan staan de punten op papier. Daarbij is het goed om regelmatig met je gedragswetenschapper of teamleider zaken door te spreken. Hoe zit ik erin, hoe raken dingen mij? X denkt dat je als jeugdbeschermers wel neutraal moet zijn naar ouders toe. Je bent er namelijk voor het kind. Dit krijg je ook vanuit feedback als het goed is terug gekoppeld. Daarnaast is het belangrijk om voor jezelf een standpunt in te nemen hoe kijk ik naar een echtscheiding en naar een vechtscheiding. Daarnaast moet je ook weten wat je eigen positie is, je moet jezelf ontwikkelen zeker in dit werk. Inzicht hebben in hoe reageer ik ergens op en hoe kan die reactie aanpassen of veranderen. Feedback van collega's is daarin heel helpend. X (JB) geeft aan dat je positie zo moet zijn dat ouders tot inzicht komen of dat je in ieder geval met ouders kan praten over wat de gevolgen zijn van hun handelen voor hun kind. Daarnaast moet je een open en neutrale houding hebben. Het gaat niet zozeer om jou positie als jeugdbeschermers het gaat voornamelijk om de positie van ouders zo geeft X aan. Je moet waakzaam zijn dat je niet meegezogen wordt in de vraag om bevestiging van ouders dat ze gelijk hebben. Die helikopterview is noodzakelijk als jeugdbeschermers. Dit bereik je door van tevoren duidelijk je rol aan te geven, dan krijg je dat stukje positioneren. Jij bent degene die duidelijk	X (JB) vertelt dat je goed moet weten wat de gevolgen op langer termijn voor kinderen zijn. Hierin kan een gedragswetenschapper veel verduidelijken. Gesprekstechnieken om met kinderen in gesprek te kunnen zijn nodig. En daarnaast inzicht in wat het voor kinderen betekent, kinderen hebben bijna altijd wel een loyaliteitsconflict. En dan kan het nog een verschil zijn of het kind zijn ene ouder wel of niet ziet, als hij één ouder nooit ziet kan het kind ook geen autonomie ontwikkelen ten opzichte van die ouder. In die zaken is het onze taak om te signaleren en de zorgen mee te nemen. Juiste hulpverlening hierop te zetten. X, jeugdbeschermers in Naaldwijk geeft aan dat je bewust moet zijn van de loyaliteit die het kind heeft. Bewust moet zijn van de systemen die er bij de vader of de moeder plaats kunnen vinden, voornamelijk dan de plek waar het kind woont. En dat een kind daar last van kan hebben. Als jeugdbeschermers moet je weten welke gevolgen een vechtscheiding heeft voor een kind en dit moet je ook kunnen signaleren en daar de juiste hulpverlening bij zoeken. X (JB) geeft aan dat kennis van wetgeving belangrijk is. Wat zijn de rechten en plichten van ouders en kinderen, kennis over wat de ontwikkelingsbedreigingen zijn. Stuk psycho-educatie, wat heeft dit voor gevolgen op langer termijn. Wat voor signalen geef je af als je dit of dat doet.	

moet zijn in wat je van ouders verwacht, dat ze gaan leren om met elkaar te communiceren en het belang van hun kind weer gaan zien. Het gaat vaak niet om de achterliggende strijd maar om hetgeen wat nu speelt. X vertelt dat je ouders zeker mag complimenteren om de dingen die goed gaan en dat je moet kijken om die krachten verder uit te bouwen.		
--	--	--

Antwoorden van twee teamleiders

Welke kennis heeft een jeugdbeschermer nodig over een vechtscheiding?	Welke kennis hebben jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?	Welke gespreksvaardigheden hebben jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?
X teamleider van Naaldwijk denkt dat basiskennis over het psychologische proces in een vechtscheiding belangrijk is. Met als gevolg dat je je als jeugdbeschermer meer bewust bent van wat mag je van ouders verwachten in bepaalde fase, sterk gericht op ouders. Daarnaast zo geeft X aan is het belangrijk om te weten wat het effect van een echtscheiding op een kind is. Kennis over het civiele kader is ook niet onbelangrijk, weten hoe het juridisch in elkaar steekt. X teamleider in Katwijk geeft een aantal dingen aan die belangrijk zijn om als kennis te hebben: de juridische kant van scheidingen, financiële kant van scheidingen en hoe het zit met loyaliteiten, met kinderen. Daarbij moet een jeugdbeschermer een inschatting kunnen maken in welke fase ouders zitten op de escalatieladder. Wat zijn de risico's die je loopt. Ons belangrijkste belang is om de risico's voor de kinderen te beperken.	De rapportage verschilt volgens X niet veel van rapportages in andere zaken. X geeft aan dat ze wel de nadruk legt op het zoveel mogelijk scheiden van informatie. Feitelijk heden; dit is gebeurd ehm verhalen; die persoon heeft vertelt dit is gebeurd en daarnaast hun eigen interpretatie; mijn mening is dit. Dus dat ze dat heel sterk blijven scheiden. Volgens X is de eigen interpretatie iets wat erbij hoort. Alert erop zijn dat beide ouders ruimte krijgen voor hun verhaal. Zeker aan het begin van het traject. Op een gegeven moment moet je dat gaan indammen omdat mensen in dat verhaal jou als jeugdbeschermer willen overtuigen, jou willen overtuigen van hun gelijk. Dat indammen is nodig om daarna verder te kijken naar het kind en het kind centraal te zetten. X geeft aan dat communicatie in zijn algemeenheid belangrijk is, helder, duidelijk en transparant zijn. Zo vertelt X wij verwachten dat de jeugdbeschermers met een zekere overtuigingskracht hun werk kunnen doen. Waardoor ze ook sturing kunnen geven aan het proces. Daarbij is het van belang dat zij feitelijk zijn in zowel de mondelinge als de schriftelijke communicatie. Dat geeft namelijk de minste kans op ruis, op het moment dat je wat vager wordt biedt je veel gelegenheid voor interpretatie. Interpretaties in schriftelijke communicatie leidt er toe dat ouders daarmee op de loop gaan. Alle rapportage worden door een derde doorgelezen. Over neutraliteit zegt Hans het volgende: we zijn niet neutraal, we zijn neutraal als je kijkt naar het conflict tussen ouders maar we zijn niet neutraal ten opzichte van het kind. Want dat is onze partij.	X geeft direct aan dat deze zaken veel van je gespreksvaardigheden vergen. Het zit letterlijk in, wat straal je non-verbaal uit, wat zeg je en hoe zeg je het. Je zit meer op mediators vaardigheden, maar je bent geen mediator, dus dat is tegelijk een spanningsveld. Daarnaast is relativeringsvermogen erg belangrijk want je wordt behoorlijk gebombardeerd met hele heftige verhalen. De helikopterview als vaardigheid is van belang, ga er poosje boven hangen en kijk wat er gebeurt. Meerzijdige partijdigheid, geen partij trekken. Voor een vechtscheiding is intervisie een belangrijk onderdeel. Je focus vast kunnen houden, een lijn uitzetten en op die lijn blijven sturen. Het voordeel van duo werken kan met zich meebrengen dat je niet in een tunnelvisie terecht komt. Maar elkaar scherp kan houden. Duo werken kan ook gevaar met zich meebrengen, als je namelijk samen een tunnelvisie ontwikkelt dan wordt dat heel sterk. Volgens X is het belangrijk om structuur vast te houden. Dat beide ouders aan bod komen, dat er echt naar elkaar geluisterd wordt. Dat je duidelijke afspraken maakt, waar hebben we het over. En hoe gaan we dat bespreken. Vaak zijn ouders erop uit om dingen niet te doen. Daarin moeten we zegt Hans heel duidelijk zijn dat wat we bespreken dat ouders daarin geen keus hebben maar dat het gewoon moet gebeuren. Het is prima om met elkaar te spreken over hoe we dat gaan doen maar of we het gaan doen dat is geen vraag. X geeft aan dat het belangrijk is om altijd voldoende draagvlak te hebben voor een besluit. Het is de taak van de jeugdbeschermer om kaders aan te geven. Duidelijkheid te bieden in de onderwerpen van gesprek. Altijd het kind centraal zetten, we hebben het niet over jullie huis of financiën net het gaat altijd over jullie kind. Positioneren en kaders aangeven zijn daarbij onmisbaar zo vertelt X. Daarnaast de basistechnieken waarvan je verwacht dat iedere hulpverlener heeft.
Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig over hun eigen positie in een vechtscheiding?	Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?	
Over de eigen positie zegt X dat je in eerste instantie goed moet uitleggen wat Bureau Jeugdzorg is, wat een jeugdbeschermer is en wat de taken van de jeugdbeschermer zijn. Ik vertel tegen ouders dat ik geen hulpverlening op kan leggen, geen boetes en ik kan niemand gevangen zetten. Maar zo vertelt X de jeugdbeschermers gaan u motiveren, de ernst van de situatie duidelijk maken. In het ergste geval kunnen we de rechter vragen het kind uit de situatie te halen. Daarnaast is inzicht in de eigen persoon belangrijk volgens X, wie ben ik als persoon? Wat doet een situatie met mij? Waar ben ik gevoelig voor? Reflecteren op gedrag en een zaak ook met elkaar	X vertelt dat het veel gevolgen heeft. Ook wel de gebruikelijke gevolgen van een echtscheiding. Als jeugdbeschermer moet je hiervan goed op de hoogte zijn wat doet dat met een kind maar ook wat doet het gevecht met het kind. Hoe is het zelfbeeld van het kind, wat tussen al die ruzies zit? X geeft zelfs aan dat je iets moet weten over het Parental Alienation Syndroom. Ook daarin moeten jeugdbeschermers zich verdiepen. De kennis gaat ver.	

doorspreken op reflectieniveau. En dat zou je binnen vechtscheidingen wel veel moeten toepassen. X geeft hierbij aan dat jeugdbeschermer goed moet weten dat hij er is voor het kind en niet voor de ouders. De strijd van de ouders is de strijd van de ouders en daar gaan jeugdbeschermers niet in mee. Voldoende transparant zijn, ook belangrijk dat we vooral moeten zorgen dat die ouders hun eigen verantwoordelijkheid gaan oppakken. Hiervoor is het nodig dat de jeugdbeschermer zijn normale manier van werken (gericht op de veiligheid van het kind) laat varen en dat hij alleen maar bezig moet zijn om die ouders in die verantwoordelijkheid te krijgen. Dat is de enige manier om uit een vechtscheiding te komen en te blijven. Het iedere keer bij de ouder neerleggen wat zit in jouw invloedssfeer? Wat kun jij concreet doen? Volgens X is het zeker mogelijk om niet meegezogen te worden. Dit voorkom je door je er in ieder geval heel bewust van te zijn. Als je merkt dat ouders met jou een coalitie willen vormen dit direct aan te pakken en het heel discreet bij de ouder terug te leggen. Intervisie en supervisie zijn heel belangrijk om inzicht te krijgen zeker nu de hele methodiek nog in ontwikkeling is.		
---	--	--

Antwoorden van een gedragswetenschapper

Welke kennis heeft een jeugdbeschermer nodig over een vechtscheiding?	Welke kennis hebben jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?	Welke gespreksvaardigheden hebben jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?
X gedragswetenschapper geeft aan dat je op de hoogte moet zijn van de achtergrond van een vechtscheiding en daarbij hoe werkt dat qua communicatie. Daarnaast ook op de hoogte zijn van het proces van een vechtscheiding en hoe je die kentering kan maken. Om bij die ouders die kentering te maken is het volgens X van belang dat je aan ouders kan vertellen wat deze vechtscheiding met de kinderen doet. Dit ook met voorbeelden kan verduidelijken. Daarnaast is het wel ingewikkeld, wij geen mediators wij zijn ook niet echt hulpverleners maar wij coördineren het proces. Wij zetten hulpverlening uit, alleen moet dat hulpaanbod er wel zijn. Nu richten wij ons vaak op mediation maar we werken dat ouders dit station toch vaak al gepasseerd zijn of het moet mediaton zijn die meer therapeutisch is en confronterend.	Volgens X (GW) is het voor een jeugdbeschermer belangrijk om heel neutraal te blijven. Ook in de rapportage moet je feitelijk blijven. Daarom is het goed dat iemand dat van buitenaf, bovenaf mee leest. Zodat binnen de rapportage feitelijke geschreven wordt maar ook dat beide kanten goed belicht worden. Eigen interpretatie vindt X een gevaarlijk punt maar een samenvatting en daarin je beeldvorming weer te geven, kan goed zijn.	X geeft aan dat neutraliteit van groot belang is, niet meegaan in het ene of het andere verhaal. Ook zelf consistent zijn in je verhaal naar beide ouders. Daarnaast open en transparant zijn in wat je doet. Naar ouders toe duidelijk zijn wat je positie inhoudt en dat ook uitdragen. In gesprekken grenzen stellen. In mailcontact adviseer ik ook om alle betrokken partijen te cc-en zodat er geen ruis ontstaat. De focus wordt nu door ons ook wel gelegd in het oplossingsgericht werken. Met Signs of Safety en de Deltamethodiek. Uitgaan van de eigen kracht. Maar of je daar direct een eind mee komt dat betwijfelt X, op een gegeven moment moeten ouders het wel weer zelf gaan doen. Stuk empathisch vermogen is erg belangrijk, er zit namelijk veel in je communicatie en je manier van doen. Wat straal je uit naar ouders en hoe stap je een vechtscheiding binnen. Ook goed weten van jezelf hoe je daar in stap. Wat daarnaast goed is om te doen is kijken naar het netwerk, wie kan daaruit iets betekenen.
Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig over hun eigen positie in een vechtscheiding?	Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?	
X (GW) vertelt dat ook hier het neutrale stuk en er echt boven blijft staan. Waken dat je niet aan waarheidsvinding gaat doen. En dat je het kind in het vizier houdt en van daaruit blijft handelen. Weten waar je grenzen liggen. Dat je een gedragswetenschapper hebt die je daarin terug haalt. En op het moment dat dat echt ten koste gaat van de inhoud van de zaak kun je je afvragen of iemand daar op moet blijven.	Volgens X moet je goed weten wat het met een kind doet dit gaat zowel om de stille kinderen als de kinderen die externaliserende gedrag hebben. Dat je als jeugdbeschermer ook goed weten wat je wel en niet kan zeggen aangezien kinderen altijd loyaal zijn. Ook hier komt volgens X de neutraliteit weer terug. Een gesprek kunnen voeren met kind is belangrijk, het verschilt volgens X wel per jeugdbeschermer welke kwaliteit dit kindgesprek heeft. Het zit in de kennis en in een deel van de persoonlijkheid, daarnaast ook hoe goed voorbereid ga je het gesprek met het kind aan. Gaat het je in een kindgesprek alleen om de informatie die je binnen wilt halen of zie je ook echt het kind staan. X vertelt dat binnen kindgesprekken nog wel veel te halen valt voor de jeugdbeschermers. Als je namelijk de informatie die je van het kind weet goed over kan brengen op de ouders, zodat ze echt kunnen gaan voelen wat het voor het kind betekent.	

Antwoorden van een curator

Welke kennis heeft een jeugdbeschermer nodig over een vechtscheiding?	Welke kennis hebben jeugdbeschermers nodig over de communicatie en rapportage binnen een vechtscheiding?	Welke gespreksvaardigheden hebben jeugdbeschermers nodig? Welke andere vaardigheden eventueel nog meer?
Voorlichting zo zegt X is belangrijk. Er zijn genoeg mensen die denken dat de kinderen er totaal geen last van hebben. We doen het alleen als de kinderen in bed liggen. Duidelijk maken dat ook dan kinderen de zaken haarfijn aanvoelen en de spanning in huis precies meekrijgen. Speel de situaties ook maar eens na om het voor ouders nog inzichtelijker te maken.	Verder geeft X aan dat communicatie uit twee dingen bestaat, wat zeg ik en wat laat ik zien. Non-verbale communicatie is zo belangrijk. Als jeugdbeschermer moet je je goed weten welke houding heb ik, wat doe ik, kom ik geïnteresseerd over of niet? Kom ik partijdig of niet partijdig over? Het is volgens X goed om mensen te confronteren met hun gedrag. Na te vragen of ze tijdens hun huwelijk op deze wijze met elkaar omgingen. Het blijft lastig communicatie tussen mensen weer op gang brengen.	X (curator) geeft aan dat er verschillende dingen belangrijk zijn. Een gesprekst raining hoe praat ik met kinderen? Training hoe blijf ik neutraal? Onpartijdigheid, dat zijn essentiële dingen. Onpartijdigheid in vechtscheidingen is zo belangrijk, als je dat niet bent dan ben je onderdeel van het gevecht geworden. En alles wat je moet voorkomen is dat jij onderdeel van het gevecht wordt. X geeft nog wat tips mee om de gesprekken met deze ouders te voeren. Hij zegt voor mediation moet je altijd een ronde tafel hebben. Dat is ook iets voor een jeugdbeschermer om bij na te denken. Hoe zet je ze neer. Daarnaast vindt X dat je voordat je een gesprek hebt, je even tot rust moet komen. Ga even een halfuurtje naar buiten, zodat je zelf ook rustig en stabiel het gesprek in kan. Volgens X moeten jeugdbeschermers dingen ook durven benoemen. Daarbij geeft hij aan dat het niet zo slecht zou zijn als jeugdbeschermers ook een stuk mediator in hun opleiding mee krijgen. Of daar in ieder geval in getraind worden.
Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig over hun eigen positie in een vechtscheiding?	Welk inzicht hebben jeugdbeschermers nodig in de gevolgen van een vechtscheiding bij de kinderen?	
Jeugdbeschermers hebben soms een strijd te voeren met hun gevoel in een zaak maar zo zegt X met die gevoelens heb ik niets te maken. Als jeugdbeschermers worstelen met die gevoelens en heel erg zoekende zijn in hoe behoud ik mijn neutrale positie, dan moeten ze misschien een cursus volgen aldus X. Wij als mediators/curators volgen daar ook trainingen voor. Kijk ook naar jezelf, kijk naar je houding, doe zelf reflectie doe intervisie met elkaar. Laat een ander meekijken als je zo'n gesprek hebt. Puur om jou te observeren wat je doet, want je doet vaak dingen zonder dat je er zelf erg in hebt.	X is een groot voorstander van een bijzonder curator. Want zo zegt hij de jeugdbeschermers zijn er ook wel voor het kind maar in een heel andere rol. Want volgens hem zijn ze er voor het systeem. Een bijzonder curator is er echt alleen voor het kind. Volgens X is het belangrijk om met het kind te kunnen praten. Hier kun je voor getraind worden, maar zo geeft hij aan je hebt het in je of je hebt het niet. Maar je kunt je hier zeker in bekwamen.	

Antwoorden van een trainer

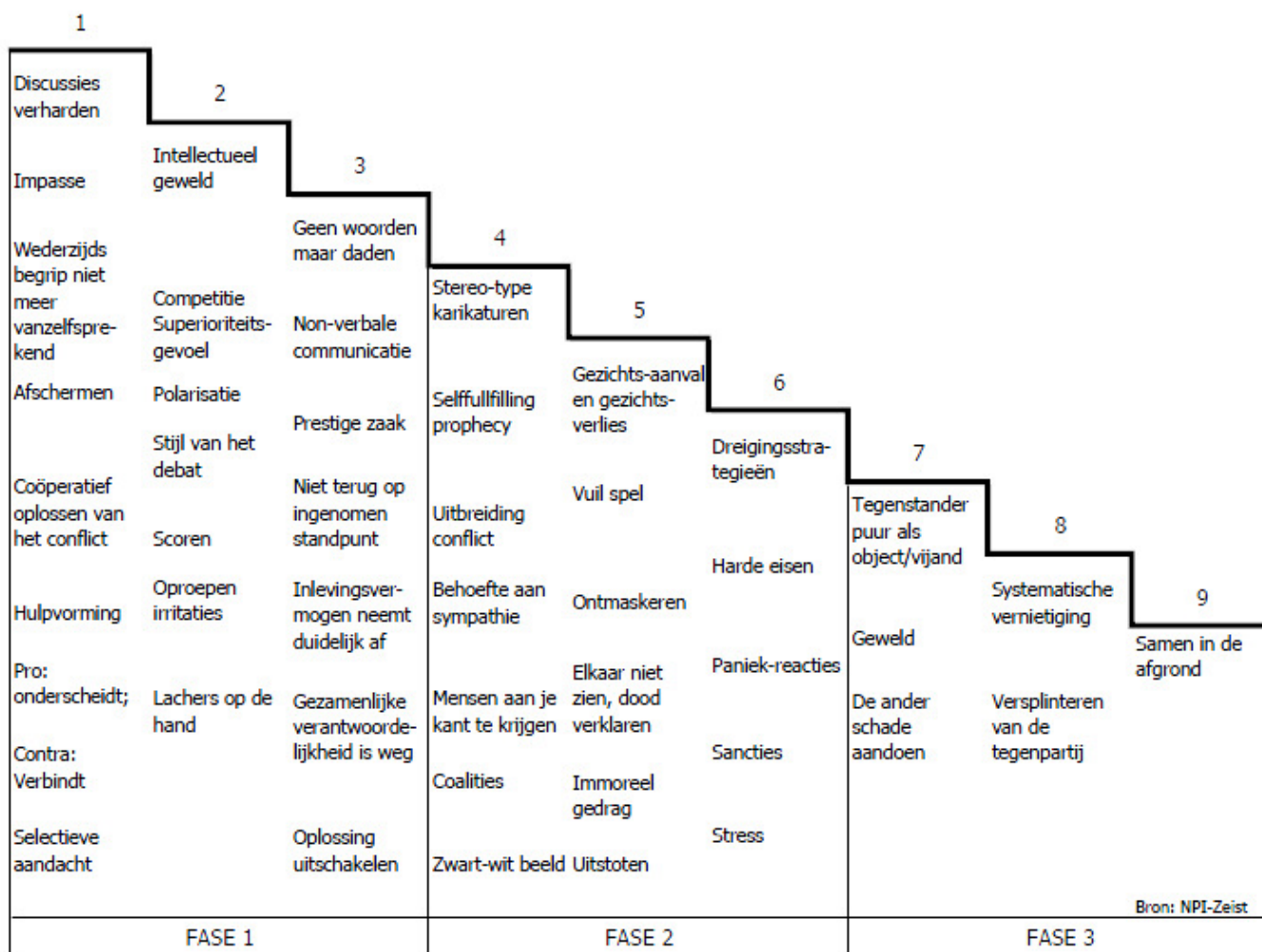
Wat wordt er nu door BJZ aangeboden rondom vechtscheidingen?	Wat is er vanuit BJZ nodig om de jeugdbeschermers te scholen rondom vechtscheidingen?	Zijn jullie in staat om de jeugdbeschermers zo te trainen dat deze zaken succesvol verlopen?	Zijn de zaken te ingewikkeld of zijn de jeugdbeschermers momenteel niet deskundig genoeg? Ergens lijkt het mis te gaan..
X geeft aan wat er door Bureau Jeugdzorg is aangeboden rondom vechtscheidingen. Er is zo vertelt zij een vechtscheidingstraining gegeven met daarin de volgende onderdelen: rouwprocessen, escalatieladder waar de ouders zich bevinden, verschil tussen juridisch kader en hulpverleningskader. Het praten met kinderen. Praten met kinderen vind ik zelf belangrijk. Daar was ook veel behoefte aan zo geeft X aan.	X vertelt dat het belangrijk is om het verwachtingsmanagement goed neer te zetten. Deze ouders komen vanuit het juridisch kader en hebben verwachtingen die passen bij het juridisch kader en absoluut niet bij het hulpverleningskader. Heel duidelijk neerzetten in het eerste gesprek wat kunnen wij bieden en wat verwacht u? Positioneren op een manier waarin je heel veel begrip toont. Daarnaast zo vertelt .. moet je een relatie aangaan met deze ouders. Daarnaast ook stil te staan bij hoe je zelf meegezogen wordt. Neutraliteit maar dan systeem benadert, je kan niet neutraal zijn want je gaat je aan beide ouders verbinden en met beide bouw je een relatie op. Meerzijdige partijdigheid is hierin een beter woord. Je bent namelijk geen neutrale partij zoals een rechter dat is. Qua communicatie: niet ingaan op de inhoud van het conflict, de inhoud is voor jou als hulpverlener niet interessant. Je moet echt achterover gaan leunen vertelt X. Naar ouders toe confronteren als dat conflict weer opspeelt tijdens het gesprek en vooral benadrukken hoe is dit voor uw kind? Hierin geeft X aan moeten we nog een goede weg zoeken, want als de veiligheid van het kind in het geding is dan zul je soms toch iets moeten met de informatie die je krijgt. Kennis van rouwprocessen, zeker gekoppeld aan echtscheiding. Weten wat de volwassen hulpverlening inhoudt, zodat je je wel kan verbinden aan deze ouders. Weten hoe het komt dat deze ouders niet even zomaar volwassen kunnen doen. Er gaat zoveel achter schuil. Jeugdbeschermers hadden binnen de training de behoefte om weer compassie te voelen met deze ouders. In collegiaal verband of in intervisie elkaar ook toetsen en scherp houden.	Oplossingsgericht werken, netwerk erbij betrekken. Signs of Safety inzetten kan effectie werken vertelt X. Een meer positieve insteek omdat er dan naar de krachten van ouders gekeken wordt terwijl men nu vooral kijkt naar waarin ouders falen. De drie huizen bij kinderen, ook benoemen wat er allemaal goed gaat bij papa en mama. Kunnen we jeugdbeschermers trainen? Dat ligt eraan zegt X waar het conflict op de escalatieladder zit. Middelste stuk is nog geschikt voor mediation, wat de jeugdbeschermers dan nog op zouden kunnen pakken. Als je meer aan het eind van de ladder zit dan kom je meer bij therapie terecht zoals het Lorenhuis.	Het ligt er niet aan dat de jeugdbeschermers niet deskundig genoeg zijn vertelt X maar het gaat erom dat de zaak zo geëscaleerd is. Jeugdbeschermers zijn generalisten maar dan wel echt voor de jeugdzorg. Binnen vechtscheidingen komt ook volwassen problematiek erbij en ook het juridisch kader speelt een belangrijke rol aldus X. Hier komt heel veel hulpverlening samen en er moet dus ook veel meer samengewerkt worden. Stukjes van Lorenhuis toepassen zou effectief zijn, maar dan wordt een jeugdbeschermers te veel een specialist. Past het nog binnen de functie van een jeugdbeschermers die een casemanager is; degene die de hulp uitzet en niet zozeer degene die de hulpverlening biedt. Als laatste geeft X aan dat er meer geïnvesteerd moet worden in het preventieve stuk. Juist om deze complexe problematiek te voorkomen en de conflicten vroegtijdig te kunnen indammen.

Antwoorden van een systeemtherapeut

Welke kennis is binnen hulpverlening nodig over een vechtscheiding	Welke kennis over communicatie en rapportage.	Is het belangrijk om inzicht in de eigen persoon te hebben (met name voor het stuk ingezogen worden).
Systemische visie en zicht op trauma en traumareacties zo geeft X aan.	Kunnen praten met kinderen en kinderen goed in het vizier houden volgens X.	X zegt, het is zeker van belang om inzicht in de eigen persoon te hebben. Maar ook dat je een sterk team hebt waarin je veel steun hebt voor elkaar. Als de ene ingezogen raakt kan de ander weer helpen om hier weer uit te geraken en vice versa. Dit gebeurt vanwege de heftigheid van de dynamiek regelmatig en kun je niet voorkomen. Attitude, stevige persoonlijkheid, werkend in goed team met veel steun voor elkaar.
Hoe blijf je als hulpverlener uit het conflict met ouders (moet je dan wel of niet op emoties van ouders ingaan?).	Is er een verschil tussen partnerconflicten en ouderconflicten. Moet je dit verschil binnen hulpverlening ook anders benaderen?	
Je blijft uit conflict met ouders door steeds maar weer te zien dat het mensen zijn die zich in het nauw gedreven voelen en die gewond zijn geraakt door de vaak jarenlange strijd aldus X. Door in het oog te houden dat deze mensen zo hoog in hun stress systeem zitten dat ze naar elkaar gaan uithalen maar dat daaronder verwonde mensen zitten helpt dit om zelf niet terug te gaan slaan maar te deëscalieren. Door de kinderen centraal te houden weet je ook dat mee escaleren alleen maar averechts voor hen werkt.	Door ouders als ouders aan te spreken en niet als ex-partners door hun kinderen centraal te stellen maken wij dit onderscheid. Van essentieel belang vindt X.	

Bijlage 3 | escalatieladder

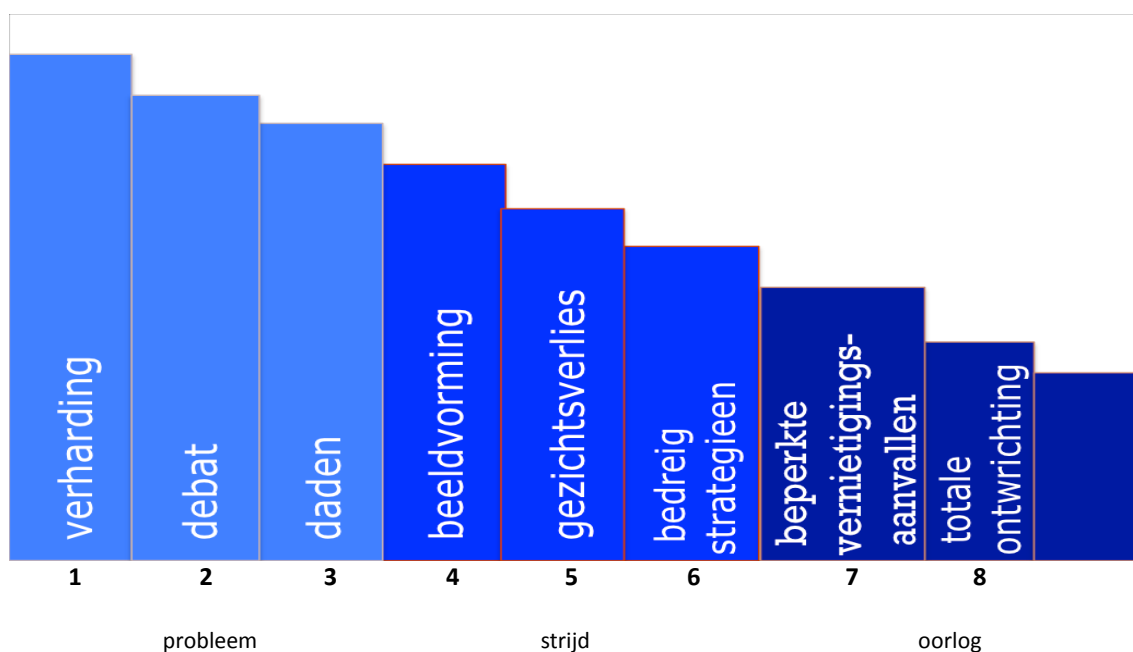
De escalatieladder van Glasl

te bemiddelen door vrienden en/of familie

te bemiddelen door mediator

te bemiddelen door rechtspraak

Uitleg over twee stappen van de escalatieladder¹

Bij stap 6 van de escalatieladder | bedreig strategieën:

Ouders

- * Er worden harde eisen gesteld
- * Paniecreacties
- * Sanctie
- * Hardnekkige misverstanden worden gecreëerd
- * Ervaren zelf veel stress
- * Dreigen naar elkaar
- * Ultimatus
- * Sterke onmachtgevoelens
- * Inzet van advocaten, procedures (duren lang)
- * Men probeert allebei de baas te worden
- * Blokvorming: Iedereen moet kiezen, professionals worden hiermee geconfronteerd en gemobiliseerd
- * Situaties escaleren
- * Angst voor geweld
- * De ander controleren

Kinderen

- * Heel onveilig voor de kinderen
- * Zien dat hun ouders verbitterd zijn
- * Veel stress in opvoedingssituatie
- * Krijgen tegenstrijdige opdrachten en informatie
- * Krijgen te maken met verbaal en lichamelijk geweld
- * Ouders zijn emotioneel niet beschikbaar voor de kinderen
- * Broertjes en zusjes worden uit elkaar gehaald
- * Laten reactief gedrag zien
- * Psychosomatische klachten

Bij stap 8 van de escalatieladder | totale ontwrichting:

Ouders

- * Alleen maar boosheid en woede
- * Systematische vernietiging
- * Verlamming
- * Versplinteren van tegenpartij
- * Dulden geen tegenspraak
- * Geen contact meer met de andere partij
- * Remmen worden losgelaten.
- * Spullen worden kapotgemaakt
- * Eerwraak
- * Frontale dreigingen
- * Stalking
- * Andere personen inzetten
- * Vernietiging is doel op zich

Kinderen

- * Kinderen hebben geen stem meer
- * Worden niet teruggebracht
- * Ontvoering
- * OTS
- * Geconfronteerd met ernstige bedreigingen en geweld
- * Zeer onveilig
- * Ernstige signalen
- * Hebben nog maar met één ouder contact

¹ Overgenomen uit een PowerPoint presentatie, gegeven door Bureau Jeugdzorg Friesland op 21 november 2013.